

UNIVERZA V LJUBLJANI  
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**GRAFIČNI PRIKAZ SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA IZ INPUT-  
OUTPUT TABELE**

Ljubljana, maj 2003

**BRIGITA PLESTENJAK**

## **IZJAVA**

Študentka Brigita Plestenjak izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Iva Lavrača in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne

Podpis:

## KAZALO

1. UVOD .....	1
2. PREDSTAVITEV INPUT – OUTPUT TABELE TER PROGRAMA ZA ANALIZO VELIKIH OMREŽIJ – PAJEK .....	2
2.1. Zgodovina razvoja input – output tabele .....	2
2.2. Predpostavke in zgradba input – output tabele .....	3
2.3. Razlaga simbolov in osnovne povezave med njimi.....	5
2.4. Predstavitev programa Pajek.....	6
3. INPUT – OUTPUT TABELE SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA .....	9
3.1. Grafični prikaz celotnega II. kvadranta – končna poraba .....	10
3.1.1. Grafični prikaz delitve končne porabe brez omejitev .....	11
3.1.2. Grafični prikaz delitve končne porabe z omejitvami .....	11
3.1.3. Grafični prikaz posameznih končnih porabnikov proizvodov (stolpcv II. sektorja) .....	15
3.2. Grafični prikaz III. kvadranta – dodana vrednost .....	26
3.2.1. Grafični prikaz delitve dodane vrednosti brez omejitev .....	26
3.2.2. Grafični prikaz dodane vrednosti z omejitvami .....	27
3.2.3. Grafični prikaz posameznih elementov dodane vrednosti (vrstic III. sektorja).....	29
3.3. Grafični prikaz I. (centralnega) kvadranta .....	39
3.3.1. Hrana, pičača, tobačni izdelki (proizvodi DA).....	40
3.3.2. Kovine in kovinski izdelki (proizvodi DJ).....	43
3.3.3. Gradbeništvo (proizvodi F).....	45
3.3.4. Prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G) .....	47
3.3.5. Poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve (proizvodi K).....	49
3.3.6. Hierarhični prikaz glavnih dobaviteljev proizvodom F .....	51
3.3.7. Grafični prikaz primerjave med I. in II. kvadrantom.....	51
3.3.8. Grafični prikaz primerjave med I. in III. kvadrantom .....	54
4. SKUPNI PRIKAZ VSEH TREH KVADRANTOV .....	56
4.1. Grafični prikaz vseh treh kvadrantov.....	56
4.2. Prednosti in pomankljivosti uporabe programa Pajek .....	58
5. SKLEP .....	59
LITERATURA .....	62
VIRI .....	63
SEZNAM PRILOG .....	64

## **Seznam slik**

Slika 1: Zgradba input – output tabele.....	3
Slika 2: Shematski prikaz input – output tabele z ločenimi domačini in uvoznimi tokovi .....	5
Slika 3: Slovensko gospodarstvo z vsemi tokovi I. kvadranta.....	10
Slika 4: II. kvadrant brez omejitev.....	11
Slika 5: II. kvadrant z nakazano razdelitvijo tokov na 2 enako široka razreda .....	12
Slika 6: II. kvadrant – najmanjše ter največje vrednosti tokov.....	12
Slika 7: II. kvadrant – dva enako široka razreda.....	13
Slika 8: II. kvadrant – prvi razred (najmanjši tokovi).....	14
Slika 9: II. kvadrant – šesti razred (največji tokovi).....	14
Slika 10: Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev .....	15
Slika 11: Najmanjši in največji tokovi izdatkov za končno potrošnjo gospodinjstev .....	16
Slika 12: Izdatki za končno potrošnjo NPISG .....	17
Slika 13: Izdatki za končno potrošnjo države .....	18
Slika 14: Bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti.....	19
Slika 15: Sprememba zalog .....	20
Slika 16: Negativni ter največji pozitivni tok spremembe zalog .....	21
Slika 17: Izvoz f.o.b.....	22
Slika 18: Najmanjši in največji tokovi izvoza .....	23
Slika 19: Velikost porabe posameznih elementov porabe .....	24
Slika 20: Skupna vrednost porabe posameznih elementov porabe .....	24
Slika 21: Končna poraba po proizvodih.....	25
Slika 22: III. kvadrant brez omejitev .....	27
Slika 23: Prikaz največjega in najmanjšega toka v III. kvadrantu .....	27
Slika 24: III. kvadrant – prvi razred (najmanjši tokovi) .....	28
Slika 25: III. kvadrant – sedmi razred (največji tokovi) .....	29
Slika 26: Sredstva za zaposlene .....	30
Slika 27: Najmanjši in največji tok sredstev za zaposlene .....	31
Slika 28: Drugi neto davki na proizvodnjo .....	32
Slika 29: Poraba stalnega kapitala .....	33
Slika 30: Največji in najmanjši tok porabe stalnega kapitala .....	34
Slika 31: Neto poslovni presežek.....	35
Slika 32: Neto poslovni primanjkljaj ter največji neto poslovni presežek.....	35
Slika 33: Velikost posameznih elementov dodane vrednosti .....	36
Slika 34: Skupna vrednost posameznih elementov dodane vrednosti .....	37
Slika 35: Elementi dodane vrednosti po vrstah proizvodov .....	38
Slika 36: Vsi tokovi v centralnem kvadrantu.....	39

Slika 37: Največji tokovi centralnega kvadranta .....	40
Slika 38: Proizvodnja in poraba hrane, pijače in tobacnih izdelkov.....	41
Slika 39: Reprodukcijska poraba različnih proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobacnih izdelkov (stolpec DA).....	41
Slika 40: Poraba hrane, pijače in tobacnih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DA) .....	42
Slika 41: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo kovin in kovinskih izdelkov (stolpec DJ) .....	44
Slika 42: Poraba kovin in kovinskih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DJ).....	45
Slika 43: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov v gradbeništvu (stolpec F) .....	46
Slika 44: Uporaba gradbeništva pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica F) .....	47
Slika 45: Reprodukcijska poraba različnih proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) .....	48
Slika 46: Poraba storitev prodaje, popravila motornih vozil ter izdelkov široke porabe pri proizvodnji različnih proizvodov (vrstica G) .....	49
Slika 47: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K) .....	50
Slika 48: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica K)....	51
Slika 49: Hierarhični prikaz glavnih dobaviteljev proizvodu F .....	52
Slika 50: Primerjava med I. in II. kvadrantom.....	54
Slika 51: Vmesna poraba ter dodana vrednost po osnovni cenah po proizvodih .....	56
Slika 52: Pet skupin proizvodov, med katerimi potekajo največji tokovi .....	57

## 1. UVOD

Slovensko gospodarstvo je kljub svoji majhnosti kompleksno. V njem se pojavljajo številni tokovi med posameznimi sektorji. Takšni tokovi so prikazani v input-output tabelah, ki jih za Slovenijo pripravlja Statistični urad Republike Slovenije.

Obsežne tabele so na prvi pogled, predvsem za nepoznavalce, povsem nepregledne, zato bom poskušala v svoji diplomske nalogi te tabele in s tem slovensko gospodarstvo predstaviti na grafični način s pomočjo programa za analizo velikih omrežij, imenovanega Pajek. Tako bom poskušala naše gospodarstvo predstaviti na najbolj nazoren način in s tem doseči, da si lahko vsak že na prvi pogled ustvari sliko o velikosti in pomembnosti posameznih skupin proizvodov v slovenskem gospodarstvu. Poudarila bom težave, ki se lahko pojavijo pri analizi velikih omrežij. To bo najpogosteje problem prevelikega števila podatkov in s tem nepreglednosti slik. Poskušala bom postaviti nekatere omejitve, s katerimi bom izboljšala njihovo razločnost in predvsem preglednost. Verjetno se bo izkazalo, da se lahko iste številke predstavlja zelo različno, in zato lahko pokažejo zelo različno sliko. Poskušala bom tudi dokazati, da se lahko s številkami dobro manipulira in tako obrne v korist tistih, ki posamezno stvar predstavljajo.

Pokazala bom še, da se lahko program Pajek, ki je prosti dostopen na internetu (<http://vlado.fmf.uni-lj.si/pub/networks/pajek/doc/pajekman.htm>), uporablja za analizo podatkov, ki so zanimivi predvsem za ekonomiste. Do sedaj so s tem programom analizirali predvsem omrežja, ki so bila zanimiva za družboslovce (analiza rogovnikov, omrežij ustvarjanja iz slovarjev in drugih besedil ...), medtem ko se z obsežnimi podatki o našem gospodarstvu ali kakršnimi koli ekonomskimi podatki še niso ukvarjali. Na koncu bom še navedla probleme, na katere sem naletela.

Diplomska naloga je sestavljena iz treh delov. V prvem delu bom predstavila input-output tabelo in osnovne značilnosti programa Pajek. Pri input-output tabeli se bom osredotočila predvsem na zgradbo in razlago simbolov, matematične izpeljave pa ne bom natančneje opredelila in razložila. Pri programu Pajek bom predvsem poudarila namen in ne način uporabe programa. V drugem delu bom grafično predstavila slovensko gospodarstvo, pri čemer se bom omejila na že zgoraj navedene probleme. V zadnjem (tretjem) delu pa bom strnila skupne ugotovitve in navedla težave, na katere sem naletela.

## **2. PREDSTAVITEV INPUT-OUTPUT TABELE IN PROGRAMA ZA ANALIZO VELIKIH OMREŽIJ - PAJKA**

### **2.1 Zgodovina razvoja input-output tabele**

Začetki razvoja input-output tabele segajo v sredino 16. stoletja, ko je Francois Quesnay leta 1758 v knjigi "Tableau economique" (Babič, 1978, str. V) prvič analiziral medsebojno odvisnost treh sektorjev francoskega gospodarstva: kmetijskega, industrijskega in porabo lastnikov. Njegovo delo sta več kot sto let kasneje nadaljevala Leon Walras in Karl Marx. Prvi je prikazal delovanje gospodarstva s pomočjo matematike, saj je pri svojem delu uporabljal vrsto koeficientov, ki so povezovali količino proizvodnih faktorjev, potrebnih za enoto proizvoda s celotno proizvodnjo. K. Marx pa je razdelil celotno gospodarstvo le na dva sektorja (sektor produksijskih sredstev in sektor potrošnih dobrin) in analiziral strukturo njihovih produksijskih odnosov ter s tem postavil temelje za medsektorsko analizo narodnega gospodarstva.

Za očeta input-output analize velja Wassily Leontief, ki je s knjigo "The Structure of American Economy 1919–1939", izdano leta 1941, postavil temelje input-output analizi (Babič, 1978, str. V). Pri svojem delu se je zgledoval predvsem po L. Walrasu. Leontief je kot sodelavec planske komisije sodeloval pri pripravi prve input-output tabele za potrebe prvega petletnega plana v Sovjetski zvezi leta 1923/1924.

Z razvojem metodologije in še posebej z razvojem računalništva (Mušič, 1993, str. 3) je uporaba input-output tabel dobivala širši pomen. Leta 1973 so Združeni narodi pripravili študijo, katere namen in cilj je bil raziskati medsebojno odvisnost med bodočim gospodarskim razvojem in ekonomskimi problemi, ki se bodo pojavili in jih bo treba rešiti. Za potrebe omenjene študije je W. Leontief sestavil svetovni input-output model. Avtor je za svoj prispevek k ekonomski znanosti leta 1973 prejel Nobelovo nagrado.

Prva input-output tabela za jugoslovansko gospodarstvo je bila sestavljena leta 1955, vendar se njihova uporaba v modeliranju ni razvila (Logar, 1991, str. 17). Tabele so se uporabljale predvsem za analizo parcialnih problemov (analiza uvozne odvisnosti, cenovne odvisnosti itd.) in ne toliko za celovitejše modeliranje narodnega gospodarstva.

Za gospodarstvo Republike Slovenije je Inštitut za ekonomska raziskovanja v sodelovanju z republiškim Zavodom za statistiko sestavil input-output tabele za leta 1966, 1968 in 1972, nato pa je Zavod za statistiko samostojno izdelal input-output tabele za leta 1974, 1978 in 1980. Mednarodno primerljive tabele slovenskega gospodarstva je Statistični urad Republike Slovenije objavil za leto 1990, 1992, 1993, 1996 in 2000.

## 2.2 Predpostavke in zgradba input-output tabele

Input-output tabela (Štraser, 1996, str. 8, 9) je matrični prikaz reprodukcijskih odvisnosti in proizvodno-potrošnih razmerij med sektorji, na katere je ekonomija razdeljena. Izpeljana je iz računa proizvodnje in v bistvu pomeni njegovo razgradnjo na več sektorjev, katerega število ni točno določeno in je odvisno od klasifikacije. Kot tako je input-output tabela integralni del sistema nacionalnih računov in pomeni pomembno analitsko orodje pri modeliranju ekonomske realnosti.

Pri oblikovanju in uporabi input-output tabel moramo biti pozorni predvsem na dve predpostavki:

- 1) Predpostavka homogenosti proizvodnih sektorjev – vsak sektor proizvaja le en sam proizvod s popolnoma enolično proizvodno strukturo, ki je stalna in določena eksogeno, s tehnologijo, obstoječo v danem trenutku. Predpostavka torej določa, da so proizvodi posameznega sektorja med seboj popolni substituti ter da substitucija med proizvodi različnih sektorjev ne obstaja. V realnosti je tej predpostavki skoraj nemogoče zadostiti, lahko pa se ji približamo z veliko razčlenjenostjo gospodarstva na sektorje. Večje je število sektorjev, večja je verjetnost, da bodo proizvodi posameznega sektorja resnično homogeni.
- 2) Predpostavka o klasifikaciji proizvoda v en proizvodni sektor – popolna enoličnost klasifikacije proizvodov, ki se proizvajajo. Iz te predpostavke izhaja, da en proizvod ne more biti uvrščen v dva različna sektorja.

Ustvarjanje in poraba razpoložljivih sredstev sta v input-output tabeli prikazana v okviru treh kvadrantov.

Slika 1: Zgradba input-output tabele



Vir: Štraser, 1996, str. 10.

Slika 1 prikazuje:

- I. kvadrant (kvadrant vmesne porabe) zajema osrednji del tabele. V njem je prikazana reprodukcijska poraba vseh panog, na katere je narodno gospodarstvo razdeljeno glede na panoge, iz katerih posamezni proizvodi in storitve izhajajo. Prikazani so torej tokovi vmesne porabe oz. materialni stroški, ki jih ima posamezni sektor. Kvadrant mora imeti obliko kvadratne matrike, saj se mora število sektorjev proizvajalcev ujemati s številom sektorjev porabnikov.
- II. kvadrant (kvadrant končne porabe) prikazuje strukturo končne porabe glede na izvore proizvodov in storitev. Dejansko prikazuje končno razdelitev bruto domačega proizvoda, tako da je II. kvadrant razdeljen na končno porabo gospodinjstev, končno porabo NPISG<sup>1</sup>, končno porabo države, bruto investicije v osnovna sredstva, spremembo zalog in izvoz. V horizontalni smeri je povezan s centralnim kvadrantom in skupaj prikazujeta razdelitev sredstev na reprodukcijsko in končno porabo proizvodov posameznega sektorja.
- III. kvadrant (kvadrant bruto domačega proizvoda) prikazuje primarno delitev bruto domačega proizvoda. V tem kvadrantu so prikazani osnovni izvori skupnih razpoložljivih sredstev: sredstva za zaposlene, drugi neto davki na proizvodnjo, poraba stalnega kapitala, poslovni presežek in dodana vrednost. Tudi ta kvadrant je povezan s centralnim kvadrantom in skupaj predstavlja natančno strukturo vrednosti proizvodnje določenega sektorja.

Treba pa je opozoriti, da obstajata dva načina vključevanja uvoznih tokov v input-output tabelo: uvozni in domači tokovi so lahko prikazani skupaj (reprodukcijski tokovi v prvem kvadrantu in tokovi končne porabe v drugem kvadrantu vsebujejo poleg doma proizvedenih tržnih dobrin tudi uvozne). V tem primeru se uvoz prikazuje kot stolpec v II. kvadrantu (odbitna postavka) ali kot vrstica v III. kvadrantu (glej Sliko 2, str. 5). Uvoz je lahko prikazan tudi v ločenih tabelah. V tem primeru se izdelujejo posebne tabele domačih tokov in tabele uvoznih tokov.

---

<sup>1</sup> Nепрофитне ustanove, ki služijo gospodinjstvom (podrobneje glej Prilogo 1).

## 2.3 Razlaga simbolov in osnovne povezave med njimi

Na Sliki 2 so prikazani simboli, uporabljeni v input-output tabelah, in povezave med njimi.

Slika 2: Shematski prikaz input-output tabele z ločenimi domaćimi in uvoznimi tokovi

	REPRODUKCIJSKA PORABA 1 2 3 4 .....j.....n	Skupaj	KONČNA PORABA J C E	Skupaj	IZVOR RAZDELJENIH SREDSTEV Proizvodnja Uvoz Skupaj
MATERIALNI STROŠKI					
1	$x_{11} \dots x_{1n}$	$X_{1j}$	$J_1 \ C_1 \ E_1$	$Y_1$	$X_1 \dots U_1 \ X_1 + U_1$
2	.	.	.	.	.
3	.	.	.	.	.
4	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
i	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
n	$x_{n1} \dots x_{nn}$	$X_{nj}$	$J_n \ C_n \ E_n$	$Y_n$	$X_n \dots U_n \ X_n + U_n$
Skupaj	$\sum X_{i1} \dots \sum X_{in}$	$\sum \sum X_{ij}$	$\sum J_i \ \sum C_i \ \sum E_i$	$\sum Y_i$	$\sum X_i \ \sum U_i \ \sum (X_i + U_i)$
BDP	$D_1 \dots D_n$	$\sum D_j$			
Vred. proiz.	$X_1 \dots X_n$	$\sum X_j$			

$x_{ij}$ .....reprodukcijska poraba proizvodov sektorja i v sektorju j

$X_{ij}$ .....vrednost ustvarjene proizvodnje sektorja i, namenjena reproduksijskim potrebam vseh sektorjev

$J_i$ .....bruto investicije v osnovna in obratna sredstva proizvodov sektorja i

$C_i$ .....končna poraba gospodinjstev proizvodov sektorja i

$E_i$ .....izvoz proizvodov sektorja i

$Y_i$ .....skupna končna poraba proizvodov sektorja i

$X_i$ .....skupna poraba proizvodov sektorja i

$U_i$ .....uvoz proizvodov sektorja i

$X_{ij}$ .....materialni stroški proizvodov vseh sektorjev, uporabljenih pri proizvodnji proizvodov sektorja i

$D_j$ .....dodata vrednost, ustvarjena v sektorju j

$X_j$ .....vrednost ponudbe/proizvodnje sektorja j

Vir: Babić, 1978, str. 9.

Predstavila sem krajšo zgodovino razvoja input-output tabele, osnovne predpostavke, zgradbo in simbole, uporabljeni v input-output tabelah. V naslednjem poglavju pa bom podrobnejše predstavila program Pajek.

## 2.4 Predstavitev programa Pajek

Pajek je program za analizo in prikaz velikih omrežij, pri čemer je z omrežjem mišljeno vse, kar je med seboj kakorkoli povezano (rodovniki, besede iz slovarja, nogometne ekipe na prvenstvu itd.). Na svetovni konferenci socialnih omrežij, Sunbelt XXIII, ki je potekala od 12. do 16. februarja 2003, je bil program Pajek predstavljen v družbi še nekaterih drugih programov, ki se prav tako uporabljajo za prikaz večjih omrežij (UCINET, NetDraw, MultiNet ...)

Slovensko gospodarstvo lahko razumemo kot omrežje, in sicer tako da si posamezen proizvod predstavljamo kot točko, tokove med proizvodi pa kot povezave med njimi. Tako nastane veliko omrežje s številnimi točkami in povezavami med njimi. Za uporabo programa Pajek sem se odločila predvsem zato, ker je za neposlovno uporabo prosti dostopen na internetu. Program sta novembra leta 1996 začela razvijati Vladimir Batagelj s Fakultete za fiziko in matematiko in Andrej Mrvar s Fakultete za družbene vede. Glavni cilji (Batagelj, Analiza velikih omrežij, URL: <http://vlado.fmf.uni-lj.si/pub/networks/doc/solomon.pdf>) pri ustvarjanju programa Pajek so:

- podpora abstrakcije – z (rekurzivnim) razčlenjevanjem velikega omrežja v večje število manjših omrežij, ki jih lahko nato obdelamo z zahtevnejšimi postopki,
- ponuditi uporabniku nabor zmogljivosti orodij za pripravo prikazov omrežij in
- vgraditi izbor učinkovitih postopkov za analizo velikih omrežij.

S programom Pajek se lahko določi skupina v omrežju, izreže ali ločeno prikaže podmrežje, lahko se skrči točke iste skupine v eno točko in prikaže povezavo med skupinami. Moč programa Pajek temelji na večjem številu operacij, ki omogočajo različne pretvorbe med šestimi vrstami podatkov:

- omrežja (osnovni podatki; točke in povezave),
- razbitja (kateri skupini pripada posamezna točka; imenski podatki o točkah),
- vektorji (številski podatki o točkah),
- permutacije (urejenost podatkov o točkah),
- skupine (podmnožica množice točk) in
- hierarhije (hierarhična urejenost v skupinah in točkah).

Pri svojem delu sem uporabljala predvsem opciji Net (omrežje) in Draw (nariši). Pri slednji se oblikujejo slike, narisane na podlagi danih podatkov. Računalnik sam nariše nekatere oblike slik, vse točke pa se lahko še dodatno poljubno premikajo. Spreminjajo se lahko barva točke in opisa točke, velikost njihove meje, njena velikost, izbiramo pa lahko tudi med tremi različnimi oblikami točke (elipsa, kvadrat, romb), ki so lahko oblikovane tudi v tridimenzionalni obliki. Določa se lahko tudi pozicija opisa točke. Pri slednjem sem naletela na manjše težave, saj opis točke v primeru postavitve točk v krog po določitvi pozicije ne leži pri vsaki točki na enakem mestu.

Spreminja se lahko še barva usmerjenih in neusmerjenih povezav, lahko se oblikujejo puščice, pri čemer se lahko poljubno določajo položaj posamezne puščice (na sredini povezave, na koncu itd). Poljubno se določa velikost opisa povezave, položaj opisa glede na povezavo (pri točki izvora, pri točki cilja, na sredini itd). Pri opisu povezave se predvsem takrat, kadar so točke postavljene v krog, pojavi težava, da je opis v nekaterih primerih obrnjen na glavo, saj se določa opis povezave za vse povezave na sliki in ni možno prilagajanje posamezne povezave.

Spreminjata pa se lahko tudi barva in način prelivanja barv v ozadju (vodoravno ali v krogu). Povezave se lahko razdeli v razrede, pri čemer lahko poljubno določamo število razredov in njihove meje. Če postavljanje meje razredov prepustimo računalniku, bo le-ta oblikoval enako velike razrede, ne glede na število povezav v posameznem razredu. Slednje je ena od pomanjkljivosti programa, ki sem jih odkrila pri svojem delu. V svojem primeru sem zaradi boljše preglednosti slik oblikovala meje razredov tako, da je imel vsak razred vsaj približno enako število povezav. Tokovi, ki pripadajo posamezenemu razredu, so lahko obarvani z različnimi barvami ali pa so vsi v poljubno določeni barvi. Lahko pa so tokovi oblikovani tudi z različno širokimi puščicami, katerih debelino določi računalnik sam. Ne moremo vplivati niti na barvo, ki določa posamezni razred, niti na razmerje debeline puščic med posameznimi razredi. Tudi to sta pomanjkljivosti, ki sem ju opazila pri uporabi programa. Ker računalnik sam določa barve razredov, se s spremenjanjem števila razredov spreminja barva puščic, ki kažejo največje tokove (najmanjši tokovi so vedno označeni z istimi barvami). S tem se slabša primerljivost slik med seboj, poleg tega pa ne moremo na prvi pogled oceniti, kateri tokovi so največji, čeprav so puščice različno debele. To pomanjkljivost sem poskušala odpraviti z razlago barv posameznih puščic. Tako sem pri vsaki sliki navedla, kateri razred predstavlja določena barva. Možno spremenjanje razmerij debeline puščic pa bi bilo primerno za prikaz razlik med posameznimi tokovi. Nekateri tokovi, ki se uvrstijo v višji razred, so lahko enkrat ali celo dvakrat obsežnejši od tokov v nižjem razredu, v drugih primerih pa je razlika med tokovi v dveh razredih zelo majhna. Smiselno bi torej bilo, da bi bila debelina puščic občutljiva na dejansko velikost tokov. Pri različno debeleih puščicah se pojavi tudi težava z razločnostjo opisa povezav. Opis povezave se lahko poljubno določi, vendar se ta ne prilagaja debelini puščice, kar pripelje do tega, da je pri debelejših puščicah njen opis slabše viden. Če bi opis dodatno odmaknili od povezave, bi prišlo do prevelike oddaljenosti pri tanjših puščicah. Pomembna pozitivna lastnost programa pa je, da omogoča prikaz negativnih tokov. Ti so prikazani s prekinjenimi puščicami.

Program Pajek omogoča zelo enostavno prikazovanje tokov v posameznem razredu. V glavnem delu diplomske naloge sem zaradi pomanjkanja prostora predstavila le slike, na katerih so vsi ali največji/najmanjši tokovi. Za prikaz najmanjših tokov sem se odločila iz dveh razlogov, in sicer ker prikaz najmanjših tokov ne zmanjšuje preglednosti slike (največji tokovi so na sliki enako vidni, če so prikazani najmanjši tokovi ali ne) in ker so v nekaterih

primerih najmanjši tokovi presenetljivi in do neke mere nepričakovani, s tem pa zanimivi za razlago. Slike, na katerih so prikazani vmesni razredi, sem uvrstila med priloge.

Pri oblikovanju slik sem naletela na še eno dilemo, in sicer ali oblikovati vse slike na enak način (npr. postavitev točk v krog) ali spremenjati oblike slik. Odločila sem se za slednjo možnost. Razlog se skriva predvsem v tem, da sem na ta način predstavila tudi številne možnosti programa Pajek, ki se lahko uporablajo pri oblikovanju slik. V prid prvi možnosti govorita predvsem lažja primerljivost in večja preglednost slik, saj bi v primeru, da bi bile točke vedno postavljene v krog, iste točke ležale vedno na istih mestih. Slaba stran tega pa je, da bi bila predstavitev v tem primeru veliko manj zanimiva in raznolika, hkrati pa bi se v primeru postavitev določenih omejitev zmanjšala tudi preglednost slik (v nekaterih primerih padejo v isti razred zaporedne točke, kar lahko privede do tega, da ni vidna vrednost povezave med točkami, ker so slednje preveč skupaj).

Da pa kljub vsemu točke ne ležijo po naključju na določenih mestih, sem uporabila kriterij, ki določa, da si točke v primeru, če ležijo v krogu, po abecedi (tako kot so po vrsti navedene tudi v vrstici/stolpcu input-output tabele) sledijo v smeri urinega kazalca. Kadar pa so točke oblikovane v polkrog ali vrsto, si po abecedi sledijo od leve proti desni. Osnovno obliko določa program Pajek sam, sama pa sem spremenila položaj točk, predvsem zaradi boljše preglednosti opisa oz. velikosti povezave. Pri osnovni postavitvi slik sem opazila še eno pomanjkljivost programa, in sicer manjka možnost določiti stalni položaj določene točke (npr. da bi lahko v primeru postavitev točk v krog določili, da točka A, ki je prva točka, vedno стоji na istem mestu, ostale točke pa se temu prilagajajo). V mojem primeru se položaj točke spreminja. Sicer ne drastično, se pa na različnih slikah, kjer so točke postavljene v krog, začetni položaj točke A kot začetnice kroga spreminja za nekaj stopinj.

Omenim naj še, da puščice na slikah kažejo fizični in ne denarnega krogotoka. V nekaterih primerih se sicer uporablja izraz "izdatki", vendar izključno zaradi primerljivosti z uporabljenou simetrično input-output tabelo.

Že uvodoma sem omenila, da v tej diplomski nalogi ne bom predstavila načina uporabe programa Pajek, temveč le njegov namen in nekatere možnosti ter rezultate (slike) uporabe. Namens in možnosti uporabe programa sta navedena zgoraj, rezultate uporabe pa bom prikazala v nadaljevanju.

### **3. INPUT-OUTPUT TABELA SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA**

Input-output tabela je integralni del sistema nacionalnih računov in pomeni razčlenitev proizvodnega računa, ki je temeljni račun vsakega nacionalnega gospodarstva (Lavrač, Tavčar, Zakotnik, 1998, str. 9). Integracija posameznih kategorij v input-output tabeli daje sintetični pregled rezultatov proizvodnega procesa (I. kvadrant), njihove porabe (II. kvadrant) in v teh procesih ustvarjene dodane vrednosti (III. kvadrant).

V svoji diplomske nalogi bom predstavila simetrično input-output tabelo oblike proizvod-proizvod v osnovnih cenah za Slovenijo v letu 1996 (Priloga 2). Input-output tabela je na nivoju 29 vrst proizvodov, pri čemer je oblikovanih 13 področij (označena so z eno črko), področji C in D pa sta razdeljeni še na 16 podpodročij. Opis posameznih vrst proizvodov je prikazan v Prilogi 3. Uvoz je prikazan kot vrstica v III. kvadrantu.

Simetrična input-output tabela (Kalin, 2001, str. 8) je matrika, ki ima v stolpcih in vrsticah uporabljeno isto klasifikacijo, to je proizvod ali panoga. Iz tega sledi, da lahko izdelamo dve vrsti simetričnih input-output tabel, in sicer oblike panoga-panoga ali proizvod-proizvod. V ESA 95<sup>2</sup> ima primarno vlogo zadnja oblika, saj prikazuje bolj homogene tokove. Stolpci v levem delu (I. kvadrant) prikazujejo za vsak proizvod vrednosti proizvodov in storitev, ki so bili porabljeni kot inputi za njegovo proizvodnjo, v spodnjem delu (III. kvadrant) pa sestavo dodane vrednosti, ustvarjene pri proizvodnji tega proizvoda. Stolpci v desnem delu tabele (II. kvadrant) prikazujejo sestavo posameznih vrst končne porabe po proizvodih. Vrednost ponudbe posameznega proizvoda, ki je prikazana v stolpcu, je enaka vrednosti porabe tega proizvoda, prikazani v vrstici. Iz tega izhaja, da v simetrični input-output tabeli velja enakost med vrsticami in stolcji.

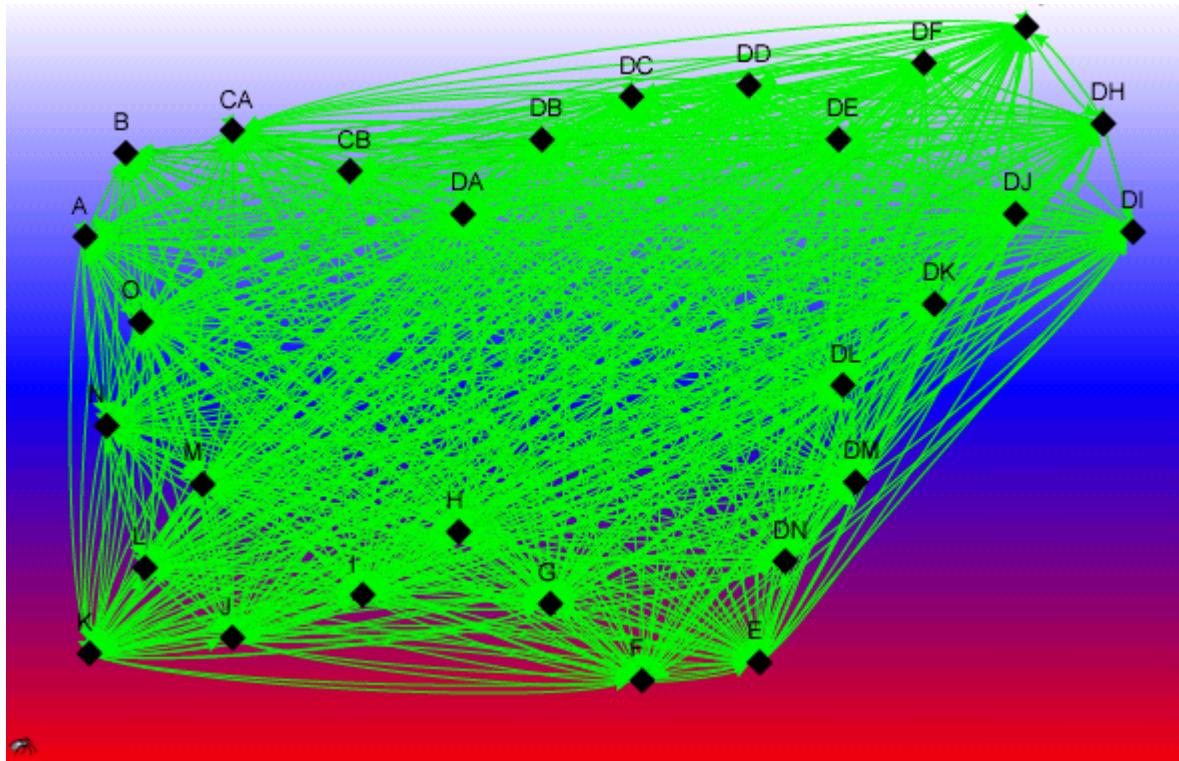
Na Sliki 3 so prikazani vsi tokovi I. kvadranta, ki so predstavljeni v simetrični input-output tabeli. Vidimo lahko, da je teh tokov zelo veliko ter da potekajo tudi zunaj naših meja. To pomeni, da slovensko gospodarstvo ni samozadostno, temveč da sodeluje tako pri uvozu kot pri izvozu svojih proizvodov in storitev. Iz Slike 3 ne moremo dobiti nobene druge primerne informacije. Vseh tokov je preveč, poleg tega niso označeni z vrednostmi. Slednje ne bi bistveno pripomoglo h koristnosti slike, saj posamezne vrednosti tokov ne bi bile razvidne.

Moj namen je, da iz nepregledne slike, katerega položaj točk predstavlja Slovenijo (točke sem postavila sama), poskušam prikazati pregledno sliko, na kateri bodo vidni posamezni tokovi, na podlagi katerih si bomo lahko ustvarili splošen vtis o slovenskem gospodarstvu.

---

<sup>2</sup> Simetrična input-output tabela je bila skladno z metodologijo Evropskega sistema nacionalnih in regionalnih računov iz leta 1995 (European System of National and Regional Accounts) prvič izdelana na podlagi podatkov za leto 1996.

Slika 3: Slovensko gospodarstvo z vsemi tokovi I. kvadranta



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

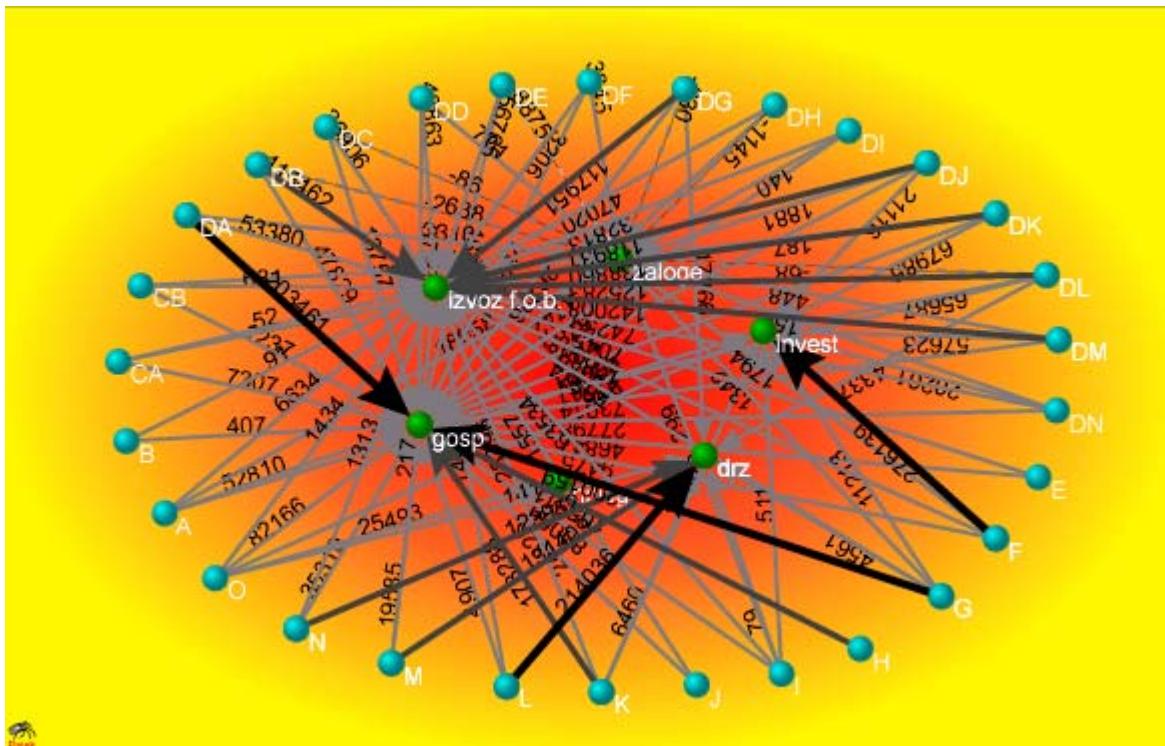
### 3.1 Grafični prikaz celotnega II. kvadranta – končna poraba

V II. kvadrantu so v stolpcih prikazani izdatki za končno porabo gospodinjstev, NPISG, države, bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti, spremembe zalog ter izvoz f.o.b. Z njihovim seštevkom po vrsticah dobimo vsoto izdatkov za končno porabo posameznih institucionalnih sektorjev, bruto investicij in izvoza. Če k tej končni porabi prištejemo še vmesno porabo, dobimo celotno porabo po proizvodih.

Na začetku bom prikazala celoten II. kvadrant brez omejitev, nato pa bo sledil prikaz II. kvadranta z različnimi omejitvami. Zatem bom predstavila vsak posamezni stolpec oz. prikazala bom, kateri proizvodi sestavljajo izdatke za končno porabo gospodinjstev, NPISG, države, kateri proizvodi sodelujejo v investicijah, spremembni zalог in izvozu. Najprej bo tako predstavljen kvadrant končne porabe kot celota, nato pa bom prodirala globlje in vedno bolj natančno prikazovala tokove v II. kvadrantu.

### 3.1.1 Grafični prikaz delitve končne porabe brez omejitev

Slika 4: II. kvadrant brez omejitev



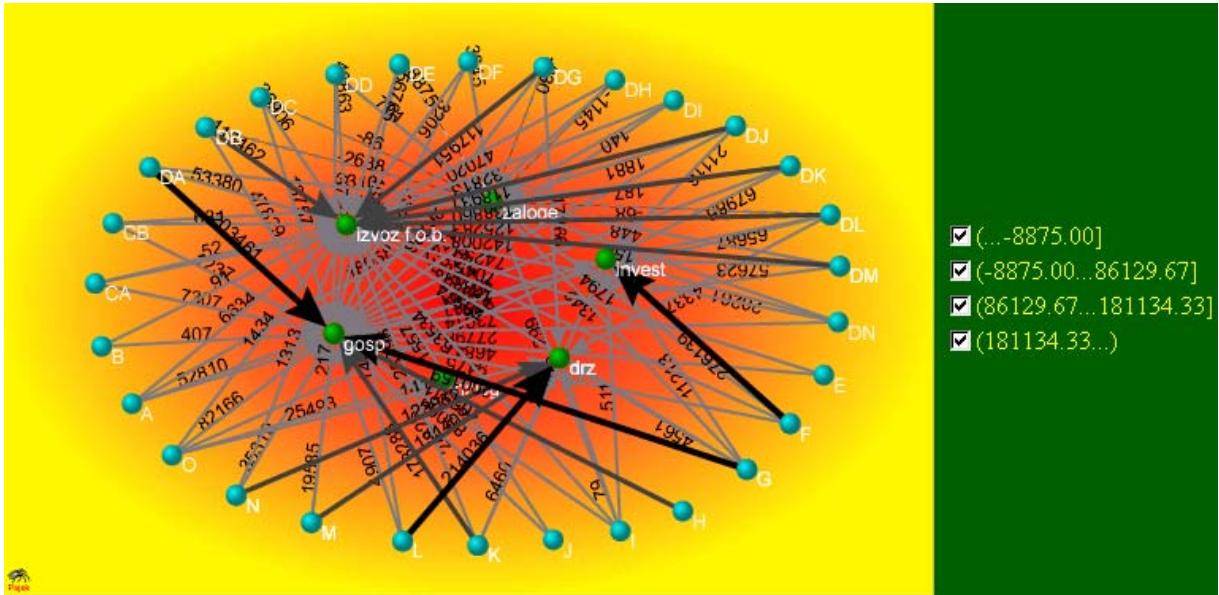
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 4 puščice kažejo smer fizičnih tokov – posamezni proizvodi se uporabljajo v gospodinjstvih, NPISG, državi, za investicije, zaloge in izvoz. Na sliki so sicer prikazane vrednosti tokov, vendar zaradi velikega števila le-teh niso razvidne. Delno se velikost tokov lahko razbere iz debeline puščic, vendar se tudi tu pokaže problem prevelikega števila in s tem nepreglednosti. Prav tako zaradi velikega števila tokov ne moremo razbrati, kje se porabi največ proizvodov niti kateri proizvodi se uporabljajo v gospodinjstvih, NPISG, državi, investicijah, zalogah in izvozu.

### 3.1.2 Grafični prikaz delitve končne porabe z omejitvami

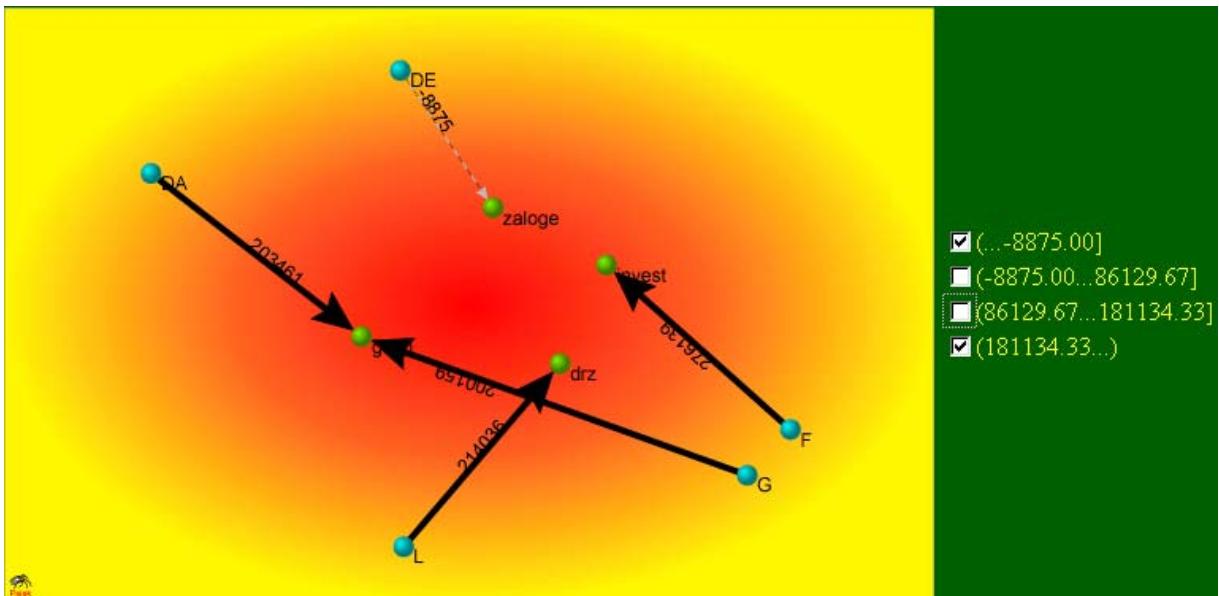
Na Sliki 5 je poleg že prej omenjenih tokov tudi nakazana razdelitev tokov na 2 enako široka razreda (širina razreda je 95.004,67 mio SIT), ki ju je določil program Pajek sam. Na ta način bomo lahko dobili pregled, v kateri razred se uvrsti največ tokov.

Slika 5: II. kvadrant z nakazano razdelitvijo tokov na 2 enako široka razreda



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 6: II. kvadrant – najmanjša in največja vrednosti tokov

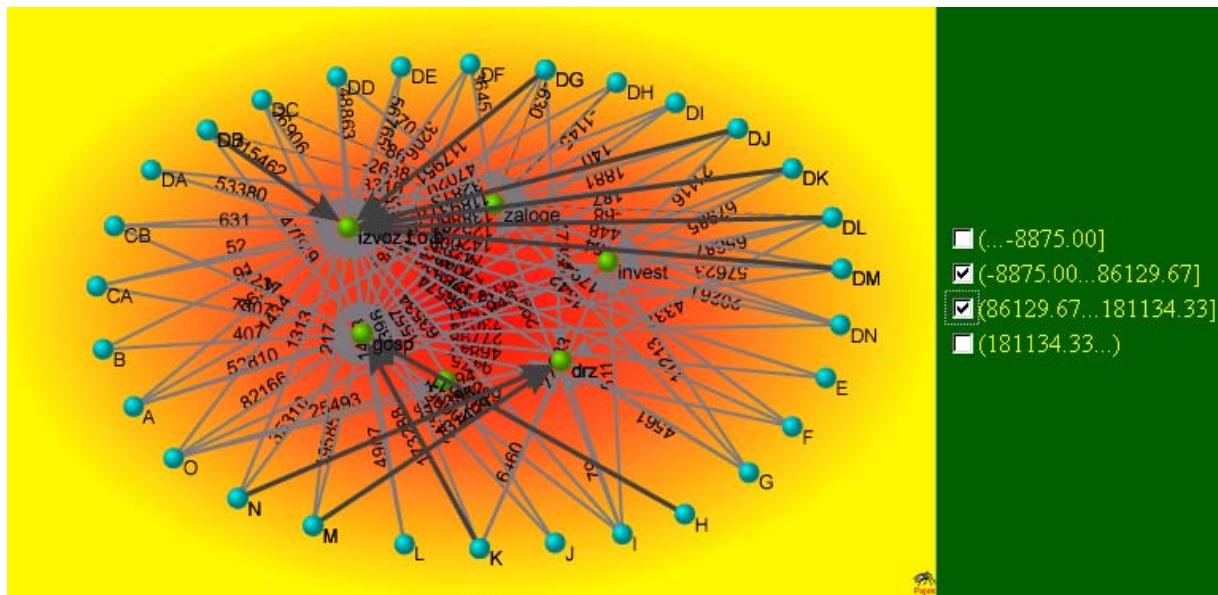


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Iz Slike 6 lahko razberemo, da se v prvi razred uvrsti le en tok, ki nam kaže, da so se zaloge vlaknin, papirja in papirnatih izdelkov (proizvodi DE) zmanjšale kar za 8.875 mio SIT. Slednji tok hkrati predstavlja tudi najnižjo (največjo negativno) vrednost v II. kvadrantu. Na drugi strani pa vidimo, da se v zadnji razred, katerega spodnja meja je 181.134,33 mio SIT, uvrstijo širje tokovi. Največji tok predstavlja vrednost investicij v gradbeništvu (proizvodi F)

v vrednosti 276.139 mio SIT, za 214.036 mio SIT storitev javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja (proizvodi L) pa je bilo v izdatkih za končno porabo države. Hkrati vidimo, da dva tokova tečeta v smer izdatkov za končno porabo gospodinjstev. Hrane, pihače in tobacnih izdelkov (proizvodi DA) je bilo porabljenih za 203.461 mio SIT, prodaje, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G) pa za 200.159 mio SIT.

Slika 7: II. kvadrant – dva enako široka razreda

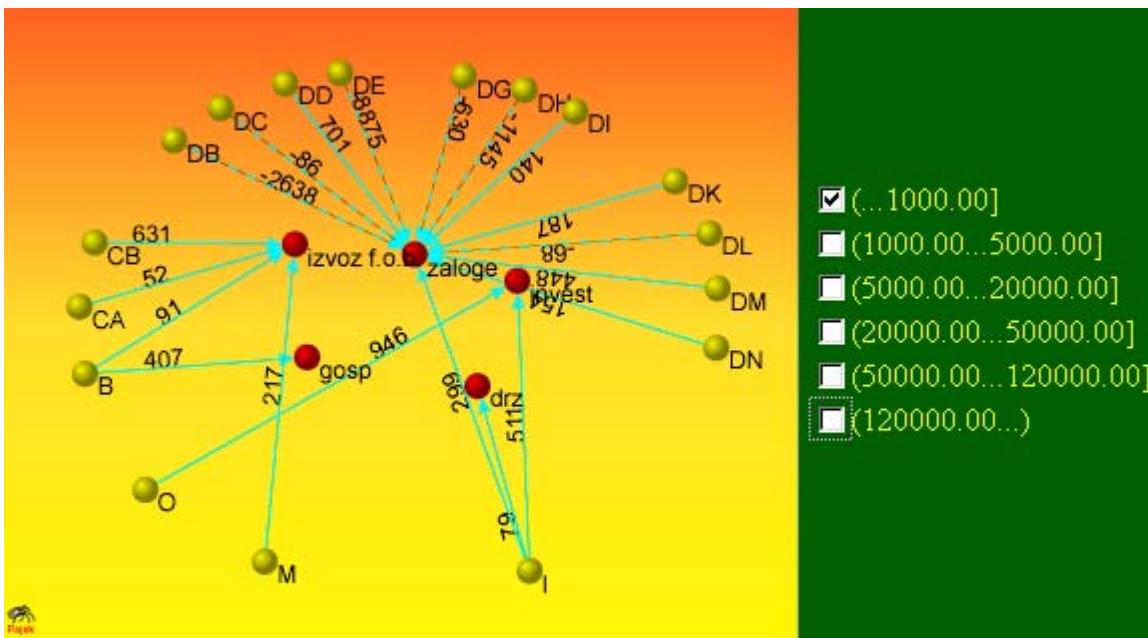


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Že pri Sliki 6 smo lahko slutili, da se bo največ tokov uvrstilo v srednja dva razreda, kar se je tudi potrdilo. Ker nam zgornja slika ne pove dosti, prav tako tudi prikaz posameznega razreda (glej Priloga 4) bistveno ne izboljša preglednosti, sem sama dodatno oblikovala meje, in sicer tako da se v vsak razred uvrsti enako število tokov. Posamezni razred je prikazan tudi z različno širino in barvo puščice. Celotni II. kvadrant z novimi omejitvami je prikazan v Prilogi 5, je pa zelo podoben Sliki 5, str. 12, razlika je le v barvitosti puščic, zato bom prikazala le vsak posamezni razred.

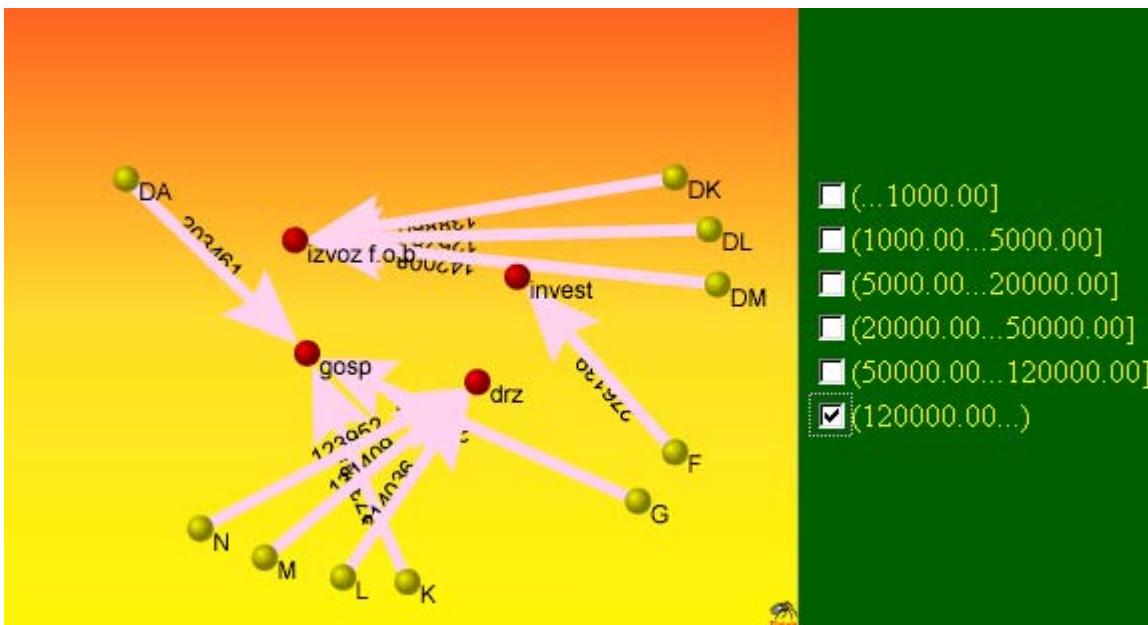
Na Sliki 8, str. 14, ki prikazuje najmanjše tokove, katerih vrednost je manjša od 1.000 mio SIT, lahko vidimo, da je večina tokov usmerjenih v spremembo zalog, kar je tudi pričakovano. Slednja postavka je edina, ki ima lahko negativen predznak (zmanjšanje zalog). Od skupno 20 tokov je tako kar 12 tokov usmerjenih v spremembo zalog, 4 tokovi so usmerjeni v izvoz, 2 tokova v investicije ter po 1 tok v izdatke za porabo gospodinjstev in države. Ostali razredi tokov, razen največjih, so prikazani v Prilogi 6.

Slika 8: II. kvadrant – prvi razred (najmanjši tokovi)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 9: II. kvadrant – šesti razred (največji tokovi)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

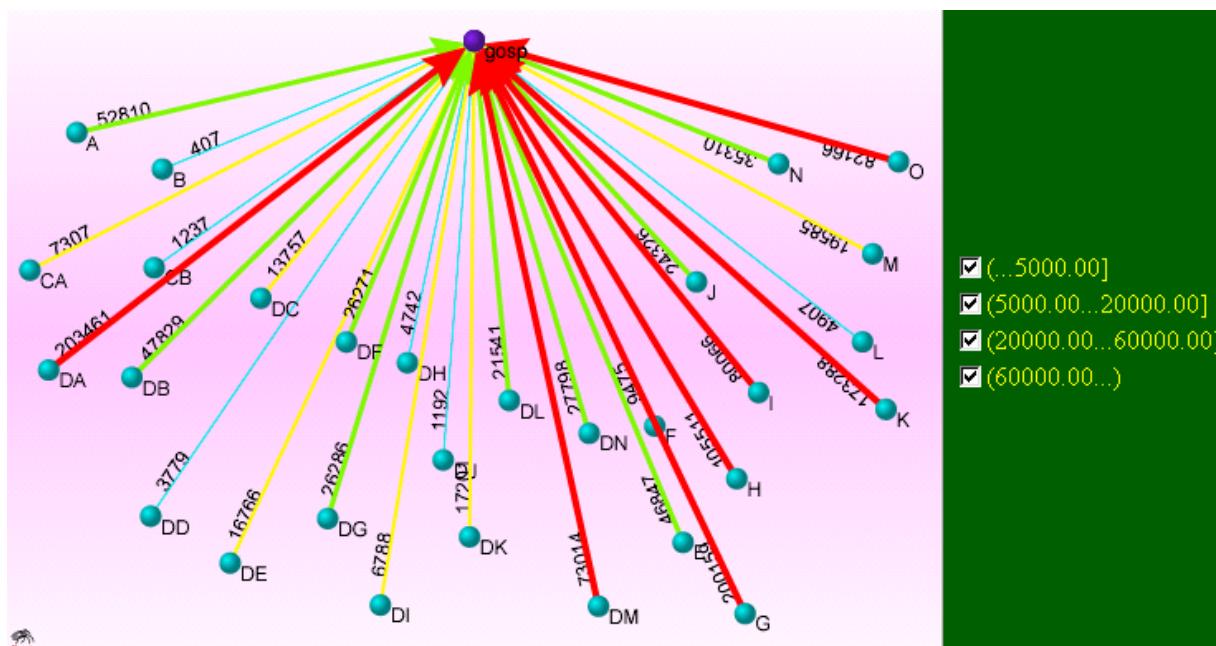
Če primerjamo Sliko 8 in Sliko 9 ter slike v Prilogi 6, lahko opazimo pomikanje tokov od sprememb zalog k izdatkom za končno porabo gospodinjstev in izvozu. To kaže na dejstvo, ki smo ga ugotovili že pri Sliki 6, str. 12, in sicer da so najmanjši tokovi vezani na spremembo zalog, največji pa na izdatke za končno porabo gospodinjstev in izvoz. Predvsem v zadnjih

treh razredih je opazen še en premik: proizvodi so postavljeni v krog po vrsti, in ko dvigujemo vrednost tokov, se premikamo v smeri urinega kazalca (torej od proizvodnje k predelavi in na koncu k storitvam). Iz tega lahko sklepamo, da največji delež porabe ne zajamejo proizvodi, ampak storitve.

### 3.1.3 Grafični prikaz posameznih končnih porabnikov proizvodov (stolpcv II. sektorja)

V prejšnjem poglavju sem prikazala celoten II. kvadrant, pri čemer smo dobili splošen pogled na porabo proizvodov, predvsem poraba katerih proizvodov je največja. V tem poglavju pa bom predstavila vsakega končnega porabnika posebej in na koncu še kje se porabi največ proizvodov.

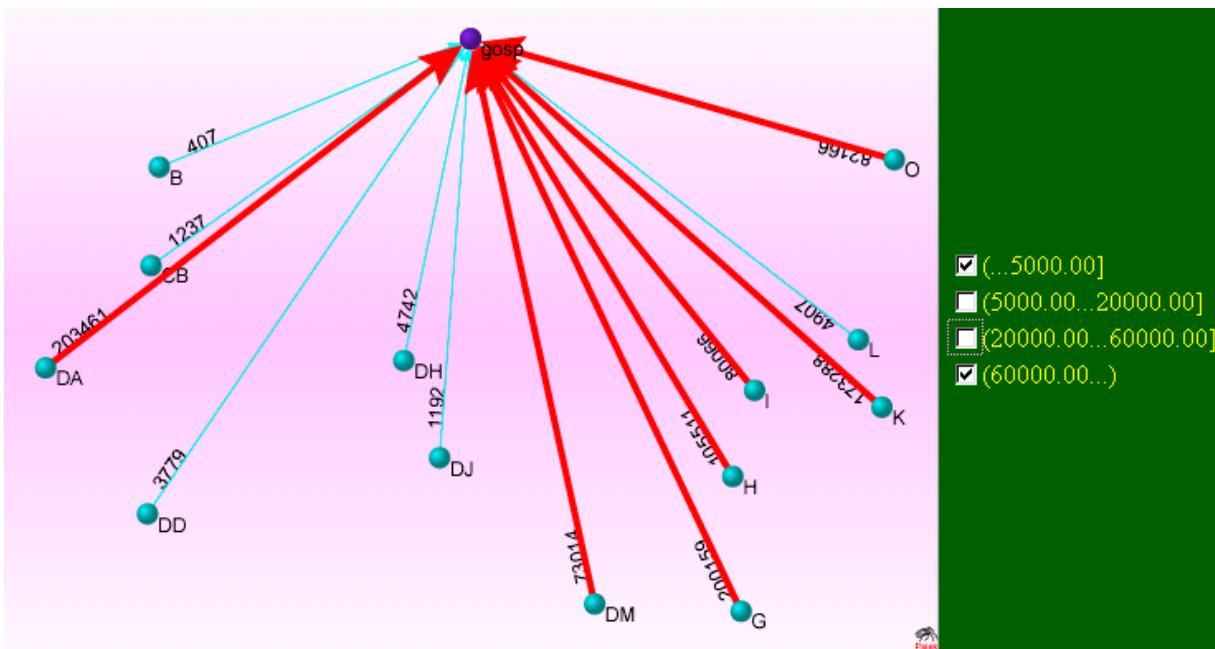
Slika 10: Izdatki za končno porabo gospodinjstev



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 10 prikazuje vse tokove izdatkov za končno porabo gospodinjstev, pri čemer so najnižji tokovi, to so tokovi, ki znašajo manj kot 5.000 mio SIT, označeni z modro puščico. Z rumeno puščico so označeni tokovi med vrednostima 5.000 in 20.000 mio SIT. V tretji razred z mejami med 20.000 in 60.000 mio SIT se uvrstijo tokovi, ki so označeni z zeleno puščico. Tokovi, ki so večji od 60.000 mio SIT, so največji tokovi in so označeni z rdečo puščico. Z natančnim pregledom slike lahko ugotovimo, da pri izdatkih za končno porabo gospodinjstev sodeluje vseh 29 skupin proizvodov, vseeno pa lahko dobimo točne informacije, koliko posameznih proizvodov se je porabilo v gospodinjstvih. Vrednosti so namreč dokaj dobro vidne. Kljub različni obarvanosti puščic splošna preglednost slike ni najboljša, zato sem iz nje izločila srednja dva razreda. Tako je nastala slika, na kateri lahko že z bežnim pogledom ugotovimo, kateri tokovi so največji oz. najmanjši.

Slika 11: Najmanjši in največji tokovi izdatkov za končno potrošnjo gospodinjstev

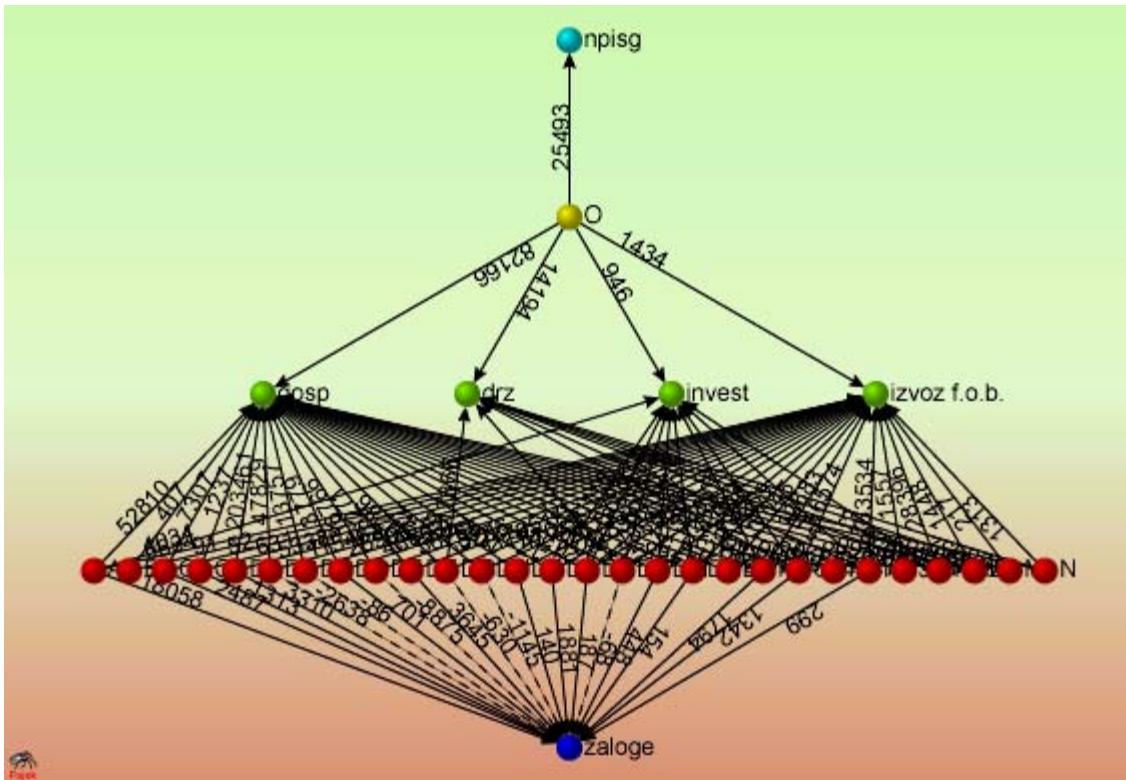


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 11 predstavlja največje oz. najmanjše tokove izdatkov za končno porabo gospodinjstev. Ne preseneča dejstvo, da zajemajo najvišje izdatke za končno porabo gospodinjstev izdatki za hrano, pičačo in tobačne izdelke (proizvodi DA), katerih vrednost znaša 203.461 mio SIT, ter izdatki za prodajo, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G) v vrednosti 200.159 mio SIT. V najvišji razred se uvrstijo še izdatki za poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve (proizvodi K). K skupnemu znesku 173.288 mio SIT največ prispevajo predvsem inputirane najemnine za lastna stanovanja, ki so po CPA vključena v slednjo skupino. Zanimivo pa je, da znašajo izdatki za gostinske storitve (proizvodi H) kar 105.511 mio SIT. Razlog za visok znesek je verjetno ta, da so v to skupino proizvodov poleg gostinskih storitev vključene tudi hotelske storitve, strežba hrane in pičače ter storitve menz. V razred, kjer izdatki za končno porabo gospodinjstev presegajo 60.000 mio SIT, spadajo še izdatki za prometne in telekomunikacijske storitve (proizvodi I) v vrednosti 80.068 mio SIT ter izdatki za plovila in vozila (proizvodi DM) v vrednosti 73.014 mio SIT.

Daleč najnižje izdatke za končno porabo gospodinjstev zajemajo izdatki za ribe in drug ribiški ulov ter storitve za ribištvo (proizvodi B), katerih vrednost je znašala 407 mio SIT, temu sledijo izdatki za kovine in kovinske izdelke (proizvodi DJ) v vrednosti 1.192 mio SIT ter izdatki za rude in kamnine (proizvodi CB) v višini 1.237 mio SIT. Podobno kot smo ugotovili v poglavju 3.1.2, se kaže tudi pri izdatkih za končno porabo gospodinjstev, in sicer da najnižji izdatki izvirajo iz primarnih in deloma sekundarnih proizvodov (leva stran slike), najvišje izdatke pa predstavljajo tercijni proizvodi (desna stran slike).

Slika 12: Izdatki za končno porabo NPISG



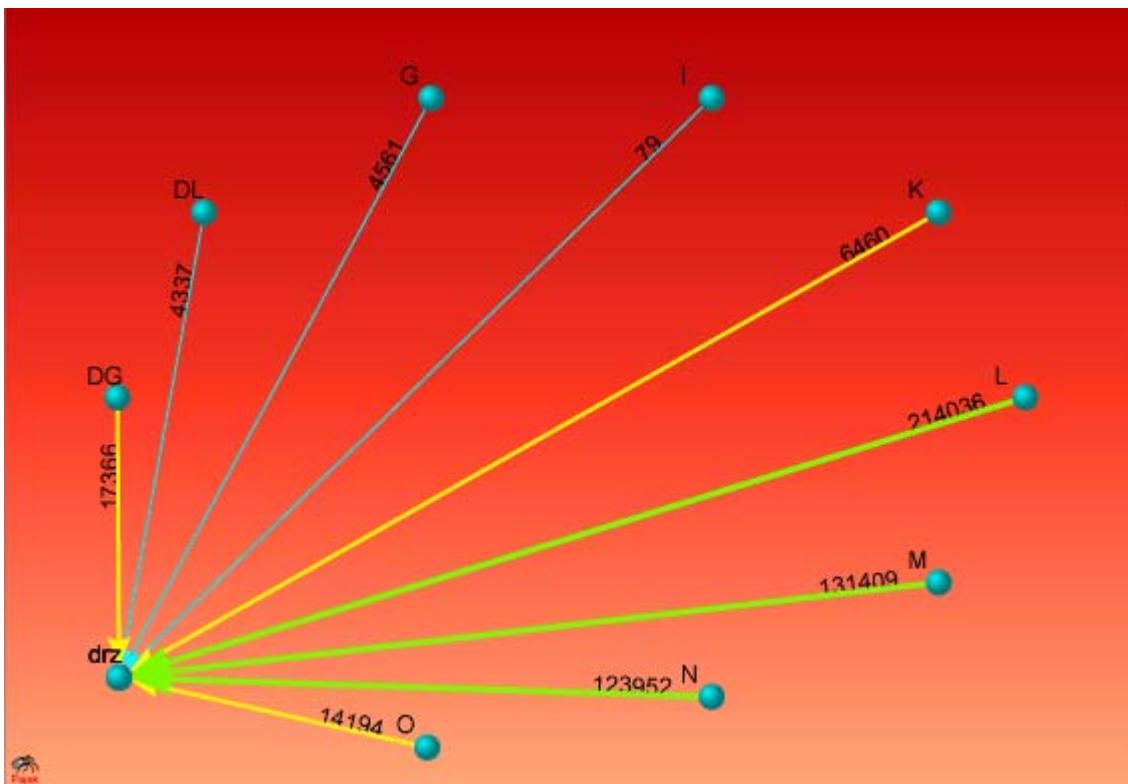
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Celotni izdatki za končno porabo neprofitnih ustanov, ki služijo gospodinjstvom (NPISG), znašajo 25.493 mio SIT in v celoti izvirajo iz proizvodov skupine O – druge javne, skupne in osebne storitve. Tu gre predvsem za filmske, videostoritve, radijske in televizijske storitve, kulturne storitve, storitve knjižnic, arhivov in muzejev ter športne storitve.

Iz Slike 12 je razvidna tudi nadaljnja poraba proizvodov skupine O, in sicer je 82.166 mio SIT namenjenih končni porabi gospodinjstev, 14.194 mio SIT končni porabi države, 946 mio SIT je porabljenih za investicije, v izvoz pa gre za 1.434 mio SIT drugih javnih, skupnih in osebnih storitev.

Na sliki sem s pomočjo programa Pajek prikazala dve stvari, in sicer kateri proizvodi sestavljajo izdatke za končno porabo NPISG in hkrati kako so še nadalje porabljeni proizvodi O, ki sodelujejo v izdatki NPISG. Takšna predstavitev je možna, ker sodeluje v izdatkih za končno porabo NPISG majhno število proizvodov. Moj namen je bil, da pokažem, da se lahko na eni sliki prikažejo različne smeri tokov.

Slika 13: Izdatki za končno porabo države



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

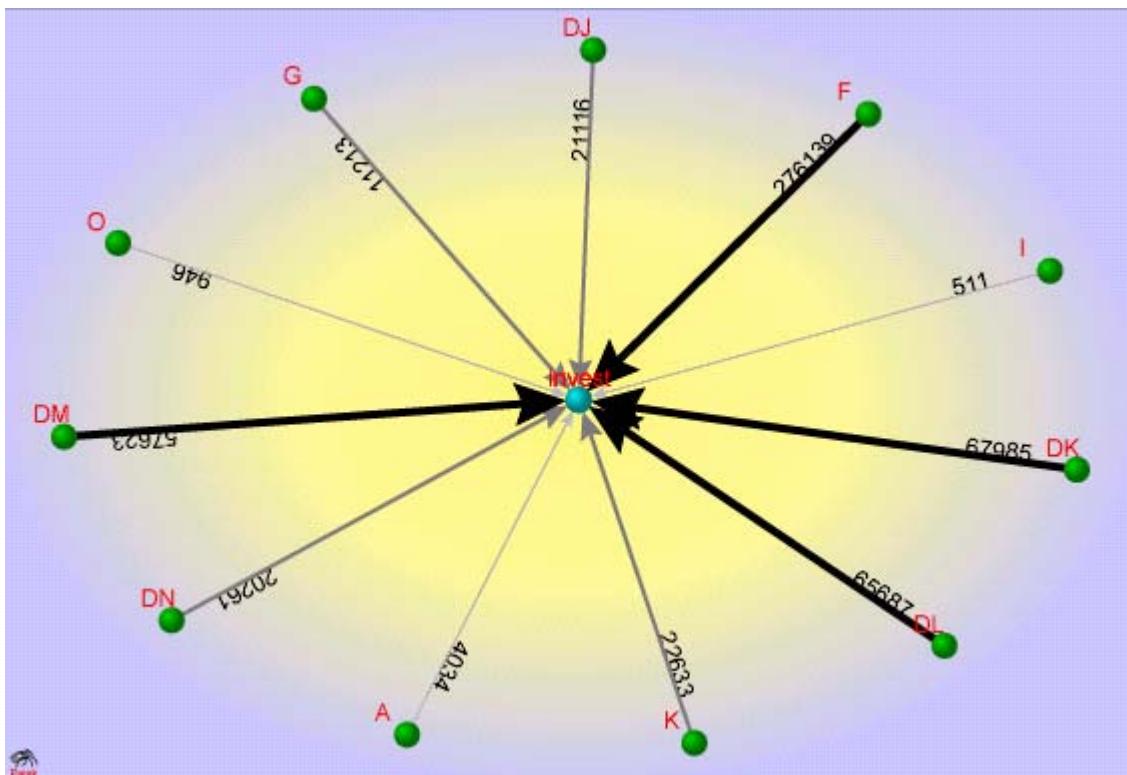
Na Sliki 13 so prikazani proizvodi, ki jih porabi država<sup>3</sup>. Od skupno 29 vrst proizvodov, kolikor jih je predstavljenih v input-output tabeli, država porablja 9 vrst proizvodov. Prikazani so trije razredi tokov. Najnižje vrednosti izdatkov za končno porabo države predstavljajo puščice modre barve. Iz slike je razvidno, da se v ta razred uvrstijo izdatki za prometne in telekomunikacijske storitve (proizvodi I), katerih je država v letu 1996 porabila za 79 mio SIT. Temu sledijo izdatki za električno in optično opremo (proizvodi DL) v vrednosti 4.337 mio SIT ter izdatki vezani na prodajo, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G) v višini 4.561 mio SIT.

Rumene puščice kažejo nekoliko višje izdatke za končno porabo države. Tako znašajo izdatki za poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve (proizvodi K) 6.460 mio SIT, 14.194 mio SIT je bilo izdatkov v zvezi z drugimi javnimi, skupnimi in osebnimi storitvami (proizvodi O), za 17.366 mio SIT pa je država porabila kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken (proizvodi DG). Naj ob tem pojasnim, da gre predvsem za izdatke za zdravila, ki spadajo v omenjeni proizvod.

<sup>3</sup> Izdatke države sestavljajo (Statistični letopis RS 1998, Nacionalni računi, str. 437) izdatki za netržne storitve države (izobraževanje, zdravstvo, kultura, šport itd.), izdatki za tržne proizvode in storitve (zdravila, ortopedski pripomočki, storitve zdravilišč itd.) ter kolektivni izdatki države, med katere sodijo izdatki za upravne, administrativne, obrambne, ekonomske in druge skupne netržne storitve države.

Zadnje tri vrste proizvodov sestavljajo najobsežnejši del izdatkov za končno porabo države. Tako znašajo izdatki za storitve zdravstvenega in socialnega varstva (proizvodi N) 123.952 mio SIT, izdatki za storitve izobraževanja (proizvodi M) znašajo 131.409 mio SIT. Največ, 214.036 mio SIT, znašajo izdatki za storitve javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja (proizvodi L). Zadnji podatki niti ne presenečajo, verjetno pa se bo kdo vprašal, ali država ne porablja ostalih skupin proizvodov, kot so hrana, pijača in tobačni izdelki; vlaknine, papir, papirnati izdelki, založniške in tiskarske storitve; vozila in plovila; pohištvo; električna energija; gostinske storitve itd. Poraba teh skupin proizvodov je prikazana v vmesni porabi stolpcev – panog, ki opravljajo javne storitve (npr. proizvodi L, M itd.).

Slika 14: Bruto investicije v osnova sredstva in dragocenosti



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Pri prikazu bruto investicij v osnova sredstva<sup>4</sup> in dragocenosti sem namesto puščic različne barve uporabila prikaz z različnimi sivinami puščic, pri čemer se tudi bolje vidi njihova različna širina. Najdrobnejše puščice predstavljajo najmanjše tokove, najdebelejše puščice pa največje tokove. Slika pokaže, da je od vseh skupin proizvodov, ki sodelujejo in se uporabljujejo za investicije, najnižji tok pri prometnih in telekomunikacijskih storitvah

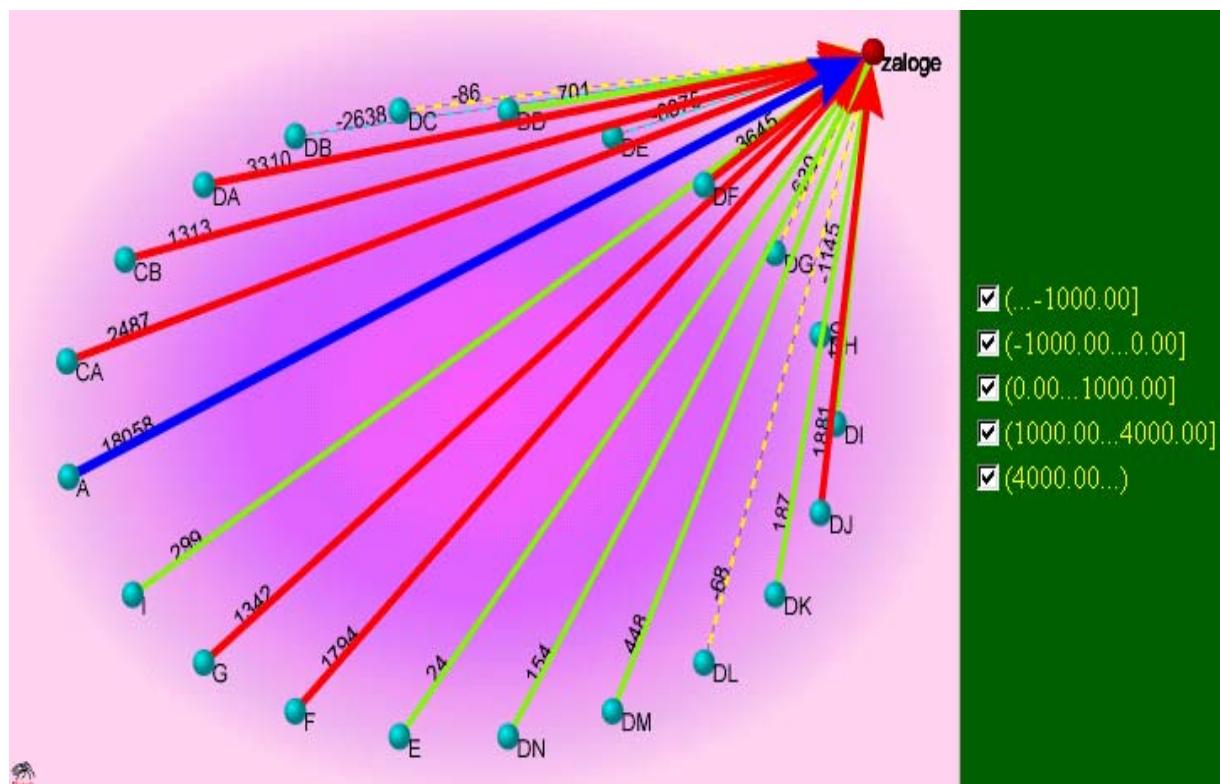
<sup>4</sup> Bruto investicije v osnovna sredstva (Statistični letopis RS 1998, Nacionalni računi, str. 437) so sestavljene iz investicij v nova osnovna sredstva, stroškov transakcij rabljenih osnovnih sredstev in nabav nematerialnih osnovnih sredstev.

(proizvodi I), in sicer 511 mio SIT. Pri tem so vključene predvsem transportne marže. Za investicije je bilo porabljenih 946 mio SIT storitev skupine O (druge javne, skupne in osebne storitve) in 4.034 mio SIT proizvodov skupine A (kmetijski, lovski in gozdarski proizvodi in storitve).

Za bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti je bilo leta 1996 v Sloveniji daleč največ porabljenih proizvodov skupine F (gradbeništvo), in sicer kar za 276.139 mio SIT. Na drugem mestu po porabi proizvodov za investicije so proizvodi DK (strojne naprave in oprema), katerih znesek je znašal 67.985 mio SIT. Nekaj manjša je bila poraba proizvodov DL (električna in optična oprema) v višini 65.687 mio SIT ter proizvodov DK (vozila in plovila) v višini 57.623 mio SIT.

Poleg omenjenih vrst proizvodov so bili za bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti leta 1996 v Sloveniji uporabljeni še proizvodi K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve), DJ (kovine in kovinski izdelki), DN (pohištvo; drugi izdelki, reciklaža) ter proizvodi G (prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe).

Slika 15: Sprememba zalog

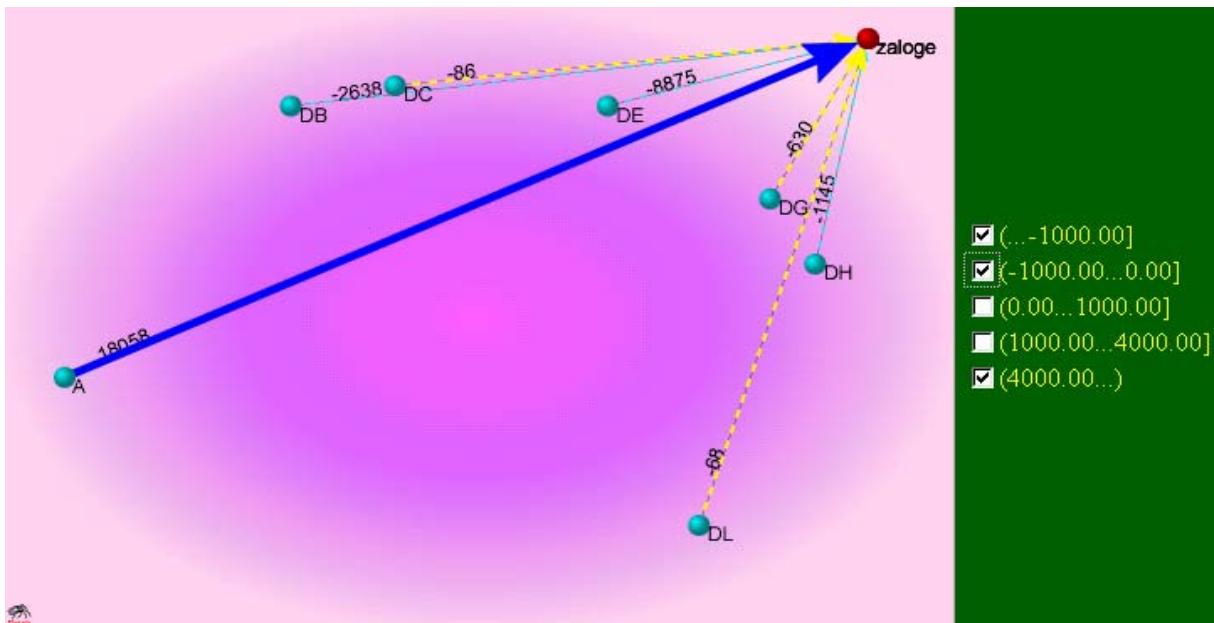


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 15 so prikazane vse spremembe zalog<sup>5</sup> do katerih je prišlo v Sloveniji v letu 1996. Ker so točke skupin proizvodov razvrščene po vrsti, lahko vidimo, da so se zaloge spremenile pri vseh vrstah proizvodov, razen seveda pri storitvah, kjer zalog ni. Izjema so prometne in telekomunikacijske storitve, pri čemer gre za transportne marže, vključene v zalogah različnih proizvodov. Spremembe zalog so razvrščene v pet različno širokih razredov. V prva dva razreda so uvrščeni negativni tokovi, ki kažejo na zmanjšanje zalog. Označeni so s prekinjenimi puščicami, pri čemer so tokovi, večji od 1.000 mio SIT, označeni z modrimi črtkanimi puščicami, negativni tokovi, manjši od 1.000 mio SIT, pa so označeni z rumenimi črtkanimi puščicami. Najmanjše povečanje zalog (do 1.000 mio SIT) se uvrsti v tretji razred in je označeno z zelenimi puščicami, povečanje zalog v vrednosti med 1.000 in 4.000 mio SIT pa je označeno z rdečimi puščicami. V zadnji razred se uvrsti le en tok, razlog pa je v velikem odstopanju, saj je največje povečanje zalog nekajkrat večje od preostalih povečanj.

Ponovno sem zaradi boljše preglednosti izločila dva razreda, pri čemer so na Sliki 16, ki je prikazana spodaj, ostali vsi negativni tokovi in največji pozitivni tok. Lepo je razvidno, da so se zaloge pri šestih vrstah proizvodov v letu 1996 zmanjšale, najbolj pri vlakninah, papirju in papirnatih izdelkih (proizvodi DE) za 8.875 mio SIT. Dokaj opazno je tudi zmanjšanje zalog tekstila, tekstilnih in krznenih izdelkov in oblačil (proizvodi DB) za 2.638 mio SIT.

Slika 16: Negativni in največji pozitivni tok spremembe zalog



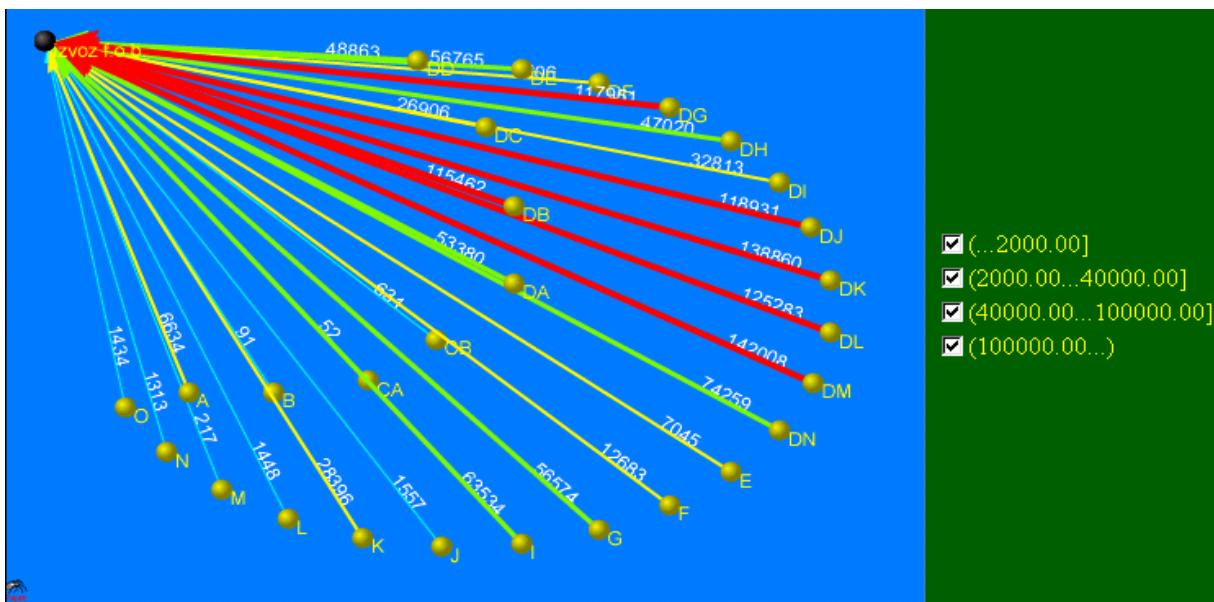
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

<sup>5</sup> Spremembe zalog (Statistični letopis RS 1998, Nacionalni računi, str. 437) so obračunane za nedokončano proizvodnjo in dokončane proizvode pri proizvajalcih, zaloge trgovskega blaga v trgovini in zaloge surovin, materiala, rezervnih delov ipd. pri vseh tržnih proizvajalcih.

Daleč največje povečanje zalog je opazno pri kmetijskih, lovskih in gozdarskih proizvodih (proizvodi A), in sicer v vrednosti 18.058 mio SIT. Drugo največje povečanje zalog (glej Priloga 7, Slika H) je opazno pri hrani, pižaci in tobačnih izdelkih (proizvodi DA), kjer so se zaloge povečale za 3.310 mio SIT. Vidimo lahko, da je razlika več kot očitna in da so bile spremembe zalog kmetijskih, lovskih in gozdarskih proizvodov nekajkrat višje od sprememb vseh drugih zalog.

Izvoz je zadnji od elementov končne porabe, prikazan v II. kvadrantu input-output tabele. Na Sliki 17 so prikazani vsi tokovi izvoza. Razdeljeni so v štiri razrede, vsak razred pa je označen z različno barvo in različno širino puščice. Tako je prvi razred, ki zajema najnižje tokove, katerih vrednost je nižja od 2.000 mio SIT, predstavljen z modro puščico. V drugi razred, ki vključuje vse tokove v vrednosti med 2.000 in 40.000 mio SIT, je vključenih sedem vrst proizvodov. Njihovi tokovi so označeni z rumeno puščico. Prav tako se sedem vrst proizvodov uvrsti v tretji razred, ki ima zelo široko postavljene meje, saj vključuje vse tokove v vrednosti med 40.000 in 100.000 mio SIT. Ti tokovi so obarvani z zeleno barvo. Vsi tokovi, večji od 100.000 mio SIT, spadajo v zadnji razred, predstavljanega pa jih rdeče puščice. Zaradi velikega števila tokov je Slika 17 slabše pregledna, zato sem zopet izločila srednja dva razreda in na Sliki 18, str. 23 prikazala le največje oz. najmanjše tokove.

Slika 17: Izvoz f.o.b.

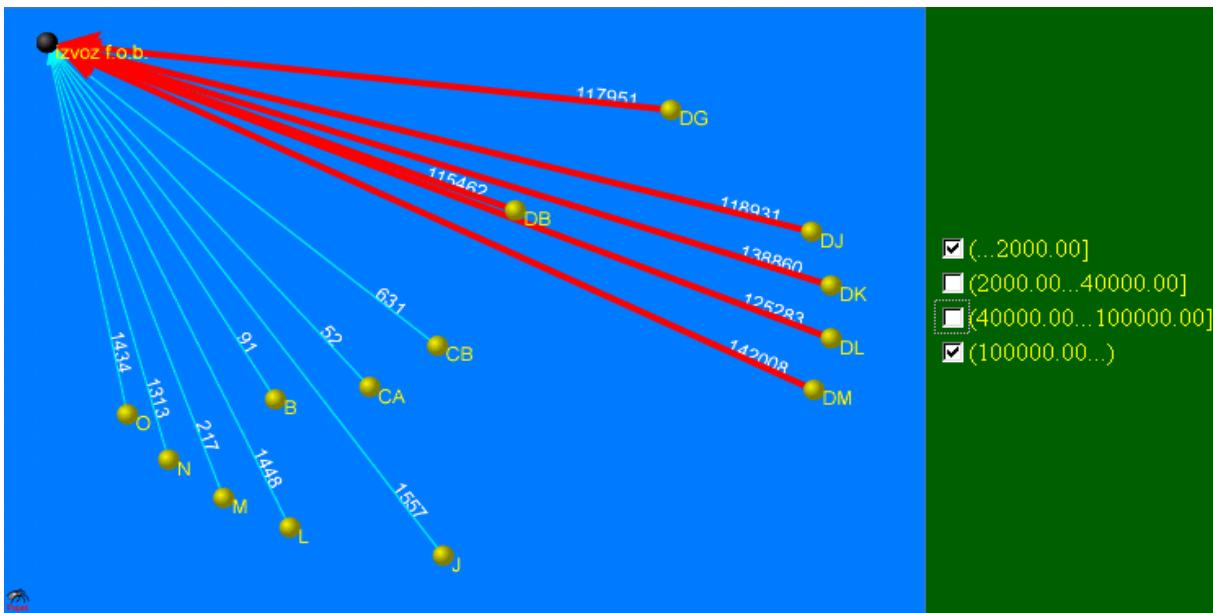


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 18 so s tanko modro puščico označeni proizvodi, katerih izvoz je najmanjši. Po pričakovanju so to večinoma storitve, ki se jih težje izvaža. Poleg storitev se leta 1996 v Sloveniji ni izvozilo veliko premoga, lignita, šote, surove nafte in zemeljskega plina (proizvodi CA), in sicer 52 mio SIT, ter rib in drugega ribiškega ulova (proizvodi B), in sicer

91 mio SIT. Razlogi za manjši izvoz pri zadnjih dveh skupinah proizvodov so v manjši proizvodnji, ki se večinoma porabi doma. Najvišje vrednosti, ki so označene z rdečo puščico, so vidne pri izvozu vozil in plovil (proizvodi DM) v vrednosti 142.008 mio SIT, strojnih naprav in opreme (proizvodi DK) v vrednosti 138.860 mio SIT ter električnih in optičnih naprav (proizvodi DL) v vrednosti 125.283 mio SIT.

Slika 18: Najmanjši in največji tokovi izvoza

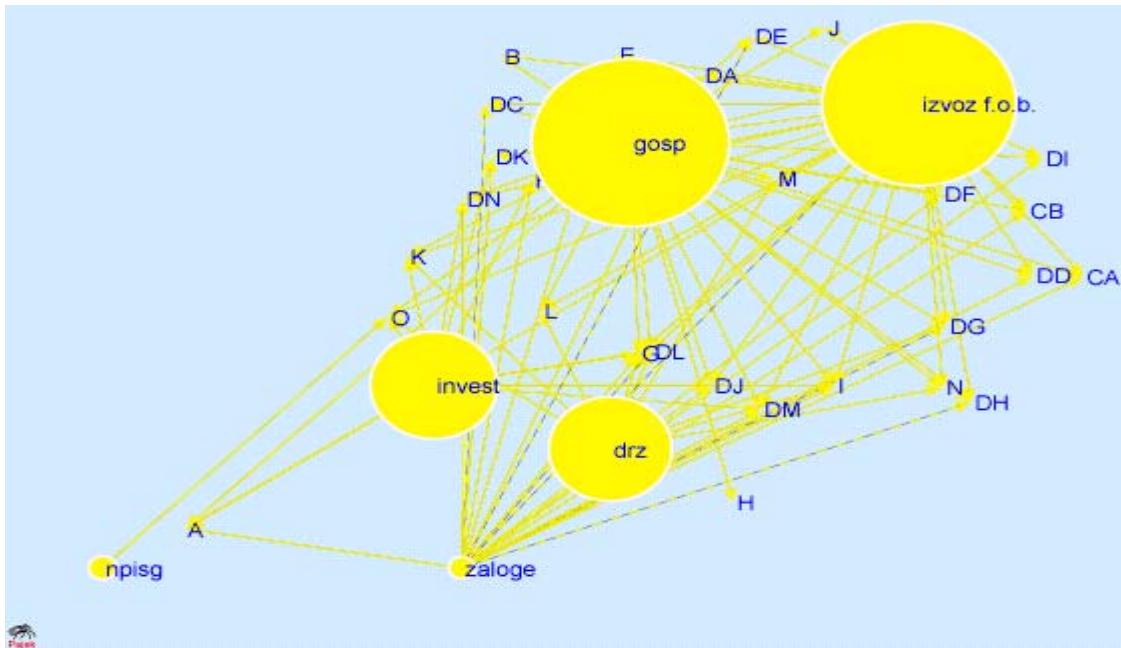


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Natančna predstavitev posameznih elementov porabe nam že nakaže, kje so se ustvarjali največji tokovi oz. kateri elementi porabe so največji porabniki posameznih skupin proizvodov. Zdaj pa to predstavimo še grafično! Na strani 24 sta prikazani dve sliki, ki se razlikujeta od predstavljenih do sedaj. Namesto različnih debelin povezav so predstavljene različno velike točke. Vsaka točka odraža sorazmerno različno velikost, tako da lahko že iz same velikosti točke razberemo, kolikšne so razlike med posameznimi točkami. To pri tokovih ni bilo mogoče, saj so se velikosti tokov razlikovale le glede na posamezen razred, ne pa glede na dejansko velikost tokov. Razlog, zakaj sta predstavljeni dve sliki, se skriva v tem, da bi iz prve slike težko razbrali, ali so večji izdatki za končno porabo gospodinjstev ali je večji izvoz. Zato je dodana slika, na katerem je namesto opisa točke vrednost točke. Sicer pa se na obeh slikah lepo vidi, da so elementi porabe razdeljeni v tri skupine, v posamezni skupini pa so porabe zelo podobne. Tako znašajo izdatki za končno porabo gospodinjstev (1.333.826 mio SIT) le nekaj več, kot znaša izvoz (1.283.315 mio SIT). V drugo skupino se uvrstijo bruto investicije, katerih skupna vrednost je v Sloveniji leta 1996 znašala 548.147 mio SIT, izdatki za končno porabo države pa so znašali nekaj manj, in sicer 516.395 mio SIT. V tretjo skupino elementov porabe spadajo izdatki za končno porabo NPISG (25.493 mio SIT) ter sprememba zaloga (22.341 mio SIT). Pri Sliki 20 so nekoliko moteče napisane 0, ki nimajo

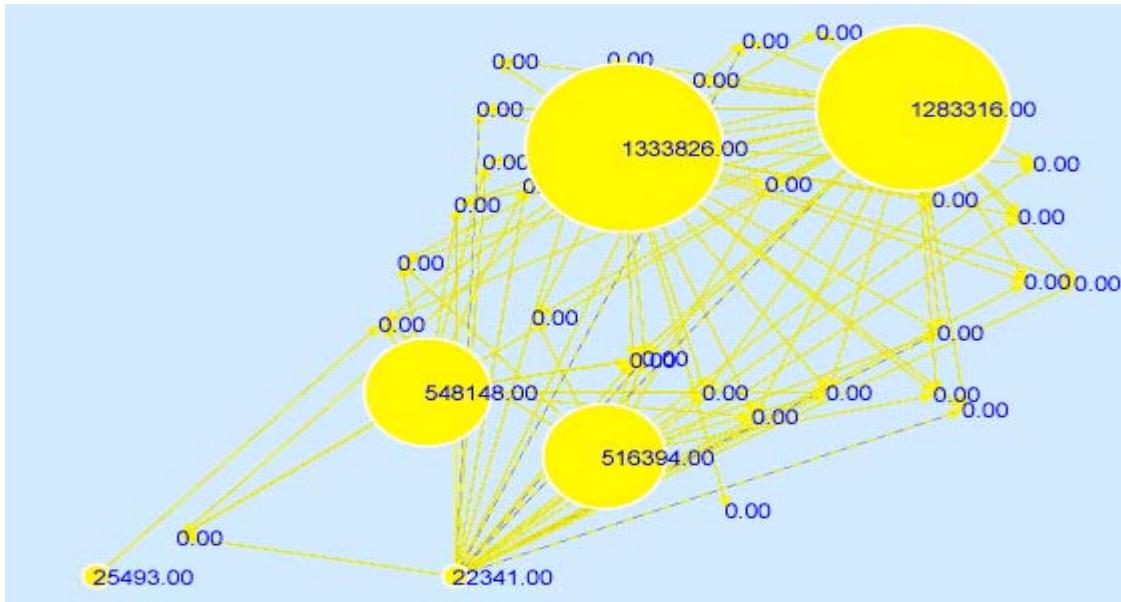
nobene vloge. Točke izvora so po definiciji 0, skupne vrednosti tokov so prikazane le za točke, v katere tečejo tokovi, torej za ciljne točke.

Slika 19: Velikost porabe posameznih elementov porabe



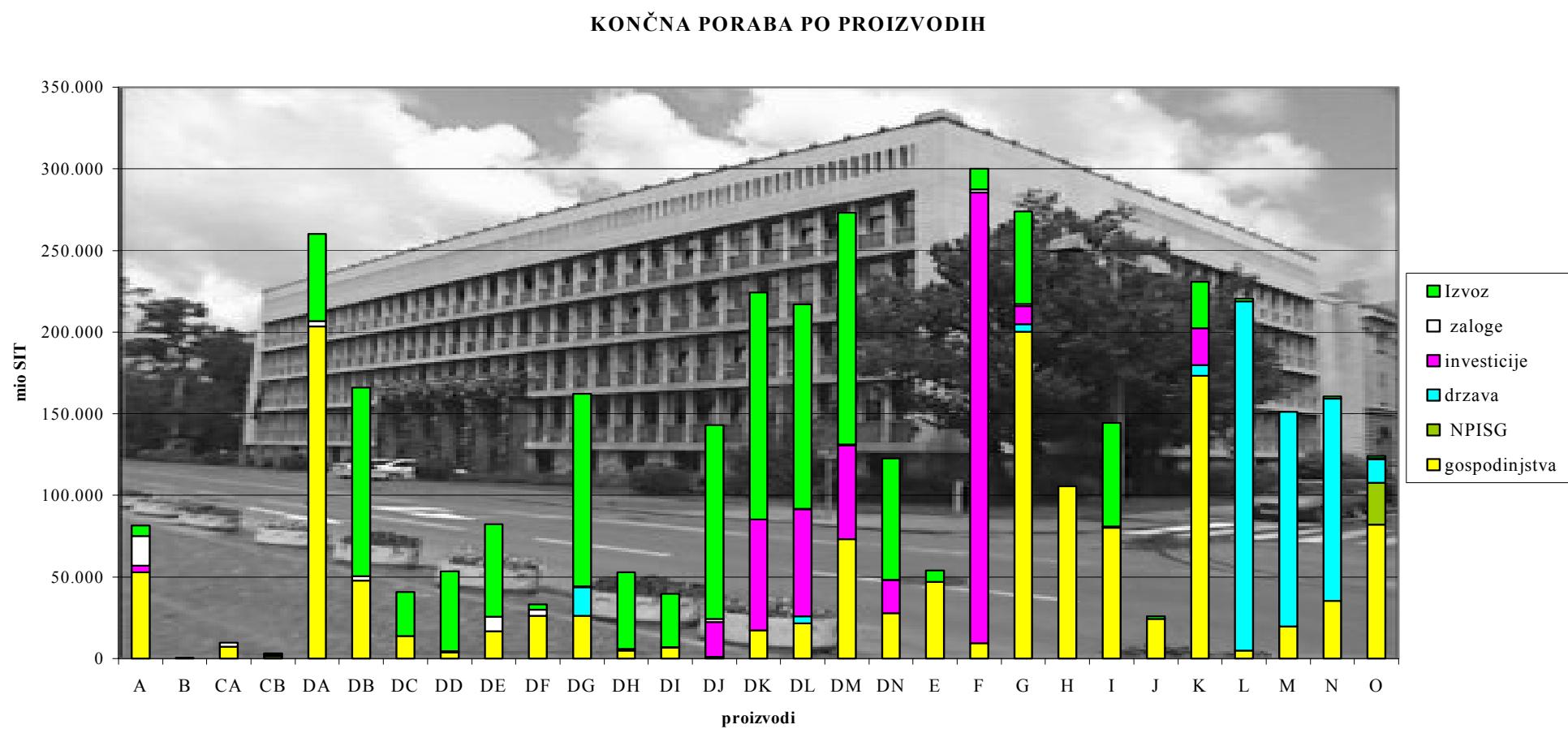
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 20: Skupna vrednost porabe posameznih elementov porabe



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 21: Končna poraba po proizvodih



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Za še boljšo predstavo o porabi posamezne skupine proizvodov sem pripravila sliko v Excelu. Na tej sliki sta razvidni tako poraba posameznega proizvoda po elementih končne porabe kot tudi skupna vrednost porabe. Iz Slike 21 tako lahko podobno kot iz slik programa Pajek razberemo, da se je največ posameznih skupin proizvodov porabilo za končno porabo gospodinjstev in izvoz. Vidimo tudi, da je bilo za bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti daleč največ porabljenih proizvodov F (gradbeništvo), lepo so razvidni izdatki za končno porabo države, opazno pa je tudi povečanje zalog kmetijskih, lovskih in gozdarskih proizvodov (proizvodi A).

### **3.2 Grafični prikaz III. kvadranta – dodana vrednost**

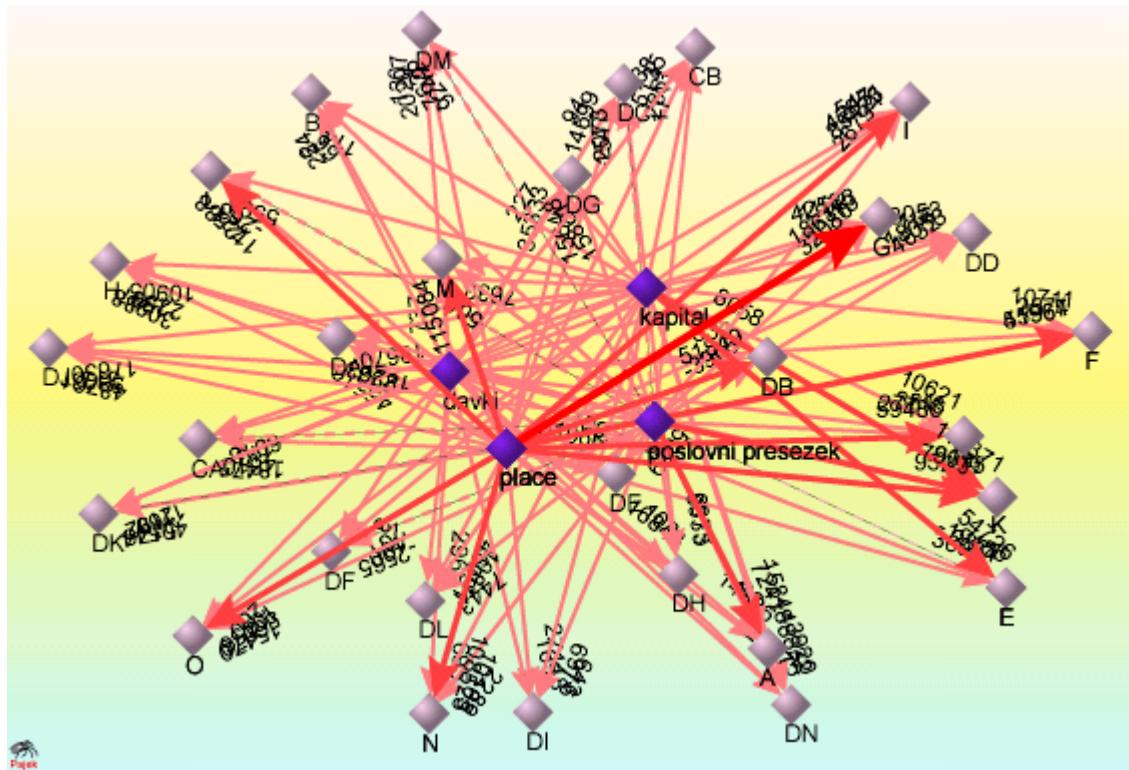
V simetrični input-output tabeli, proizvod-proizvod, za Slovenijo za leto 1996, dodano vrednost sestavlja štiri kategorije, in sicer sredstva za zaposlene, drugi neto davki na proizvodnjo, poraba stalnega kapitala in neto poslovni presežek, ki je rezidualna kategorija. Dodana vrednost v osnovnih cenah (Kalin, 2001, str. 11) je namreč enaka proizvodnji v osnovnih cenah, zmanjšani za vmesno porabo v cenah kupcev. Ta kategorija je prikazana v III. kvadrantu. Vmesni porabi oz. končni porabi v osnovnih cenah, ki predstavlja vrednost proizvodov in storitev, porabljenih kot inputi v procesu proizvodnje znotraj proizvodne enote oz. obrata, se prišteje znesek nakupov rezidentov v tujini in neto davke na proizvode, odšteje pa nakupe nerezidentov na domačem trgu in kot rezultat dobimo celotno vmesno porabo oz. končno porabo v kupčevih cenah. Celotno ponudbo v osnovnih cenah pa dobimo s seštevkom proizvodnje v osnovnih cenah in uvoza c.i.f..

Na začetku bom zopet prikazala celoten III. kvadrant brez omejitev, nato bo sledil prikaz tokov III. kvadranta, razdeljenih v različne razrede. Zaradi še boljše preglednosti bom razdelila tudi posamezne elemente dodane vrednosti in prikazala vsak element posebej.

#### *3.2.1 Grafični prikaz delitve dodane vrednosti brez omejitev*

Prikaz III. kvadranta na Sliki 22 nam poda le najosnovnejše podatke, in sicer da fizični tokovi potekajo iz elementov dodane vrednosti k posameznim proizvodom, kar pomeni, da posamezni elementi dodane vrednosti zvišujejo vrednost proizvodnje posameznega proizvoda. Iz slike lahko razberemo, da v III. kvadrantu sodeluje 29 vrst proizvodov ter da sestavljajo elemente dodane vrednosti kapital (poraba stalnega kapitala), davki (drugi neto davki na proizvodnjo), poslovni presežek in plače (sredstva za zaposlene). Zaradi velikega števila podatkov je slika slabo pregledna. Tako ne moremo videti, koliko elementi dodane vrednosti prispevajo k proizvodnji. Čeprav so puščice različno debele, se zaradi prekrivanja ne razloči dobro, kateri tokovi potekajo v posamezni skupini proizvodov.

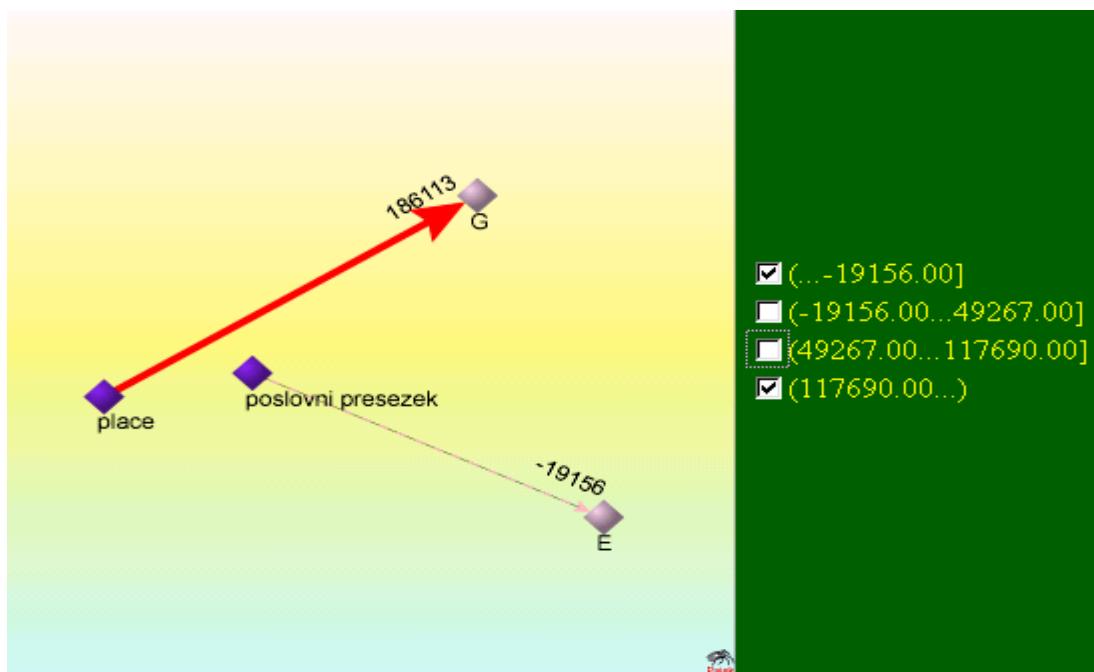
Slika 22: III. kvadrant brez omejitev



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

### 3.2.2 Grafični prikaz dodane vrednosti z omejitvami

Slika 23: Prikaz največjega in najmanjšega toka v III. kvadrantu



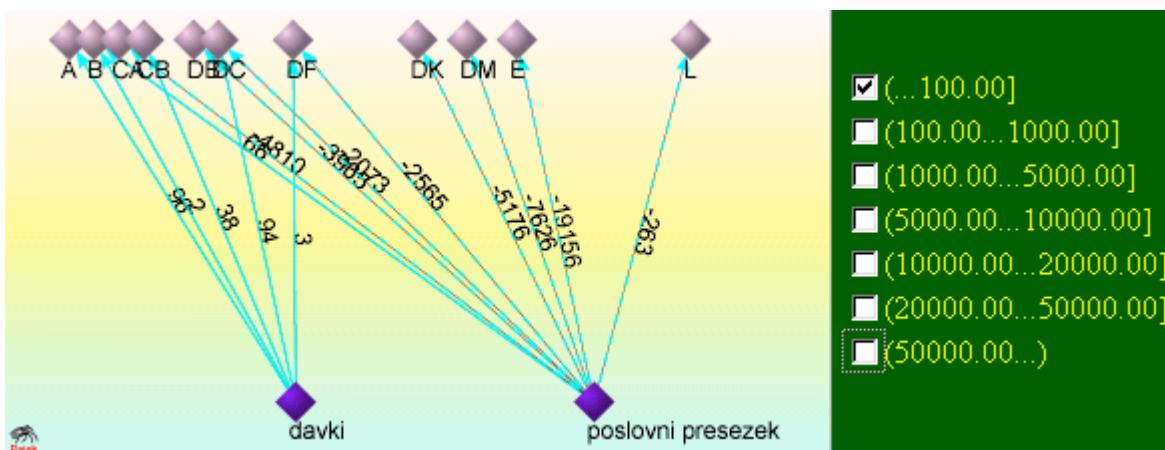
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Program Pajek je razdelil vse tokove v III. kvadrantu v štiri razrede. Ker se v prvi in zadnji razred uvrščata le po en tok, srednjih dveh razredov nima smisla prikazovati, ker se preglednost slike ne bi bistveno spremenila. Tako na Sliki 23, str. 27 lahko vidimo le dve skrajnosti tokov. Debela rdeča puščica predstavlja vrednost sredstev za zaposlene, ki znašajo pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G) 186.113 mio SIT. Tanka puščica pa kaže, da je bil v Sloveniji leta 1996 poslovni presežek pri proizvodih skupine E (električna energija, plin, para, voda) negativen. Tako je poslovni primanjkljaj v tej skupini proizvodov znašal 19.156 mio SIT.

Zaradi boljše preglednosti sem popravila meje razredov, pri čemer vsak posamezni razred predstavlja različne barve puščic. Na podlagi teh slik bo lažje razvidno, kateri element največ prispeva k skupni dodani vrednosti. Iz Slike 23 na str. 27, kjer sta bili prikazani obe skrajnosti, je že mogoče slutiti, da k skupni dodani vrednosti najmanj prispeva poslovni presežek, največ pa sredstva za zaposlene.

Na podlagi Slike 24 in Slike 25 ter slik v Prilogi 8 lahko opazimo, da k ustvarjanju dodane vrednosti najmanj prispeva poslovni presežek, ki je rezidualna kategorija in ima tudi negativne vrednosti, kar pomeni, da lahko poslovni primanjkljaj zmanjuje dodano vrednost. S tem že lahko potrdimo uvodno predpostavko o najmanjšem prispevku poslovnega presežka. To dejstvo je povsem razumljivo, saj je poslovni presežek edina kategorija, ki ima tudi negativne vrednosti, in zato lahko celo zmanjuje dodano vrednost. Poleg poslovnega presežka tudi davki malo prispevajo k dodani vrednosti.

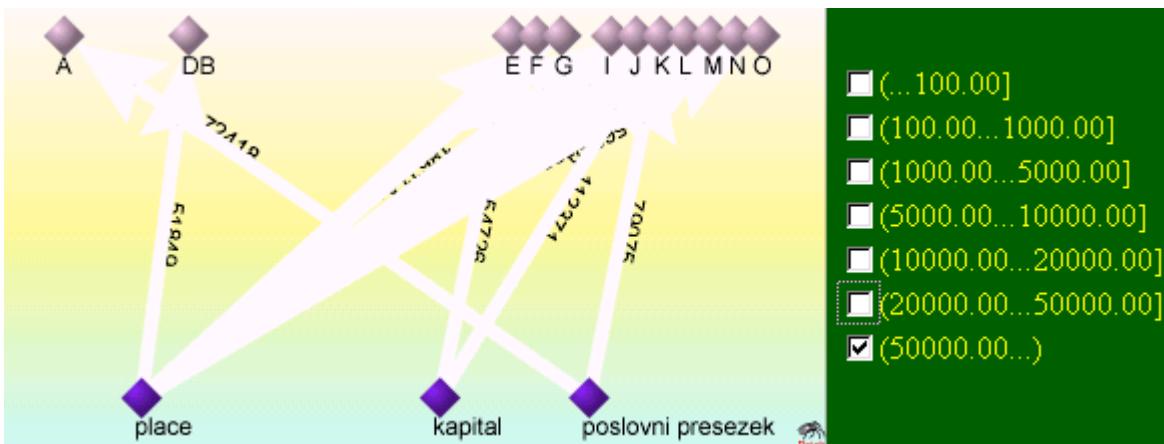
Slika 24: III. kvadrant – prvi razred (najmanjši tokovi)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Iz slik v Prilogi 8 pa je lepo razvidno, da se z višanjem vrednosti tokov spreminjajo elementi, ki prispevajo k dodani vrednosti. Naslednja kategorija dodane vrednosti je poraba stalnega kapitala, poleg tega pa je še vedno prisoten poslovni presežek.

Slika 25: III. kvadrant – sedmi razred (največji tokovi)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

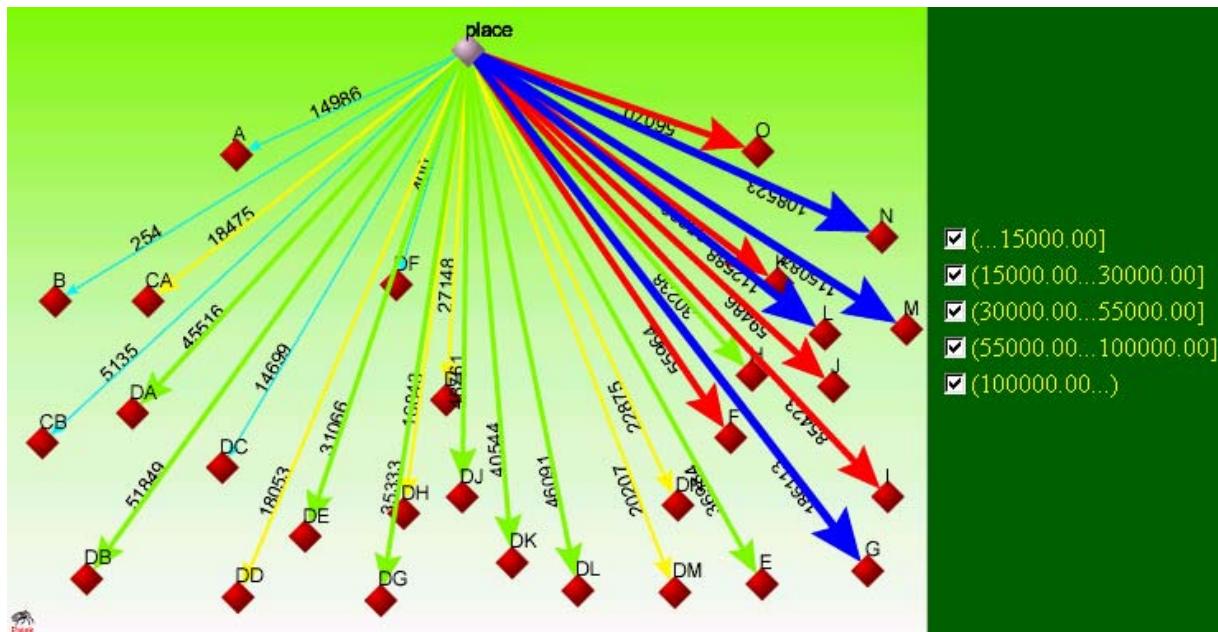
Slike, ki prikazujejo zadnje tri razrede tokov (glej Sliko L, M v Prilogi 8 ter Sliko 25) kažejo na konstantno rast tokov enega od elementov dodane vrednosti, in sicer sredstev za zaposlene. Na slikah, kjer so bili prikazani tokovi nižjih vrednosti, se sredstva za zaposlene takorekoč niso pojavljala. Z višanjem vrednosti tokov pa se je začela večati tudi prisotnost sredstev za zaposlene. Že brez seštevka vseh tokov sredstev za zaposlene lahko trdimo, da slednja k dodani vrednosti prispevajo največ. Z višanjem vrednosti tokov se nekoliko zmanjša prisotnost porabe stalnega kapitala, močno pa je skozi vse prisoten poslovni presežek.

Na tem mestu tako lahko opozorim na majhno manipulacijo v zvezi s poslovnim presežkom. Na začetku sem trdila, da poslovni presežek najmanj prispeva k dodani vrednosti, razlog pa naj bi bil v njegovih negativnih vrednostih. Če bi ostali pri prikazu le najmanjših tokov, bi nekritičen bralec lahko mirno verjel mojim besedam. Seveda pa je bilo takšno sklepanje veliko prehitro in šele na podlagi seštevka vseh tokov se bo lahko določil element dodane vrednosti, ki najmanj/največ prispeva k dodani vrednosti. Z združitvijo prve in zadnje slike (Priloga 8) lahko vidimo tudi premik zgostitve skupin proizvodov, pri katerih se ustvarjajo največji tokovi dodane vrednosti. Tako so negativni in šibko pozitivni tokovi vezani predvsem na primarne in sekundarne proizvode, največji tokovi pa se (z manjšimi izjemami) ustvarjajo pri storitvah.

### 3.2.3 Grafični prikaz posameznih elementov dodane vrednosti (vrstic III. sektorja)

Na podlagi slik iz prejšnjega poglavja se lahko oblikuje le splošna slika III. kvadranta. Ne moremo pa natančneje vedeti, kateri elementi dodane vrednosti so največji in pri vrednosti katere skupine proizvodov sodelujejo. To se bo bolje videlo iz slik, na katerih bo prikazan vsak element dodane vrednosti posebej.

Slika 26: Sredstva za zaposlene



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

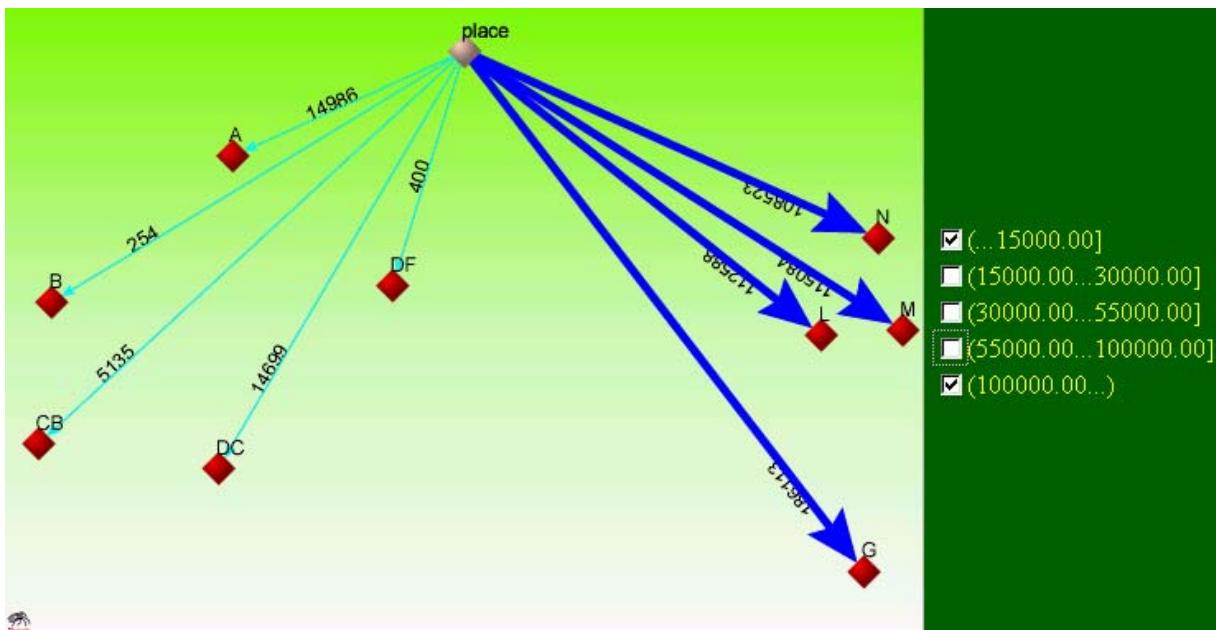
Na Sliki 26 so prikazani vsi tokovi sredstev za zaposlene<sup>6</sup>. Ti tokovi so razdeljeni v pet različno širokih razredov, vsak razred pa je predstavljen z različno širino in barvo puščice. Prvi razred predstavljajo tokovi, katerih vrednost je nižja od 15.000 mio SIT. Označeni so s tanko modro puščico. Meje drugega razreda predstavljajo vrednosti med 15.000 mio SIT in 30.000 mio SIT. Tokovi, katerih vrednost se uvrstijo v drugi razred, so označeni z rumeno puščico. Z zeleno puščico pa so označeni tokovi, ki spadajo v tretji razred, katerega meje predstavljajo vrednosti med 30.000 in 55.000 mio SIT. Naslednji razred označujejo debelejše rdeče puščice; tokovi, katerih vrednost presega 100.000 mio SIT, pa so označeni z debelo modro puščico. Slika 26 je zaradi velikega števila podatkov nepregledna, kljub temu pa lahko z natančnejšim pregledom dobimo informacijo o višini sredstev za zaposlene, ki sodelujejo pri oblikovanju dodane vrednosti posamezne skupine proizvodov.

Na Sliki 27, na kateri so prikazani najmanjši in največji tokovi sredstev za zaposlene, se kaže trend, ki se ga je lahko razbral tudi iz slik v prejšnjem poglavju. Manjše vrednosti sredstev za zaposlene so vidne pri primarnih in sekundarnih proizvodih, najvišji vrednosti sredstev za zaposlene pa so prisotne pri terciarnih proizvodih. Tako so sredstva za zaposlene najnižja pri proizvodih B (ribe in drugi ribiški ulov, storitve za ribištvo) in so leta 1996 znašale vsega 254 mio SIT. Le nekoliko višja so ta sredstva pri proizvodih DF (koksi, naftni derivati, jedrsko gorivo), kjer so znašala 400 mio SIT. Ker so ti zneski absolutni, ne moremo trditi, da so plače

<sup>6</sup> Sredstva za zaposlene (Statistični letopis RS 1998, Nacionalni računi, str. 437) so bruto plače, bruto nadomestila plač (boleznine do enega meseca in nadomestila plač med letnim dopustom, prazniki ipd.) in prejemki zaposlenih ter obveznosti prispevkov delodajalcev za socialno varnost zaposlenih.

najnižje v ribištvu, saj ne vemo, kolikšna je skupna proizvodnja, kolikšen je poslovni presežek itd. V najnižji razred se uvrščajo še tri vrste proizvodov, in sicer CB (rude in kamnine), kjer so sredstva za zaposlene znašala 5.135 mio SIT, DC (usnje, obutev in usnjeni izdelki) s sredstvi za zaposlene v višini 14.699 mio SIT ter proizvodi A (kmetijski, lovski in gozdarski proizvodi in storitve), kjer so znašala sredstva za zaposlene 14.986 mio SIT.

Slika 27: Najmanjši in največji tok sredstev za zaposlene



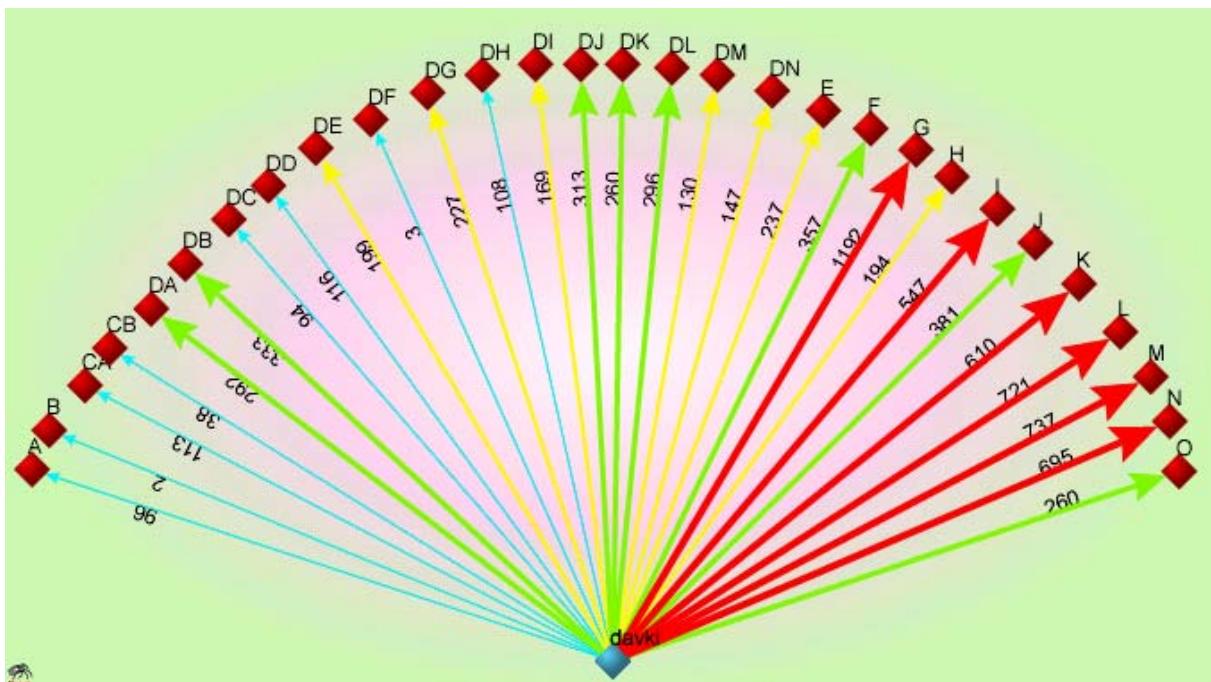
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 27 so z debelimi modrimi puščicami označena veliko višja sredstva za zaposlene, pri čemer so leta 1996 znašala ta pri proizvodih G (prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe) 186.113 mio SIT. Pri proizvodih M (storitve izobraževanja) so sredstva za zaposlene tudi močno prispevala k dodani vrednosti, in sicer v višini 115.084 mio SIT, le nekoliko manj (112.588 mio SIT) pa so znašala ta sredstva pri proizvodih L (storitve javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja). Pri storitvah zdravstvenega in socialnega varstva (proizvodi N) so sredstva za zaposlene tudi presegla 100.000 mio SIT in so znašala 108.523 mio SIT. Omenjene skupine proizvodov tako predstavljajo različne storitve, ki imajo nižji delež stroškov materiala v strukturi proizvodnje in višji delež dodane vrednosti.

Drugi neto davki na proizvodnjo<sup>7</sup>, ki so prikazani na Sliki 28, sledijo povečevanju tokov. Pri tem mislim na dejstvo, da so najnižje vrednosti davkov (označene z modro puščico) na levi strani slike, največje vrednosti (označene z rdečo puščico) pa so na desni strani slike. Zanimivo je torej, da je tudi višina davkov (ki glede na Sliko 28 in slike iz Priloge 8 v manjši meri sodelujejo pri dodani vrednosti in so se v poglavju 3.2.2 razvrščali predvsem na levi strani slik) višja pri storitvah kot pri ostalih dejavnostih. Če pogledamo natančneje, lahko vidimo, da se najnižji zneski davkov pojavljajo tako rekoč pri istih skupinah proizvodov, kot so se pojavljala najnižja sredstva za zaposlene.

Tako znaša najnižji neto davek na proizvodnjo pri proizvodih B (ribe in drugi ribiški ulov, storitve za ribištvo), in sicer 2 mio SIT, le nekoliko višji (3 mio SIT) pa so bili pri proizvodih DF (koksi, naftni derivati, jedrsko gorivo). Najvišji zneski davkov na proizvodnjo so točno pri istih vrstah proizvodov, kjer so najvišji tudi zneski sredstev za zaposlene. Tako so pri proizvodih G (prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe) davki najvišji in znašajo 1.192 mio SIT, pri proizvodih M (storitve izobraževanja) 737 mio SIT, 721 mio SIT davki prispevajo k dodani vrednosti pri proizvodih L (storitve javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja). 695 mio SIT pa davki na proizvodnjo znašajo pri proizvodih N (storitve zdravstvenega in socialnega varstva).

Slika 28: Drugi neto davki na proizvodnjo



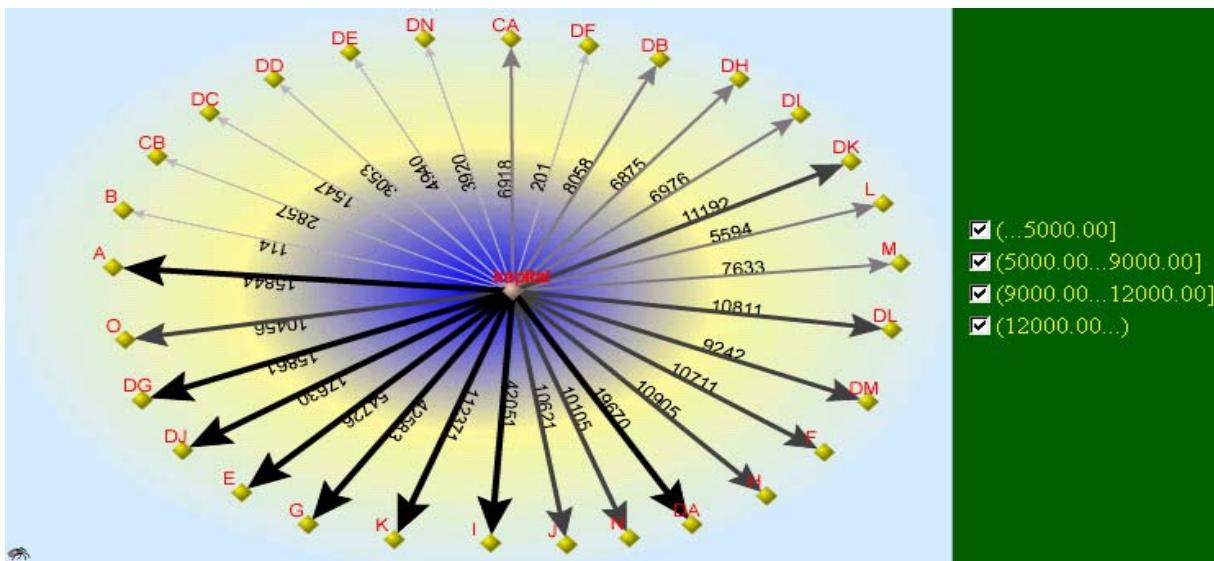
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

<sup>7</sup> Drugi davki na proizvodnjo (Statistični letopis RS 1998, Nacionalni računi str. 437) so davki, ki jih podjetja plačujejo za uporabo določenih osnovnih sredstev, in davki na delovno silo kot dejavnik proizvodnje.

Že sama od sebe se ponuja povezava med sredstvi za zaposlene in drugimi neto davki na proizvodnjo. Najvišji zneski obeh elementov dodane vrednosti se pojavljajo pri istih vrstah proizvodov, ker so drugi neto davki na proizvodnjo davki, ki jih podjetja plačujejo za uporabo določenih osnovnih sredstev in na delovno silo kot dejavnik proizvodnje. Zato se tam, kjer se pojavljajo najvišji zneski sredstev za zaposlene, posledično pojavljajo tudi najvišji neto davki na proizvodnjo.

Poraba stalnega kapitala, ki je prikazana na Sliki 29, je razdeljena v štiri različno široke razrede. V prvi razred se uvršča poraba stalnega kapitala, katerega vrednost je manjša od 5.000 mio SIT. V naslednjem razredu so tokovi, katerih vrednost sega med 5.000 ter 9.000 mio SIT. Ti so označeni z nekoliko debelejšo puščico. 9.000 mio SIT predstavlja spodnjo mejo četrtega razreda, v katerega spadajo še tokovi do vrednosti 12.000 mio SIT, tokovi nad to vrednostjo pa so označeni z najdebelejšo puščico. Poraba stalnega kapitala, ki je prikazana na Sliki 29, zopet kaže podobno sliko, kot smo jo videli na prejšnjih dveh slikah v tem poglavju. Zopet se velikost tokov giblje v smeri od kmetijstva in ribištva preko predelovalnih dejavnosti k storitvam. Ta trend je dobro viden že brez postavljanja omejitev, če pa na sliki prikažemo le največje in najmanjše tokove porabe stalnega kapitala, je ta trend še bolj očiten.

Slika 29: Poraba stalnega kapitala

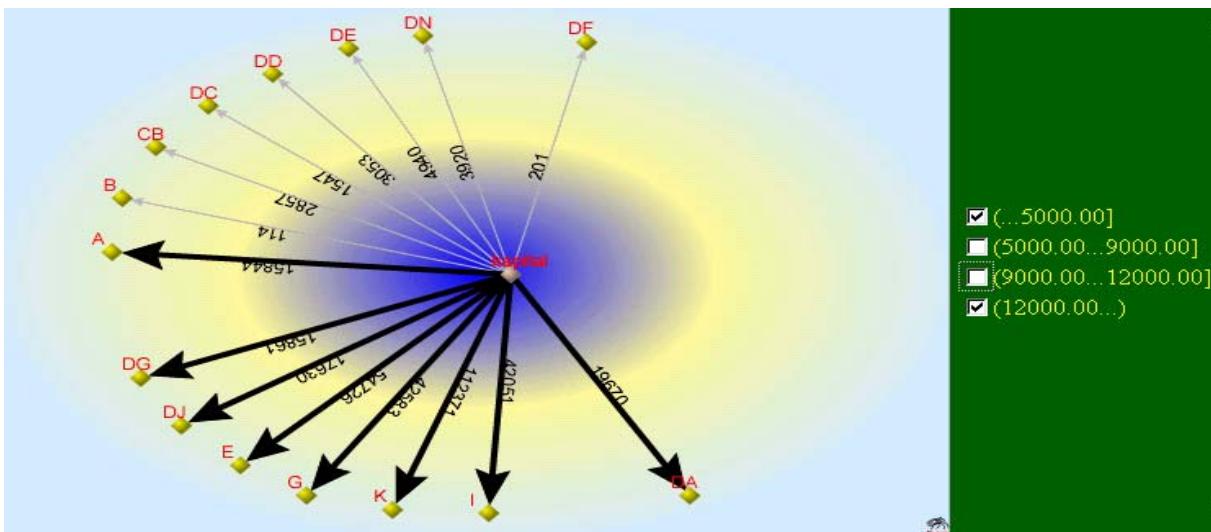


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 30 je prej opisani trend še bolj očiten. Tako je zopet najnižji tok porabe stalnega kapitala prisoten pri proizvodih B (ribe in drug ribiški ulov, storitve za ribištvo), kjer znaša 114 mio SIT, z 201 mio SIT sledi tok porabe stalnega kapitala pri proizvodih DF (koksi, naftni derivati, jedrsko gorivo). Na drugi strani pa se daleč največji tok porabe stalnega kapitala pojavlja pri proizvodih K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve) in je leta 1996 v Sloveniji znašal 112.371 mio SIT. Več kot enkrat manjši tok porabe stalnega

kapitala je bil pri proizvodih G (prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe) v višini 42.583 mio SIT ter pri proizvodih I (promet, telekomunikacijske storitve) v višini 42.051 mio SIT.

Slika 30: Največji in najmanjši tok porabe stalnega kapitala

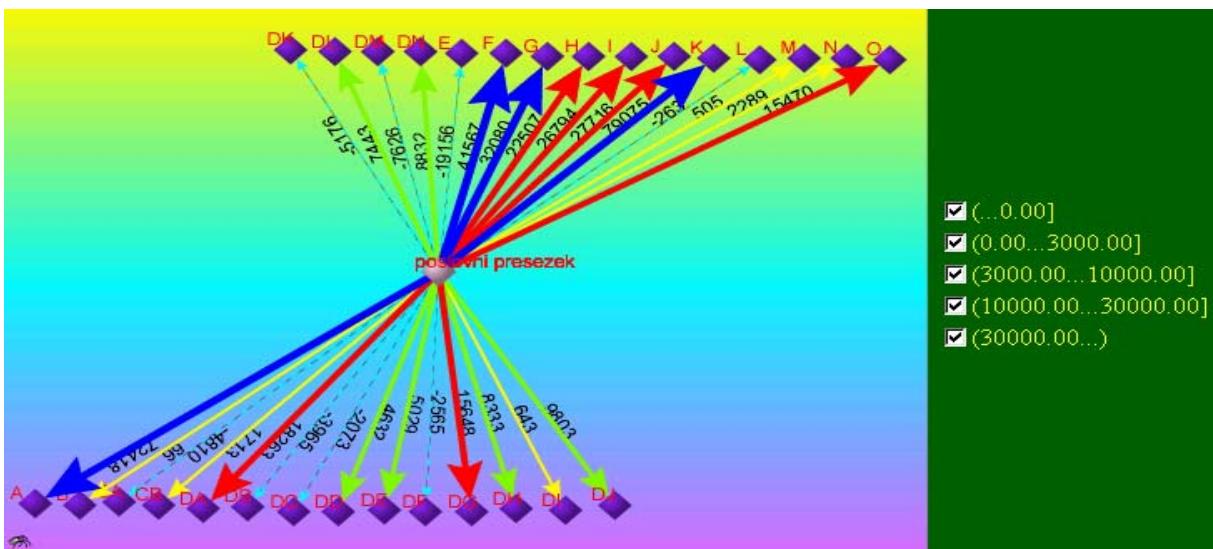


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Tudi na Sliki 30 sem podatke nekoliko prilagodila, saj sem premešala vrstni red točk, ki predstavljajo posamezno vrsto proizvodov. Na Sliki O v Prilogi 9 lahko vidimo, da ne drži moja trditev, da se najnižji tok porabe stalnega kapitala pojavlja pri kmetijstvu in ribištvu in se veča preko predelovalnih dejavnosti vse do storitev. Že ob nekoliko natančnejšem pogledu na Sliko 30 lahko opazimo, da se tok porabe stalnega kapitala pri kmetijskih, lovskih in gozdarskih proizvodih in storitvah uvršča v najvišji razred, saj je ta tok leta 1996 znašal 15.844 mio SIT. Pri storitvah javne uprave, obrambe in obveznega socialnega varstva (proizvodi L), kjer sta bila tok sredstev za zaposlene in tok davkov na proizvodnjo med najvišjimi, znaša tok porabe stalnega kapitala 5.594 mio SIT in ravno da preide v drugi razred.

Na Sliki 31 so z različno debelimi in različno obarvanimi puščicami prikazane višine neto poslovnega presežka. Ker je ta presežek rezidualna kategorija, ima tudi negativne vrednosti, ki so označene s črtkanimi puščicami. Proizvodi so prikazani v dveh vrstah, oblikovala pa sem jih po kriteriju enakega števila proizvodov v vsaki vrsti (v spodnji vrsti je 14 proizvodov, v zgornji pa 15 proizvodov). Za še boljšo preglednost so v Prilogi 10 prikazani tudi posamezni razredi, na Sliki 32 pa sta prikazana le poslovni primanjkljaj in največji poslovni presežek.

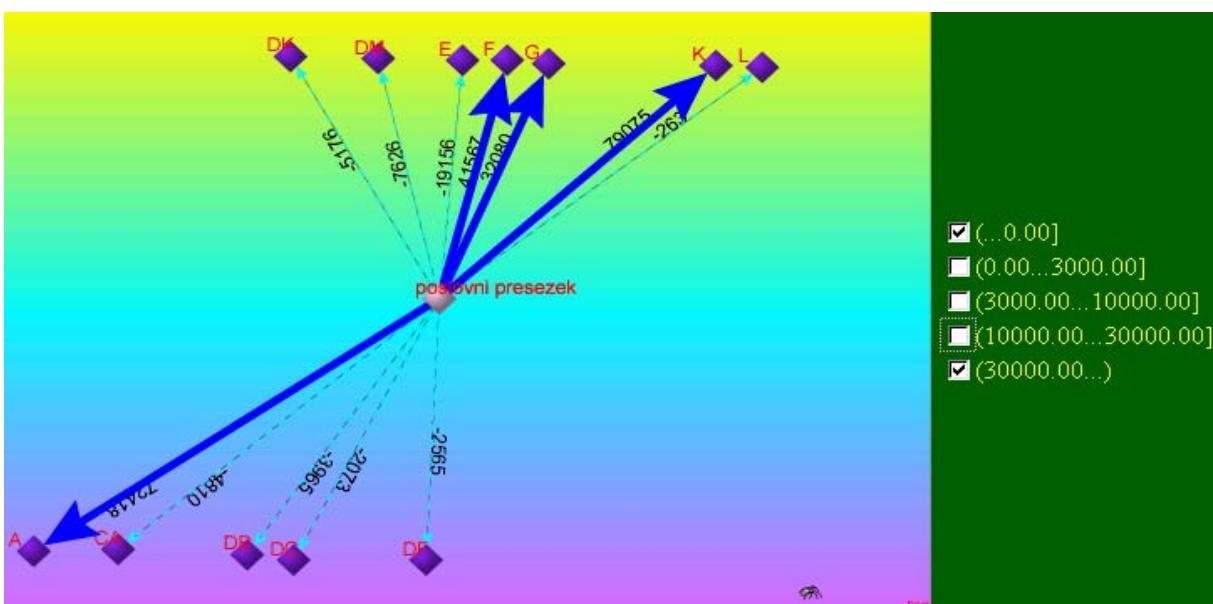
Slika 31: Neto poslovni presežek



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 32 vidimo, da je najnižja negativna vrednost neto poslovnega presežka leta 1996 v Sloveniji znašala 19.156 mio SIT. Tolikšen poslovni primanjkljaj so zaznali pri proizvodih E (električna energija, plin, para, voda). Neto poslovni primanjkljaj so zaznali še v sedmih vrstah proizvodov, pri čemer so dokaj visoke poslovne primanjkljaje poleg proizvodov E dosegli še pri proizvodih DM (vozila in plovila) – 7.626 mio SIT ter pri proizvodih DK (strojne naprave in oprema) – 5.176 mio SIT.

Slika 32: Neto poslovni primanjkljaj in največji neto poslovni presežek



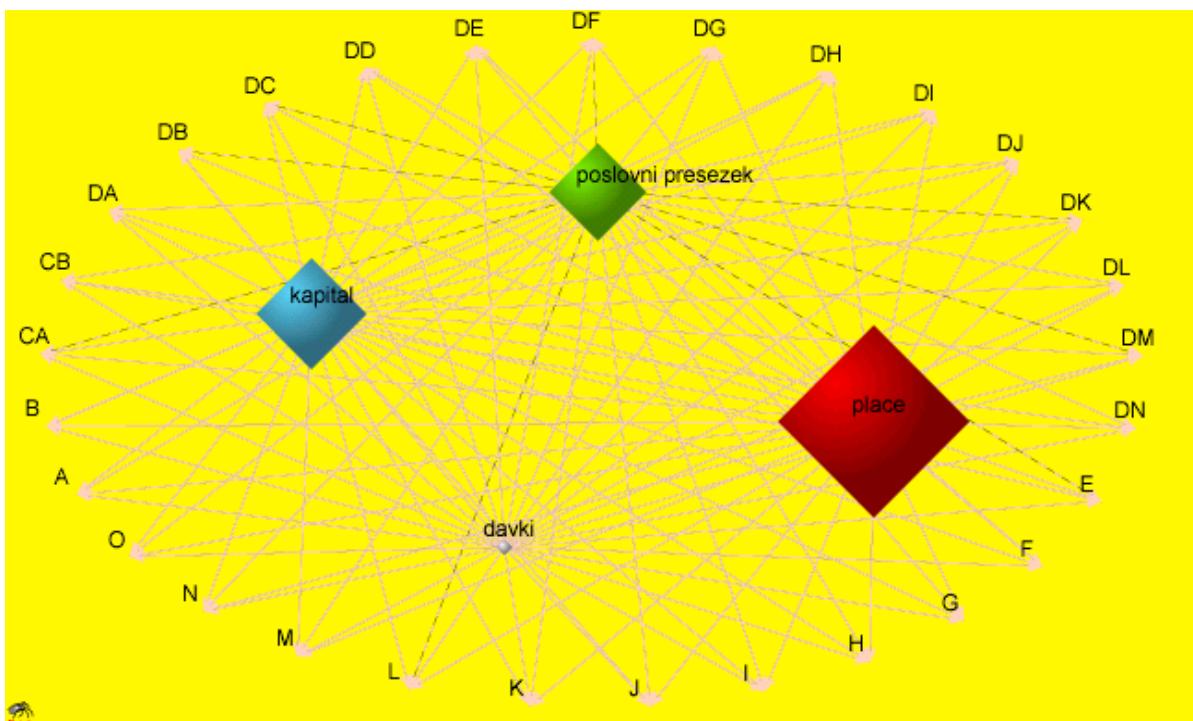
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Najvišji neto poslovni presežki so bili leta 1996 v Sloveniji doseženi pri proizvodih K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve), in sicer so znašali 79.075 mio SIT ter pri proizvodih A (kmetijski, lovski in gozdarski proizvodi in storitve), in sicer 72.418 mio SIT. Slednja ugotovitev je zelo zanimiva, saj če se vrnemo nazaj na Sliko 27 str. 31 in Sliko 28 str. 32, bomo ugotovili, da se v obeh primerih proizvod uvrsti v najnižji razred, pri porabi stalnega kapitala in pri neto poslovnom presežku pa v najvišji razred.

Predstavljeni posamezni elementi dodane vrednosti nam deloma že dajejo slutiti, kateri elementi največ prispevajo k dodani vrednosti. Vsekakor pa je največ negotovosti povezane z neto poslovnim presežkom, kjer je poleg negativnih vrednosti tudi kar nekaj velikih pozitivnih vrednosti.

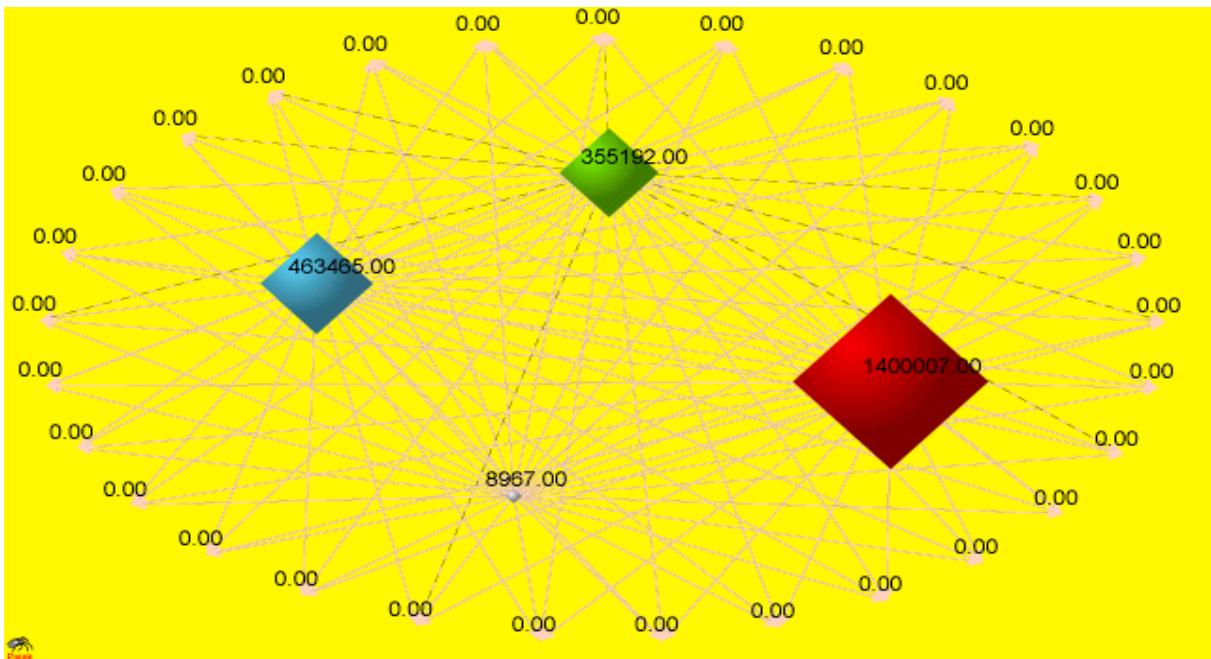
Na Sliki 33 in Sliki 34 so prikazani seštevki vseh tokov in lepo je razvidno, da daleč največji delež pri dodani vrednosti zajemajo sredstva za zaposlene, ki so v letu 1996 v Sloveniji skupaj znašala kar 1.400.007 mio SIT. Najmanjšega deleža pa kljub negativnim vrednostim ne zajema neto poslovni presežek, temveč davki, ki so leta 1996 skupaj znašali 8.967 mio SIT. Skupni znesek porabe stalnega kapitala je leta 1996 znašal 463.466 mio SIT, znesek neto poslovnega presežka (brez inputiranih bančnih storitev) pa 355.192 mio SIT.

Slika 33: Velikost posameznih elementov dodane vrednosti



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 34: Skupna vrednost posameznih elementov dodane vrednosti

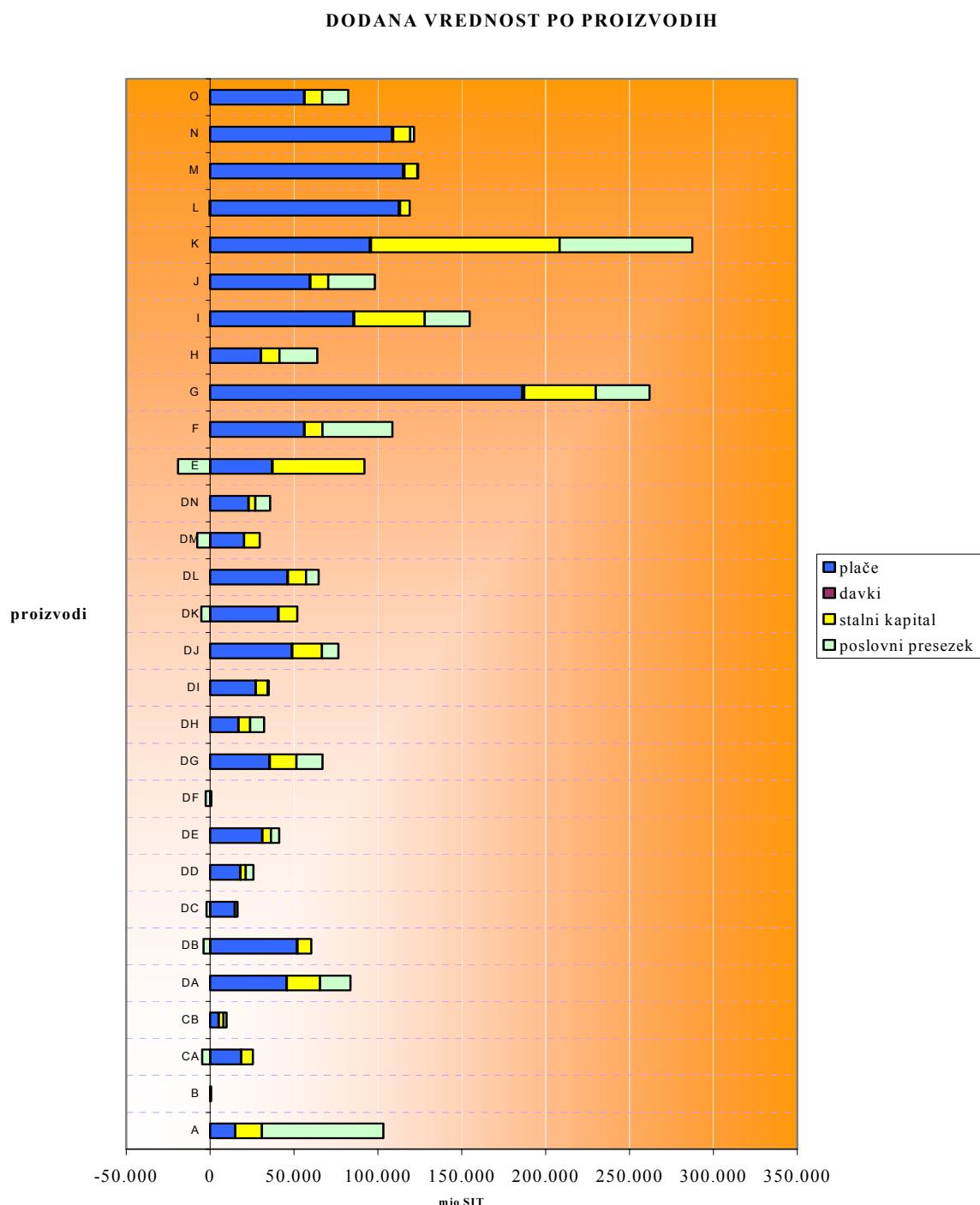


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na strani 38, kjer sem pripravila graf v excelu, so skupaj prikazani vsi elementi dodane vrednosti po skupinah proizvodov. Slika 35 nam omogoča, da na prvi pogled ugotovimo, kateri elementi dodane vrednosti prevladujejo in kje so zneski teh elementov najvišji.

Že bežen pogled nam pove, da od vseh elementov dodane vrednosti prevladujejo sredstva za zaposlene. Še posebej je opazen velik skok zneska sredstev za zaposlene pri proizvodih G (prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe). Visoki zneski sredstev za zaposlene so vidni pri storitvah, predvsem pri proizvodih L (storitve javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja), M (storitve izobraževanja) in N (storitve zdravstvenega in socialnega varstva). Lepo viden je tudi velik neto poslovni presežek pri kmetijskih, lovskih in gozdarskih proizvodih in storitvah (proizvodi A) ter pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (proizvodi E). Neto poslovni presežek je konstantno visok pri skupinah proizvodov F, G, H, I in J. Poraba stalnega kapitala je v večini primerov nizka, edina izjema je zelo visoka poraba stalnega kapitala pri proizvodih K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve). Pri tem proizvodu poraba stalnega kapitala predstavlja element dodane vrednosti, ki največ prispeva k skupnemu znesku dodane vrednosti. Poleg že naštetih elementov dodane vrednosti pri skupnem znesku dodane vrednosti sodelujejo še drugi neto davki na proizvodnjo, vendar je njihova višina tako majhna, da iz slike sploh ni razvidna. Iz tega lahko sklepamo, da drugi neto davki na proizvodnjo ne prispevajo bistveno k skupno dodani vrednosti.

Slika 35: Elementi dodane vrednosti po vrstah proizvodov

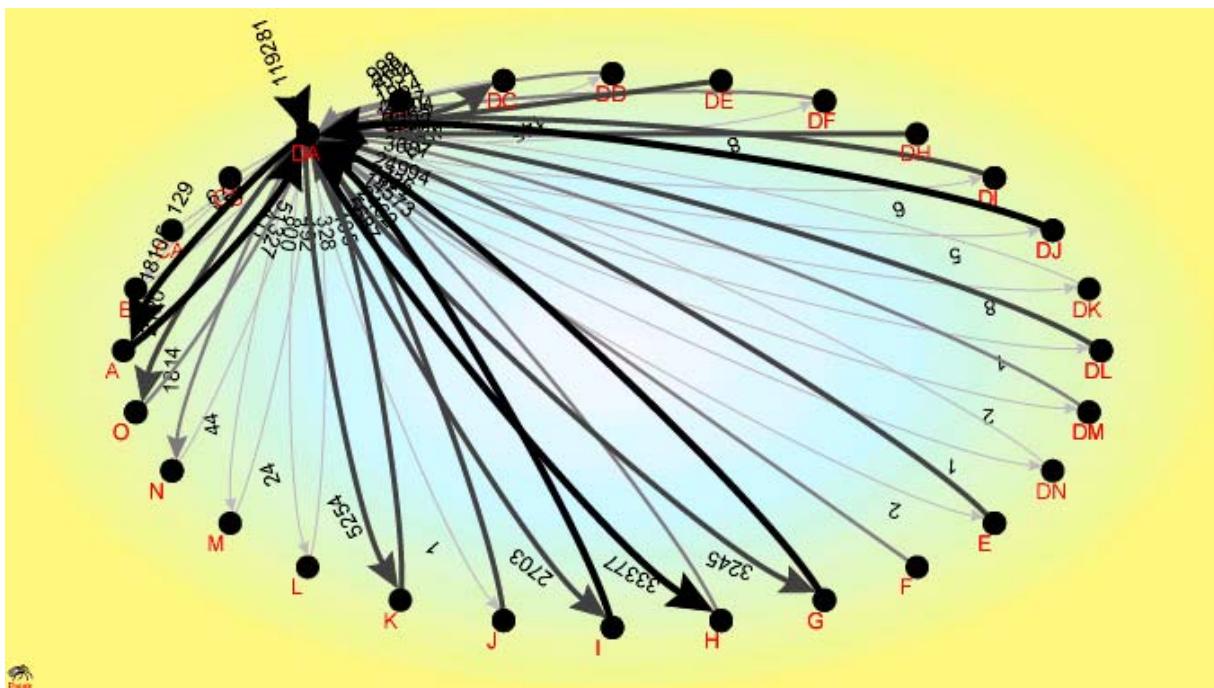


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

### 3.3 Grafični prikaz I. (centralnega) kvadranta

Centralni kvadrant simetrične input-output tabele, proizvod-proizvod za Slovenijo za leto 1996 predstavlja matrika z 29 vrsticami in 29 stolci, v katerih so navedeni podatki o porabi in proizvodnji 29 vrst proizvodov. Temu so dodane še vrstice za nakup rezidentov v tujini, nakup nerezidentov na domačem trgu in neto davke na proizvode. Rezultat seštevka vrstic po stolpcu nam poda skupaj vmesno porabo posamezne skupine proizvodov v kupčevih cenah. Poleg 29 stolpcev proizvodov pa so dodani še stolpec "Fisim" – inputirane bančne storitve, CIF/FOB prilagoditev in stolpec nakupov rezidentov v tujini. Seštevek vseh stolpcev po vrstici nam pokaže velikost porabe posamezne skupine proizvodov v vmesni porabi.

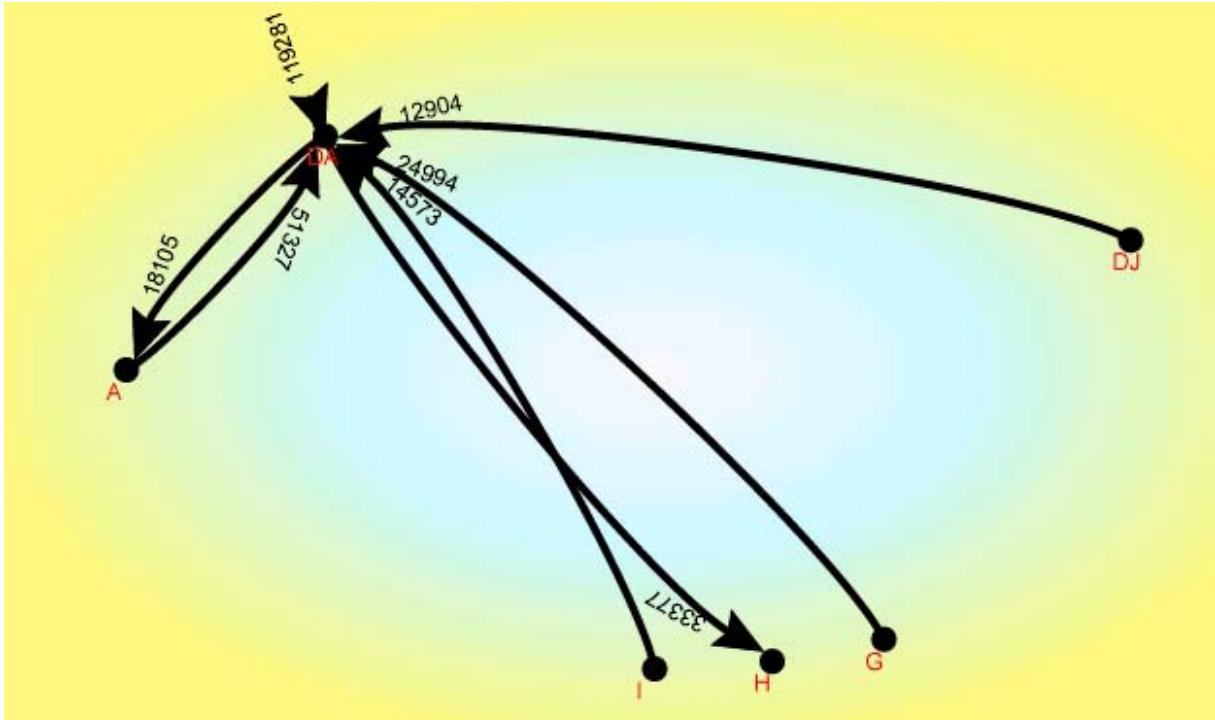
Slika 36: Vsi tokovi v centralnem kvadrantu



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 36 so prikazani vsi tokovi v centralnem kvadrantu. V primerjavi s Sliko 4, str. 11, kjer so prikazani vsi tokovi v II. kvadrantu, ter Sliko 22, str. 27, kjer so prikazani vsi tokovi v III. kvadrantu, se Slika 36 razlikuje po tem, da vsebuje puščice, ki so usmerjene v obe smeri. Posebnost slike je torej, da prikazuje fizične tokove v posamezen proizvod (točko) ter iz posameznega proizvoda (točke). Ker je slika s tolikšnim številom tokov slabo pregledna, sem iz slike izločila manjše tokove. Na Sliki 37 tako lahko vidimo le sedem največjih tokov, ki so potekali leta 1996 v Sloveniji in so predstavljeni v centralnem kvadrantu simetrične input-output tabele. Na Sliki 37 lahko vidimo, da so prav vsi največji tokovi centralnega kvadranta vezani na proizvode DA (hrana, pijača, tobačni izdelki). Močno pa izstopa velikost porabe hrane, pijače in tobačnih izdelkov v reprodukcijske namene.

Slika 37: Največji tokovi centralnega kvadranta



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

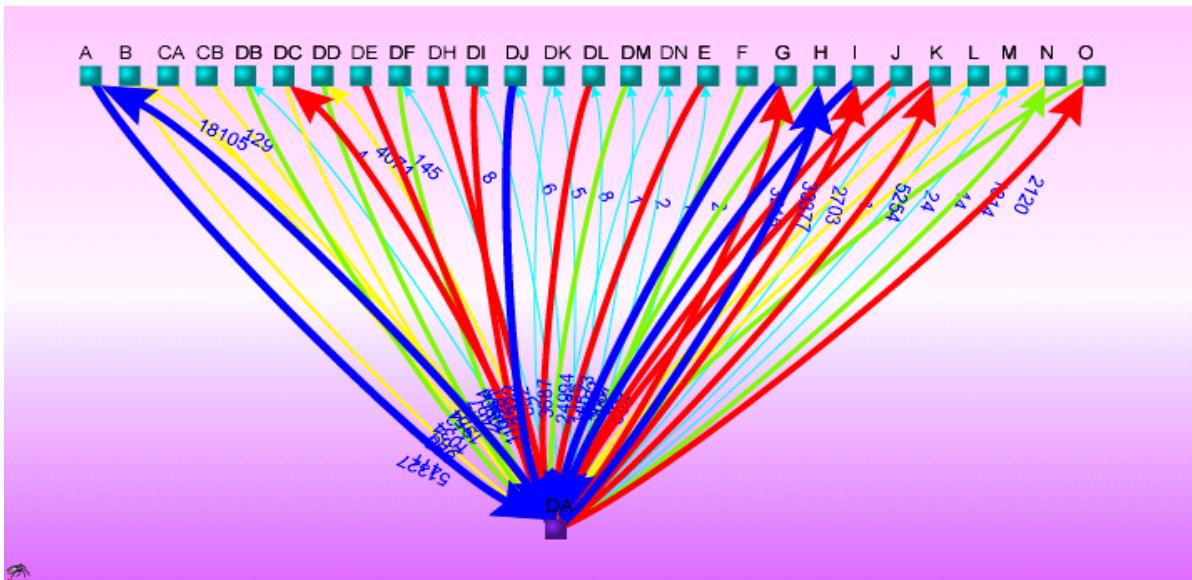
Pri analizi II. in III. kvadranta smo ugotovili, da se v obeh primerih med največjimi porabniki oz. proizvajalci pojavljajo tako rekoč isti proizvodi. To so proizvodi DA (hrana, pijača, tobačni izdelki), DJ (kovine in kovinski izdelki), F (gradbeništvo), G (prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe) ter proizvodi K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve). Zato bom v naslednjem poglavju predstavila le te skupine proizvodov, saj za natančnejšo predstavitev vseh 29 skupin proizvodov nimam na voljo dovolj prostora.

### 3.3.1 Hrana, pijača, tobačni izdelki (proizvodi DA)

Med proizvode DA spadajo (po klasifikaciji proizvodov po dejavnosti – CPA) meso in mesni izdelki, predelane in konzervirane ribe in ribji izdelki, predelano in konzervirano sadje in vrtnine, rastlinska in živalska olja in maščobe, mlečni izdelki in sladoled, mlevski izdelki; škrob in škrobnii izdelki, pripravljena živalska krmila, druga živila, pijače in tobačni izdelki.

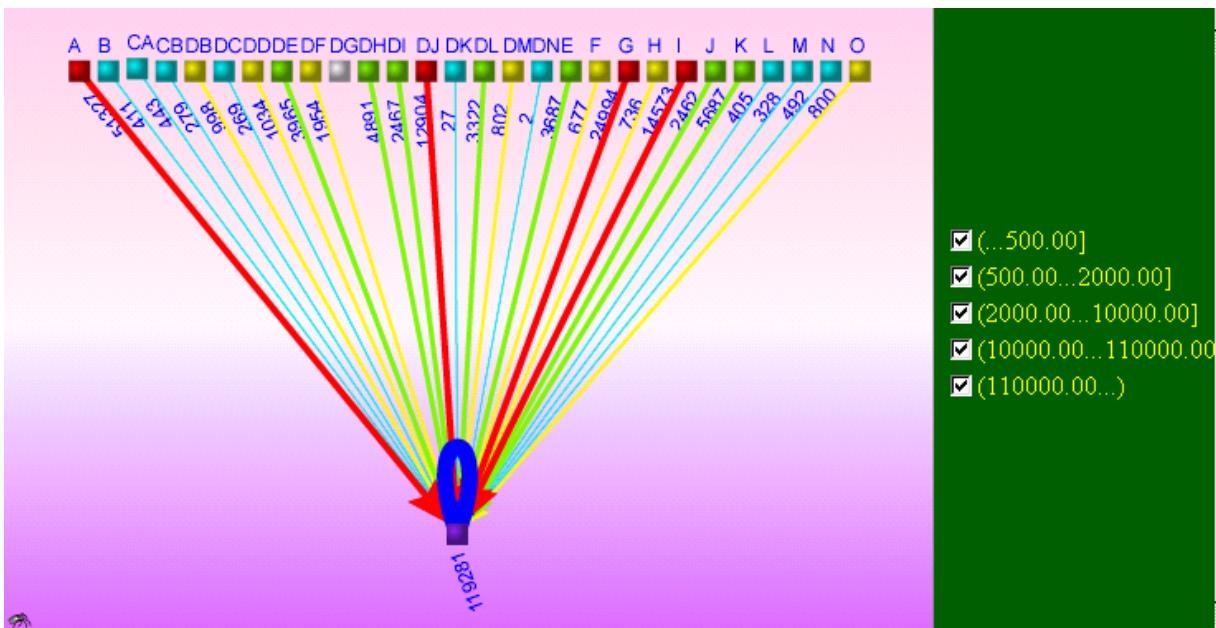
Slika 38, ki hkrati prikazuje tako tokove porabe kot tokove proizvodnje hrane, pijače in tobačnih izdelkov, ni pregledna. Sicer so tokovi razdeljeni v več razredov, katere ponazarjajo različno odebujene in obarvane puščice, vendar je vseh tokov preveč, da bi lahko iz slike razbrali natančnejše podatke.

Slika 38: Proizvodnja in poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 39: Reprodukcijska poraba različnih proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA)

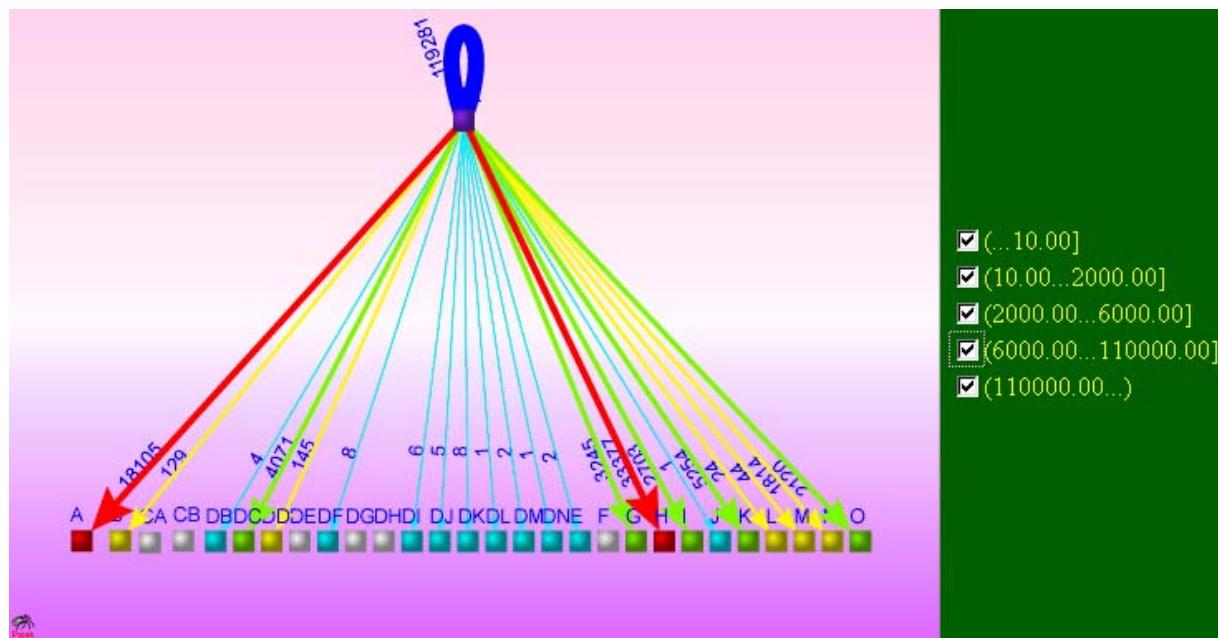


Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 39 so lepo vidni vsi fizični tokovi, (v Prilogi 12 so prikazani še po posameznih razredih), ki so leta 1996 v Sloveniji "tekli v DA". Ti tokovi so razdeljeni v pet razredov, pri čemer je prvi razred, v katerega se uvrščajo tokovi, katerih vrednost je nižja od 500 mio SIT, označen s svetlo modro puščico. Tudi proizvodi (točke), katerih tokovi znašajo do 500

mio SIT, so označene z modro barvo. Z rumeno barvo so označeni proizvodi, katerih tokovi se gibljejo v vrednosti med 500 in 2.000 mio SIT. Naslednji razred z mejami med 2.000 in 10.000 mio SIT je označen z zeleno barvo, rdeča barva pa označuje tokove v vrednosti nad 10.000 mio SIT. V poseben razred, ki je označen s temno modro puščico, pa se uvrsti tok, ki je veliko večji od vseh ostalih. Ta tok kaže, da so za potrebe reprodukcijske porabe pri proizvodnji hrane, pijače in tobačnih izdelkov isti proizvodi sodelovali v višini 119.281 mio SIT. Za potrebe reprodukcijske porabe pri proizvodnji hrane, pijače in tobačnih izdelkov so kmetijski, lovski in gozdarski proizvodi in storitve (proizvodi A) sodelovali s proizvodnjo v vrednosti 51.327 mio SIT; prodaja, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G) pa v višini 24.994 mio SIT, kamor je vključena predvsem trgovska marža. V najvišji razred se uvrščata še dve vrsti proizvodov, in sicer I (prometne in telekomunikacijske storitve) in DJ (kovine in kovinski izdelki). Proizvodni vložek, ki se je potreboval za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov iz prve vrste proizvodov (predvsem transportne marže), je znašal 14.573 mio SIT, kovine in kovinski izdelki pa so sodelovali s proizvodnjo v višini 12.904 mio SIT. Na Sliki 39 je prikazana tudi skupina proizvodov DG (kemikalije, kemični izdelki in umetna vlakna), ki ne sodelujejo v reprodukcijski porabi. Ta točka je označena z belo barvo. V majhnem obsegu pri proizvodnji proizvodov skupine DA sodelujejo tudi proizvodi DN (pohištvo; drugi izdelki, reciklaža), saj je njihov proizvodni vložek leta 1996 znašal vsega 2 mio SIT.

Slika 40: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji različnih proizvodov (vrstica DA)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Tudi tokovi, ki so leta 1996 v Sloveniji potekali iz DA, so razdeljeni v pet razredov, ki so označeni z istimi barvami, kot so opisane na strani 41 in 42. Razlikujejo se le meje razredov. Že bežna primerjava obeh slik nam pokaže, da manj tokov "teče iz DA" kot "v DA". To pomeni, da proizvodi DA (hrana, pijača, tobačni izdelki) ne sodelujejo pri proizvodnji določenih proizvodov. Ti proizvodi so označene z belo barvo in jih je šest. Hrana, pijača in tobačni izdelki se niso porabljali pri proizvodnji premoga in lignita, šote, surove nafte in zemeljskega plina, uranove in torijeve rude (proizvodi CA), pri pridobivanju rude in kamnine (proizvodi CB), vlaknin, papirja in papirnatih izdelkov, založniških in tiskarskih storitvah (proizvodi DE), proizvodnji kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken (proizvodi DG), izdelkov iz gum in plastičnih mas (proizvodi DH) ter pri gradbeništvu (proizvodi F). Zato pa se je kar 33.337 mio SIT hrane, pijače in tobačnih izdelkov porabilo pri gostinskih storitvah, 18.105 mio SIT pa pri proizvodnji kmetijskih, lovskih in gozdarskih proizvodov in storitvah. Največ, 119.281 mio SIT, se je, kot že omenjeno, porabilo pri lastni proizvodnji. V Prilogi 13 so ločeno prikazani posamezni razredi, vendar njihova ločitev ne izboljša bistveno preglednosti Slike 40.

Če primerjamo Sliko 39 na str. 41 in Sliko 40 na str. 42, lahko pridemo do zanimivih ugotovitev, in sicer da pri proizvodnji hrane, pijače in tobačnih izdelkov sodelujejo tako rekoč vsi proizvodi. V najnižji razred, katerega zgornja meja je postavljena pri 500 mio SIT, se uvršča devet vrst proizvodov. Na drugi strani pa omenjeni proizvodi ne sodelujejo pri proizvodnji kar šestih proizvodov, poleg tega pa v znesku do slabih 10 mio SIT hrana, pijača in tobačni izdelki sodelujejo pri proizvodnji desetih proizvodov. Iz tega lahko sklepamo, da je poraba različnih proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov dokaj enakomerno porazdeljena, sodelovanje slednje skupine proizvodov pri proizvodnji drugih proizvodov pa je zgoščeno le na manjše število proizvodov.

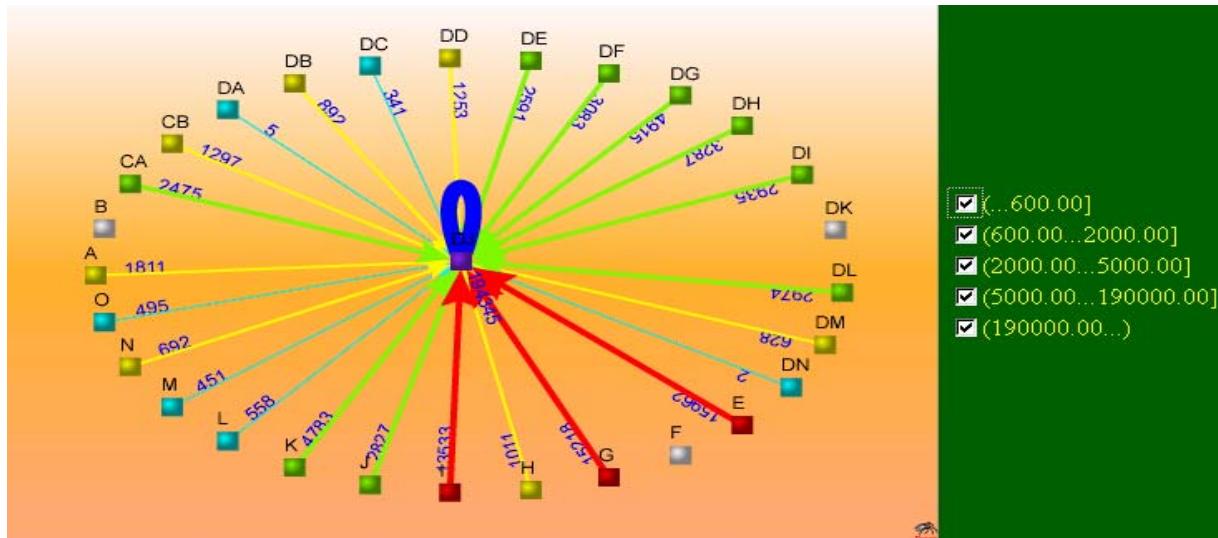
### *3.3.2 Kovine in kovinski izdelki (proizvodi DJ)*

Med proizvode DJ po CPA spadajo železo in jeklo ter ferozlitine v primarnih oblikah, cevi iz železa ali jekla, drugi železni in jekleni polizdelki, neželezne kovine, livarstvo, kovinski izdelki razen strojev in naprav, kamor spadajo kovinski izdelki za gradbeništvo, cisterne, rezervoarji in kontejnerji iz kovin; kotli za pridobivanje vodne pare, jedrski reaktorji, kovanje, stiskanje, vtiskovanje in valjanje kovin, prašna metalurgija, obdelava in prekrivanje kovin, rezila, orodje, ključavnice in okovje ter drugi kovinski izdelki.

Kovine in kovinski izdelki (proizvodi DJ) so naslednja vrsta proizvodov, pri proizvodnji oz. porabi katere sodelujejo tako rekoč vsi proizvodi, prikazani v simetrični input-output tabeli. Že iz Slike 38, str. 41 smo videli, da je skupen prikaz proizvodnje in porabe posamezne skupine proizvodov slabo pregleden, zato bom ločeno prikazala tokove reproduksijske porabe različnih proizvodov za proizvodnjo kovin in kovinskih izdelkov ter porabo kovin in kovinskih izdelkov pri proizvodnji različnih proizvodov.

Na Sliki 41 lahko takoj opazimo podobnost s Sliko 39, str. 41, saj tudi na Sliki 41 po velikosti izstopa tok, ki kaže, da so za potrebe reprodukcijske porabe pri proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov sodelovali isti proizvodi, in sicer v višini 194.345 mio SIT. Tako je bil velik del proizvodnje kovin in kovinskih izdelkov porabljen za reprodukcijo.

Slika 41: Reprodukcijska poraba različnih proizvodov za proizvodnjo kovin in kovinskih izdelkov (stolpec DJ)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

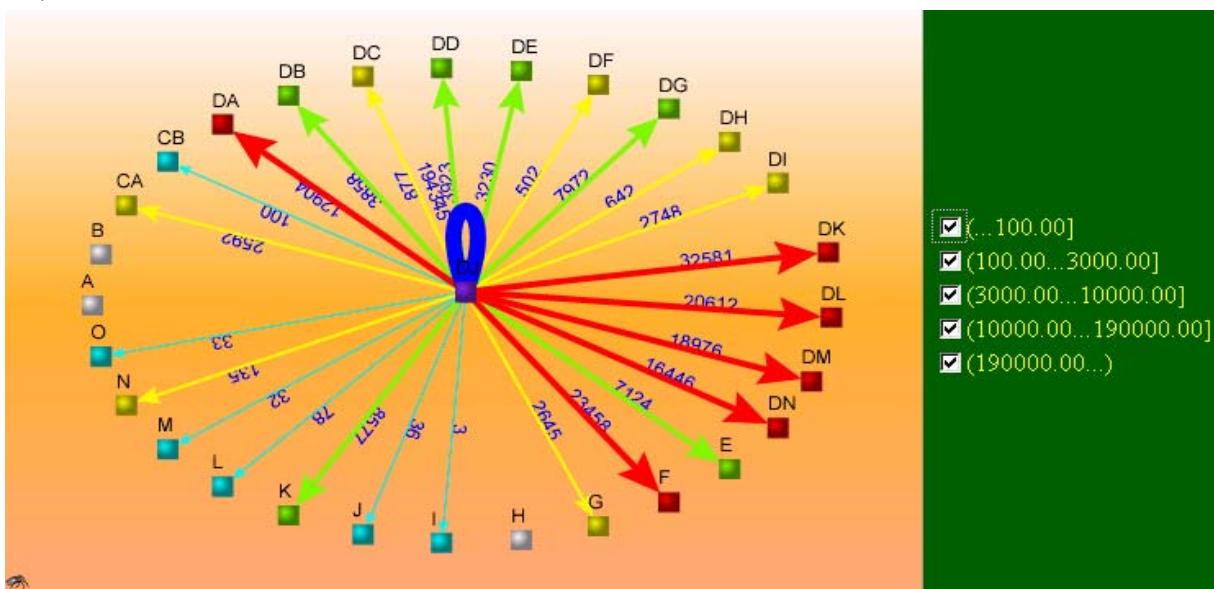
Sicer pa so tokovi zopet razdeljeni v pet različno širokih razredov. Zgornja meja prvega razreda je postavljena pri 600 mio SIT, tokovi pa so označeni s tanko modro puščico. Naslednji razred označujejo rumene puščice, zelene puščice pa predstavljajo tokove, katerih vrednost se giblje med 2.000 in 5.000 mio SIT. Z rdečo puščico so označeni tokovi, kjer je reprodukcijska poraba proizvodov drugih sektorjev za proizvodnjo kovin in kovinskih izdelkov največja. V ta razred se uvrščajo trije proizvodi. Ravno tako pa se trije proizvodi (točke so označene z belo barvo) pri proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov ne uporabljajo. Med slednje spadajo ribe in drugi ribiški ulov, storitve za ribištvo (proizvodi B) ter strojne naprave in oprema (proizvodi DK). Pri proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov ne sodeluje niti gradbeništvo (proizvodi F). Največ proizvodov, uporabljenih pri proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov, pa izvira iz proizvodov E (električna energija, plin, para, voda), in sicer 15.962 mio SIT, G (prodaja, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe), kjer je sodelovalo za 15.218 mio SIT izdelkov in storitev, ter I (prometne, telekomunikacijske storitve), katerih vrednost je znašala 13.533 mio SIT.

Zgornje ugotovitve so večinoma pričakovane, saj ne preseneča, da pri proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov ne sodelujejo proizvodi, kot so npr. ribe in drugi ribiški ulov. Po drugi

strani pa je smiselno, da pri proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov v veliki meri sodelujeta električna energija in plin.

Na Sliki 42 bomo lahko videli, pri proizvodnji katerih proizvodov se uporablja kovine in kovinski izdelki. Slika 42 pokaže zanimivo dejstvo, in sicer da se največ omenjenih proizvodov porabi prav pri proizvodnji strojnih naprav in opreme (proizvodi DK), in sicer 32.581 mio SIT, ter pri gradbeništvu (proizvodi G), kjer se kovin in kovinskih izdelkov porabi za 23.458 mio SIT. Omenjeno je sicer pričakovano, zanimivo pa zaradi dejstva, da ravno ta dva proizvoda sploh nista sodelovala pri proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov, kar je razvidno iz Slike 41, str. 44. Poleg skupin proizvodov DK in G pa v najvišji razred porabe kovin in kovinskih izdelkov spadajo še štiri skupine proizvodov. Tako je bilo leta 1996 v Sloveniji pri proizvodnji električne in optične opreme (proizvodi DL) porabljenih za 20.612 mio SIT kovin in kovinskih izdelkov, pri proizvodnji vozil in plovil (proizvodi DM) 18.976 mio SIT, 16.446 mio SIT kovin in kovinskih izdelkov pa je bilo porabljenih pri pohištvu (proizvodi DN). Zanimiva je ugotovitev, da je bilo pri proizvodnji hrane, pijače in tobačnih izdelkov (proizvodi DA) porabljenih kar za 12.904 mio SIT kovin in kovinskih izdelkov.

Slika 42: Poraba kovin in kovinskih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DJ)



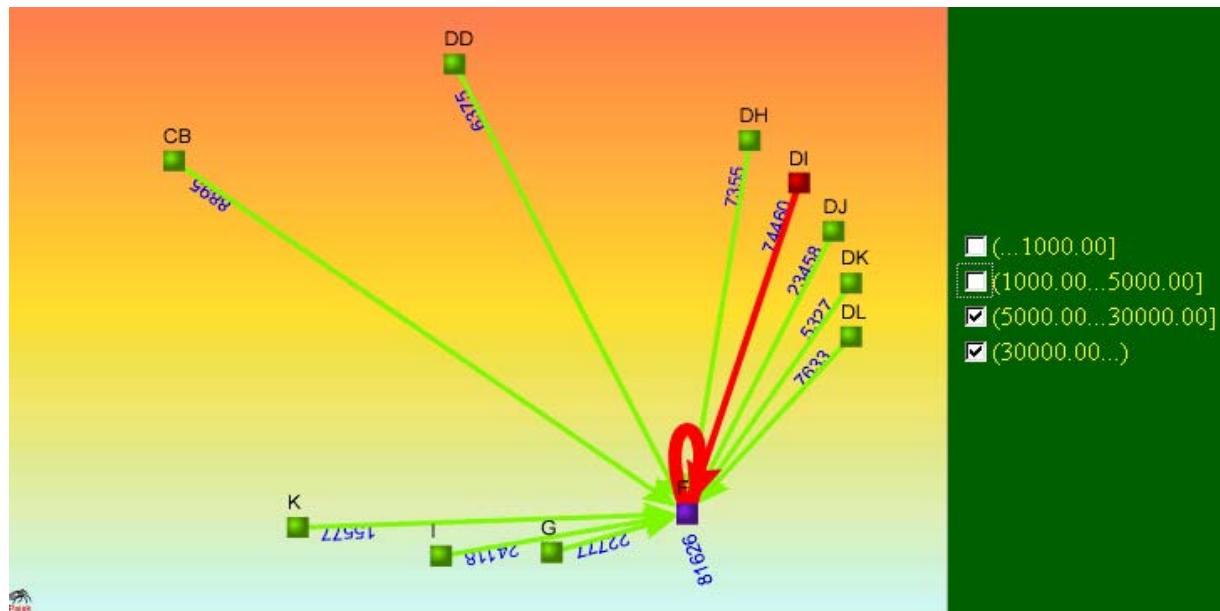
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

### 3.3.3 Gradbeništvo (proizvodi F)

V okvir proizvodov F (gradbeništvo) po CPA spadajo pripravljalna dela na gradbišču, gradnja objektov ali delov objektov, inštalacije pri gradnjah, zaključna gradbena dela in dajanje gradbenih strojev z upravljalci v najem.

Na Sliki 43 so prikazani le največji tokovi, ki potekajo med proizvodi F (gradbeništvo) in ostalimi skupinami proizvodov, vsi tokovi pa so prikazani v Prilogi 14. Na omenjeni sliki lahko opazimo, da v gradbeništvu poraba lastnih proizvodov ne prevladuje tako močno kot pri proizvodih DA in DJ. Poraba lastnih proizvodov je namreč le za dobrih 7.000 mio SIT večja od porabe drugih nekovinskih in mineralnih izdelkov (proizvodi DI), katerih vrednost znaša 74.460 mio SIT. Veliko manj se porabi ostalih proizvodov, katerih tokovi so označeni z zeleno puščico. Med temi je največji tok porabe prometnih in telekomunikacijskih storitev (proizvodi I), katerih vrednost je leta 1996 v Sloveniji znašala 24.118 mio SIT. Le nekaj manj, in sicer za 23.458 mio SIT, je bilo porabljenih kovine in kovinskih izdelkov (proizvodi DJ). V gradbeništvu se je porabilo za 22.777 mio SIT proizvodov G (prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe), reproduksijska poraba ostalih proizvodov v gradbeništvu, ki so na zgornji sliki še prikazane, pa je že manjša in zato ne več tako pomembna.

Slika 43: Reproduksijska poraba različnih vrst proizvodov v gradbeništvu (stolpec F)



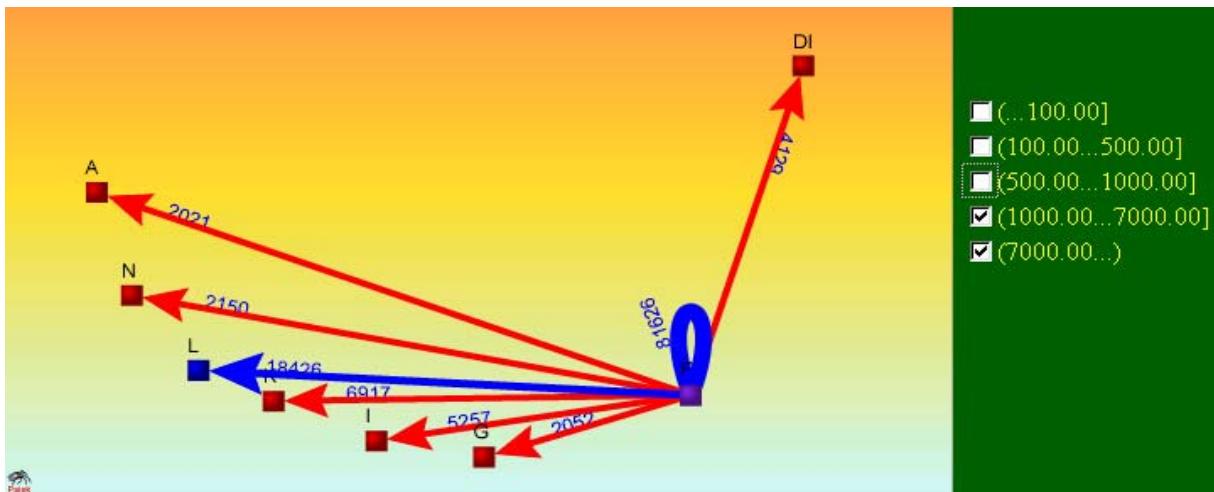
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Glede na porabo proizvodov in storitev po izvoru iz vrste proizvodov F (gradbeništvo) po posameznih vrstah proizvodov (Slika 44) se je v isti vrsti proizvodov (v gradbeništvu) porabilo 81.626 mio SIT teh proizvodov in storitev. Drugi največji porabnik gradbenih storitev pa so storitve javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja (proizvodi L), pri čemer je vključeno predvsem vzdrževanje cest, železnic ipd. Poraba teh proizvodov je znašala 18.426 mio SIT. Manjši tokovi porabe storitev, vezanih na gradbeništvo, so prikazani z rdečo puščico, njihova vrednost pa se giblje med nekaj več kot 2.000 in skoraj 7.000 mio SIT. Med temi tokovi je največji tok porabe storitev vezanih na gradbeništvo pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in pri poslovnih storitvah (proizvodi K), kjer so uporabili za 6.917 mio SIT teh storitev. Za 5.257 mio SIT storitev, vezanih na gradbeništvo, se je porabilo

pri prometnih in telekomunikacijskih storitvah (proizvodi I), 4.129 mio SIT storitev, vezanih na gradbeništvo, pa se je porabilo pri drugih nekovinskih in mineralnih izdelkih.

V Prilogi 14 lahko vidimo tudi najmanjše tokove oz. skupine proizvodov, pri proizvodnji katerih storitve, vezane na gradbeništvo niso sodelovale, oz. skupine proizvodov, ki niso sodelovale pri storitvah, vezanih na gradbeništvo. Te skupine proizvodov so označene z belo barvo, najmanjši tokovi pa s tanko modro črto.

Slika 44: Uporaba gradbeništva pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica F)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

### 3.3.4 Prodaja, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G)

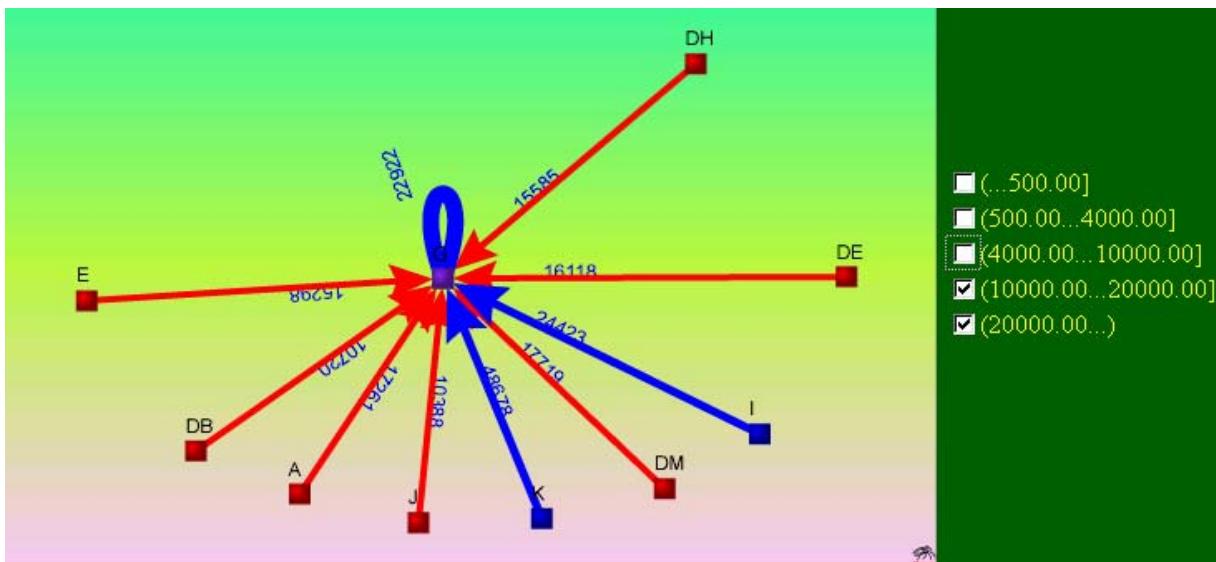
Med proizvode, ki jih bom predstavila v tem poglavju (proizvodi G), po CPA spadajo vsi tokovi, vezani na prodajo motornih vozil, vzdrževanje in popravilo motornih vozil, prodaja delov in opreme za motorna vozila, prodajo, vzdrževanje ter popravila motornih koles ter delov in opreme zanje, prodajo na drobno motornih goriv, posredovanje pri prodaji, prodajo na debelo kmetijskih surovin in živilih živali, prodajo hrane, pičače in tobačnih izdelkov, prodajo izdelkov široke porabe, prodajo na debelo nekmetijskih polizdelkov, ostankov in odpadkov, prodajo na debelo strojev, drugo prodajo na debelo, prodajo na drobno v nespecializiranih prodajalnah, prodaja na drobno v specializiranih prodajalnah z živili, prodajo na drobno farmacevtskih, medicinskih, kozmetičnih in toaletnih izdelkov, prodajo na drobno v drugih specializiranih prodajalnah, prodajo na drobno rabljenega blaga, prodajo na drobno zunaj prodajaln ter na popravilo izdelkov široke porabe.

Vidimo lahko, da med te proizvode spada veliko število najrazličnejših tokov. Na Sliki 45 so prikazani le največji tokovi reprodukcijske porabe različnih proizvodov, ki sodelujejo pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe. V Prilogi 15 so prikazani še vsi

ostali. Naj že takoj opozorimo, da prav vseh 29 vrst proizvodov, kolikor jih je navedenih v simetrični input-output tabeli, sodeluje pri proizvodnji oz. storitvah proizvodov G.

Za potrebe reprodukcijske porabe pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G) so proizvodi K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve) sodelovali največ, in sicer v višini 48.678 mio SIT. Ta znesek je več kot enkrat višji od vrednosti lastnih proizvodov, namenjenih reprodukciji (znašala je 22.922 mio SIT). Večji je bil tudi vložek prometnih in telekomunikacijskih storitev, katerih vrednost je znašala 24.423 mio SIT. V nižji razred pa spadajo tokovi, ki so označeni z rdečo puščico, njihova vrednost pa znaša med 10.000 in nekaj manj kot 18.000 mio SIT. V ta razred se uvršča kar sedem vrst proizvodov, kar pomeni, da je sodelovanje različnih proizvodov za potrebe reprodukcijske porabe pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe dokaj enakomerno.

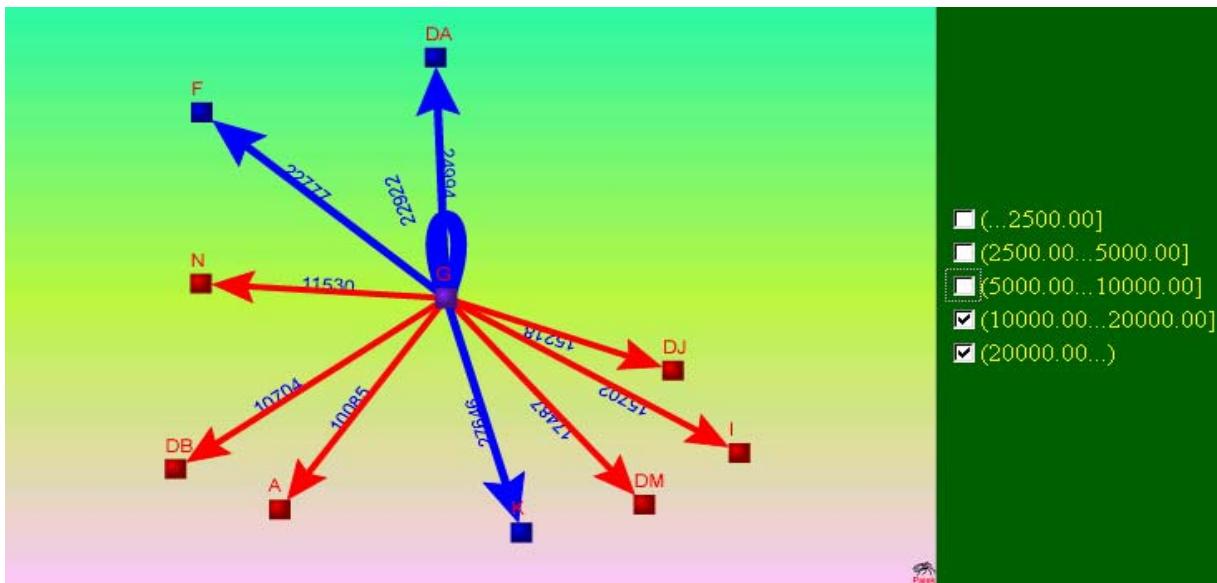
Slika 45: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Pri porabi storitev prodaje, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (Slika 46) so bili največji tokovi enakomerno porazdeljeni med štiri skupine proizvodov, pri čemer se prvič zgodi, da niti en tok bistveno ne odstopa.

Slika 46: Poraba storitev prodaje, popravila motornih vozil ter izdelkov široke porabe pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica G)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 46 vidimo, da se je v Sloveniji leta 1996 27.646 mio SIT storitev, ki so po CPA uvrščene v okvir prodaje, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe porabilo pri proizvodih K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve), pri proizvodih DA (hrana, pijača, tobačni izdelki) se je porabilo za 24.994 mio SIT teh storitev, 22.922 mio SIT se je porabilo v okviru iste vrste proizvodov (prodaja, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe), nekaj manj, in sicer 22.777 mio SIT storitev iz proizvodov G, pa se je porabilo še v šestih proizvodih. V Prilogi 16 pa so prikazani tudi proizvodi, kjer je sodelovanje omenjene vrste proizvodov pri proizvodnji drugih proizvodov manjše.

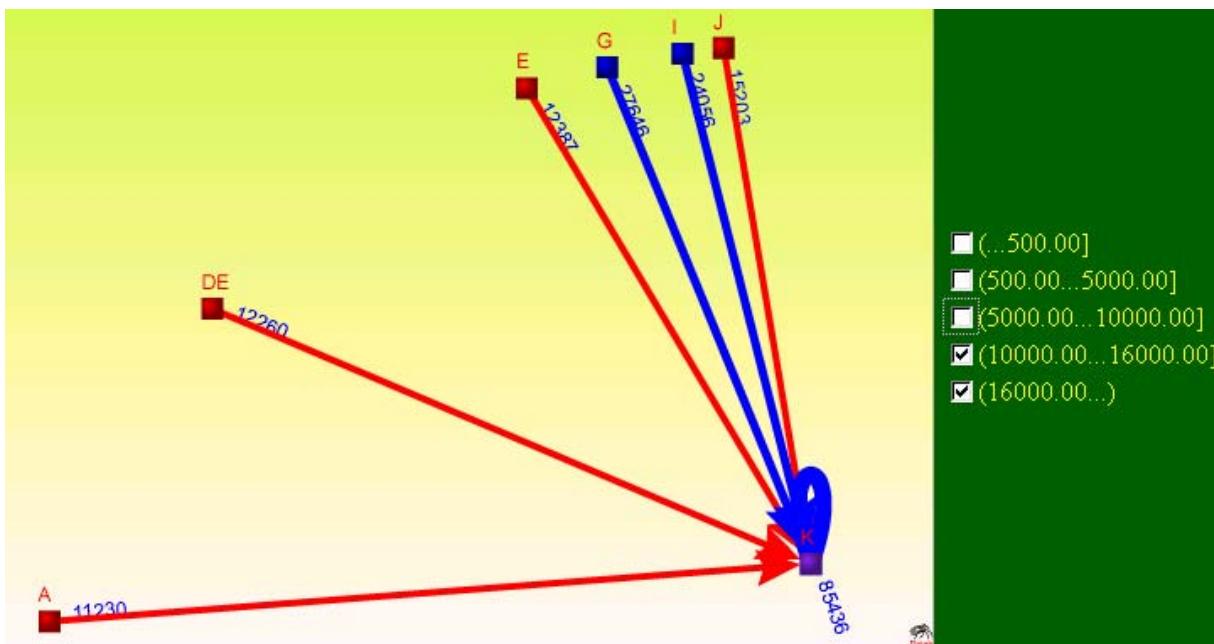
### 3.3.5 Poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve (proizvod K)

V zadnji proizvod, ki ga bom natančneje predstavila (to je proizvod K) po klasifikaciji proizvodov po dejavnosti spadajo poslovanje z nepremičninami za svoj račun, dajanje lastnih nepremičnin v najem, poslovanje z nepremičninami za tuj račun, dajanje osebnih avtomobilov brez voznika v najem, dajanje drugih vozil brez voznika v najem, dajanje drugih strojev in opreme brez upravljalcev v najem, posojanje izdelkov široke porabe, svetovanje o računalniških napravah, programiranje in svetovanje o programske opremi, obdelava podatkov, storitve podatkovnih baz, popravila in vzdrževanje pisarniških strojev in računalniških naprav, druge z računalništvo povezane storitve, raziskovanje in razvoj na področju naravoslovja in tehnologije, raziskave in razvoj na področju družboslovja in humanistike, pravne, računovodske, knjigovodske in revizijske storitve, davčno svetovanje in raziskovanje trga in javnega mnenja, podjetniško svetovanje, storitve holdingov, projektiranje, tehnično svetovanje, tehnični preizkus in analize, oglaševanje, storitve pri zaposlovanju in

posredovanju delovne sile, poizvedovanje in varovanje, čiščenje ter raznovrstne poslovne storitve. Vse te naštete storitve nam kažejo, da je proizvod K dokaj heterogena skupina, zato tudi pri tem proizvodu sodeluje vseh 29 vrst proizvodov, navedenih v input-output tabeli.

Na Sliki 47, ki prikazuje proizvode, ki jih je potreboval proizvod K, lahko zopet opazimo odstopanje velikosti porabe proizvodov oz. storitev, ki po CPA spadajo v isto vrsto proizvoda. Za potrebe reprodukcijske porabe proizvodov K je ta proizvod sam zase opravil za 85.436 mio SIT storitev. Za 27.646 mio SIT storitev prodaje, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G) je sodelovalo pri izvajanju poslovanja z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (proizvodi K), za 24.056 mio SIT pa je pri izvajanju omenjenih storitev sodelovalo prometnih in telekomunikacijskih storitev. Pri izvajanju storitev K je sodelovalo še za 15.203 mio SIT storitev finančnega posredništva (proizvodi J), za 12.387 mio SIT električne energije, plina, pare in vode (proizvodi E), 12.260 mio SIT proizvodov DE (vlaknine, papir in papirnati izdelki; založniške in tiskarske storitve) ter 11.230 mio SIT kmetijskih, lovskih in gozdarskih proizvodov in storitev (proizvodi A). Ostali tokovi, ki na Sliki 47 niso prikazani, so vidni na slikah v Prilogi 17.

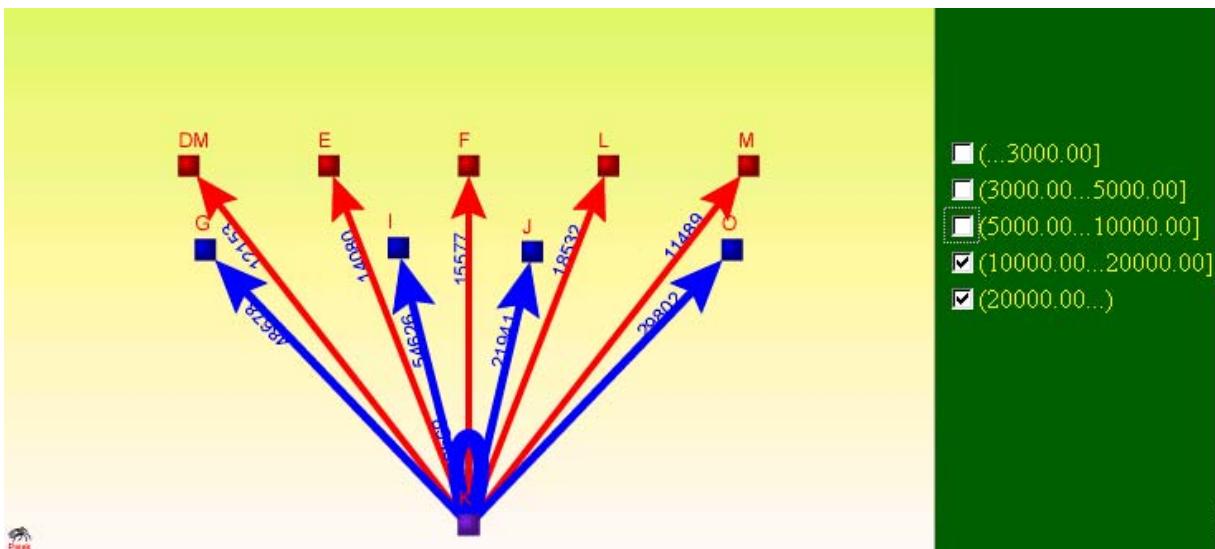
Slika 47: Reprodukcijska poraba različnih proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika 47 nam kaže, pri proizvodnji katerih proizvodov oz. izvajanju storitev so sodelovale storitve K. Najbolj je tako ta proizvod sodeloval pri izvajanju prometnih in telekomunikacijskih storitev (proizvodi I), in sicer v višini 54.626 mio SIT.

Slika 48: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovni storitevi pri proizvodnji različnih proizvodov (vrstica K)



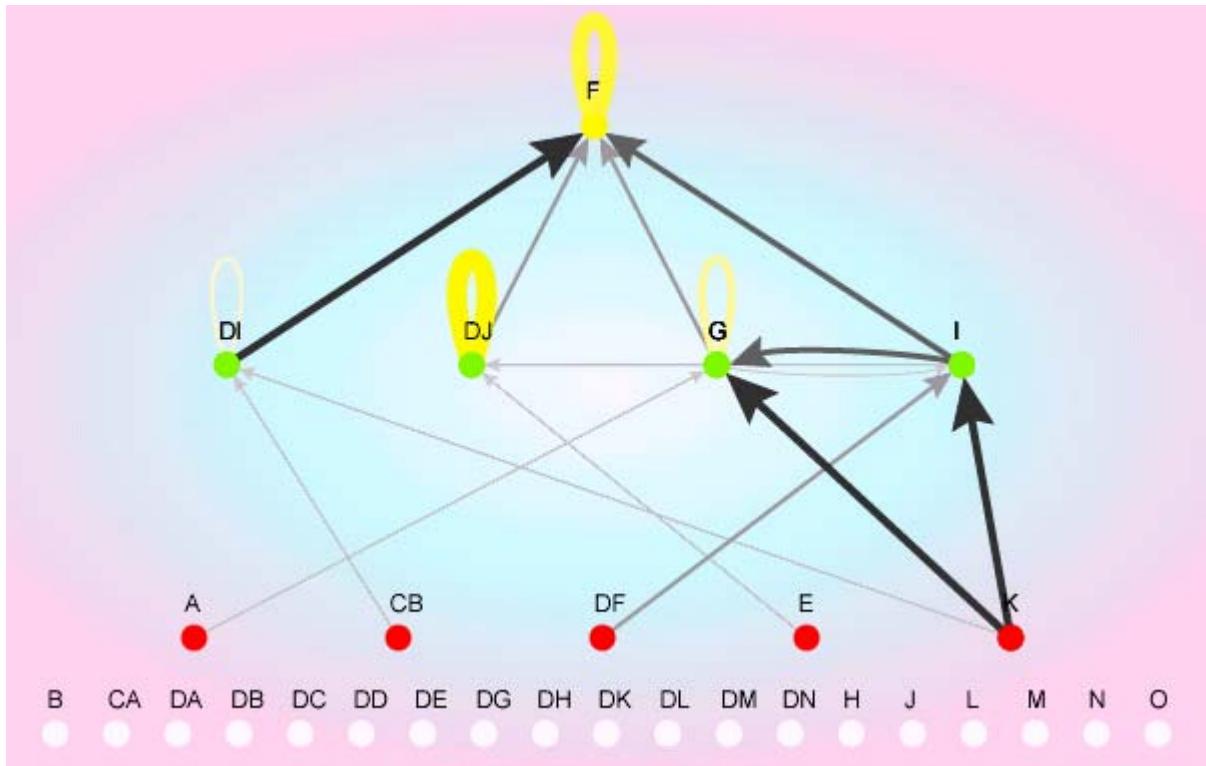
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Nekaj manjši je bil vložek pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G), ki je znašal 48.678 mio SIT. Pri izvajjanju drugih javnih, skupnih in osebnih storitev (proizvodi O) so storitve K sodelovalle v višini 29.802 mio SIT, pri storitvah finančnega posredništva pa v višini 21.941 mio SIT. Storitve poslovanja z nepremičninami, dajanja v najem in poslovne storitve so v dokaj visokem znesku (18.532 mio SIT) sodelovalale tudi pri izvajjanju storitev javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja (proizvodi L). Vsi tokovi, katerih vrednost je nižja od 5.000 mio SIT, na Sliki 48 niso prikazani, lahko pa se jih razbere iz Slike AP v Prilogi 18.

### 3.3.6. Hierarhični prikaz glavnih dobaviteljev proizvodu F

V prejšnjih poglavjih sem predstavila posamezne proizvode in največje tokove, ki so potekali med njimi. Na Sliki 49 sem oblikovala novo vrsto slike in sem poskušala hierarhično prikazati dobavitelje proizvoda F, katerega skupna vmesna poraba je bila med vsemi proizvodi največja in je znašala 298.530 mio SIT. Sicer ne gre za pravo hierarhijo, saj obstajajo povratne povezave, sem pa na ta način poskušala prikazati nov možni način predstavitev slovenskega gospodarstva oz. posameznega proizvoda v okviru slovenskega gospodarstva. Vrednosti tokov niso prikazane, saj njihova natančna vrednost ni tako zelo pomembna. Bistveno je predstaviti vertikalno pot posameznega proizvoda.

Slika 49: Hierarhični prikaz glavnih dobaviteljev proizvodu F



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na podlagi Slike 49 lahko vidimo, da so glavni proizvodi, ki jih je potreboval proizvod F (gradbeništvo), proizvodi DI (drugi nekovinski mineralni izdelki), DJ (kovine in kovinski izdelki), I (prometne, telekomunikacijske storitve) ter G (prodaja, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe). Če pogledamo vertikalno pot nekega proizvoda, npr. proizvoda K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve), vidimo, da je slednji pomemben pri reproduksijski porabi proizvoda I, proizvod I pa je pomemben proizvod, uporabljen za reproduksijsko porabo v gradbeništvu (proizvod F). Podobno bi lahko spremljali vsak proizvod, vendar na eni sliki to ni možno prikazati, saj bi se s povečanjem števila tokov zmanjšala preglednost slike.

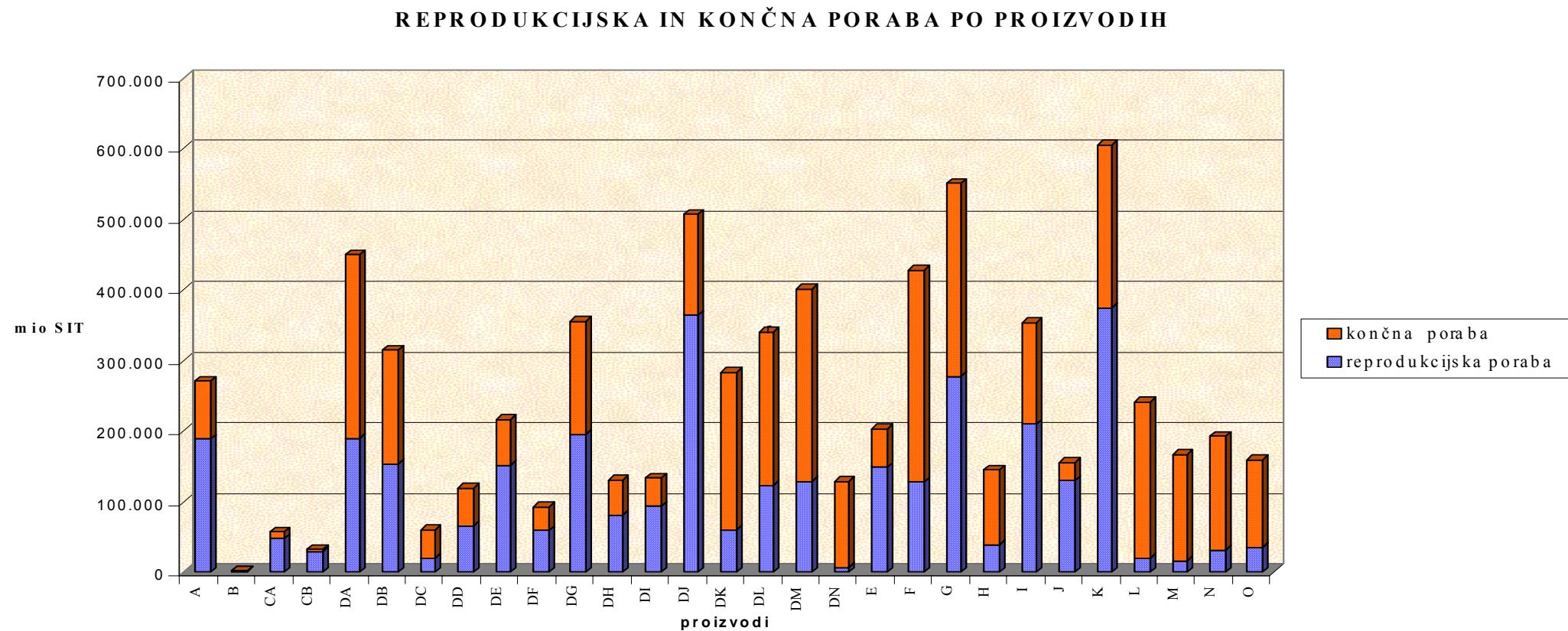
### 3.3.7 Grafični prikaz primerjave med I. in II. kvadrantom

Razmerje med reproduksijsko in končno porabo posameznih skupin proizvodov je prikazano na Sliki 50 na strani 54. Seštevek reproduksijske in končne porabe nam pokaže porabo skupaj oz. celotno porabo. Prav ta seštevek je na sliki najlepše viden. Tako obsegajo največjo celotno porabo nepremičnine, najem in poslovne storitve (proizvodi K), katerih skupna poraba znaša 627.662 mio SIT. Temu sledijo poraba v trgovini, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (proizvodi G), katerih je bilo skupaj porabljenih za 550.963 mio SIT. S celotno porabo 507.549 mio SIT sledijo kovine in kovinski izdelki (proizvodi DJ), poraba hrane, pihače in

tobačnih izdelkov (proizvodi DA), ki se jih je skupaj porabilo za 450.503 mio SIT, ter poraba gradbeništva (proizvodi F) v višini 427.877 mio SIT. Na sliki prikazano razmerje med reprodukcijsko in končno porabo nam ne poda skupnih zaključkov. Ne moremo namreč trditi, da je večina proizvodov posameznih skupin porabljenih v reprodukcijski porabi oz. nasprotno. Vidimo pa lahko, da pri nekaterih skupinah proizvodov močno prevladuje reprodukcijska poraba, saj je večina kovin in kovinskih izdelkov (proizvodi DJ) porabljenih v reprodukcijski in ne končni porabi Nasproten primer pa so storitve (proizvodi skupin L, M, N, O), kjer je reprodukcijska poraba zanemarljivo majhna glede na končno porabo.

Na podlagi excelovih slik dobimo lepši skupen pogled na II. kvadrant input-output tabele, hkrati pa lahko opravimo tudi primerjavo med različnimi kategorijami. To je sicer možno tudi v programu Pajek, vendar oblikovno ni tako dodelano kot v programu Excel. Poleg delitve porabe posamezne skupine proizvodov na določene elemente končne porabe dobimo hkrati lepo in jasno sliko, katerih skupin proizvodov se porabi največ. Tega na slikah, narisanih s programom Pajek, nismo mogli tako lepo predstaviti. Pomanjkljivost excelovih slik je, da ne moremo postavljati omejitev, s pomočjo katerih bi pripomogli k lepši in preglednejši sliki. Prav tako se v programu Excel težko narišejo slike, ki bi nosile točne podatke o vrednosti posameznega toka in bi bile hkrati pregledne.

Slika 50: Primerjava med I. in II. kvadrantom



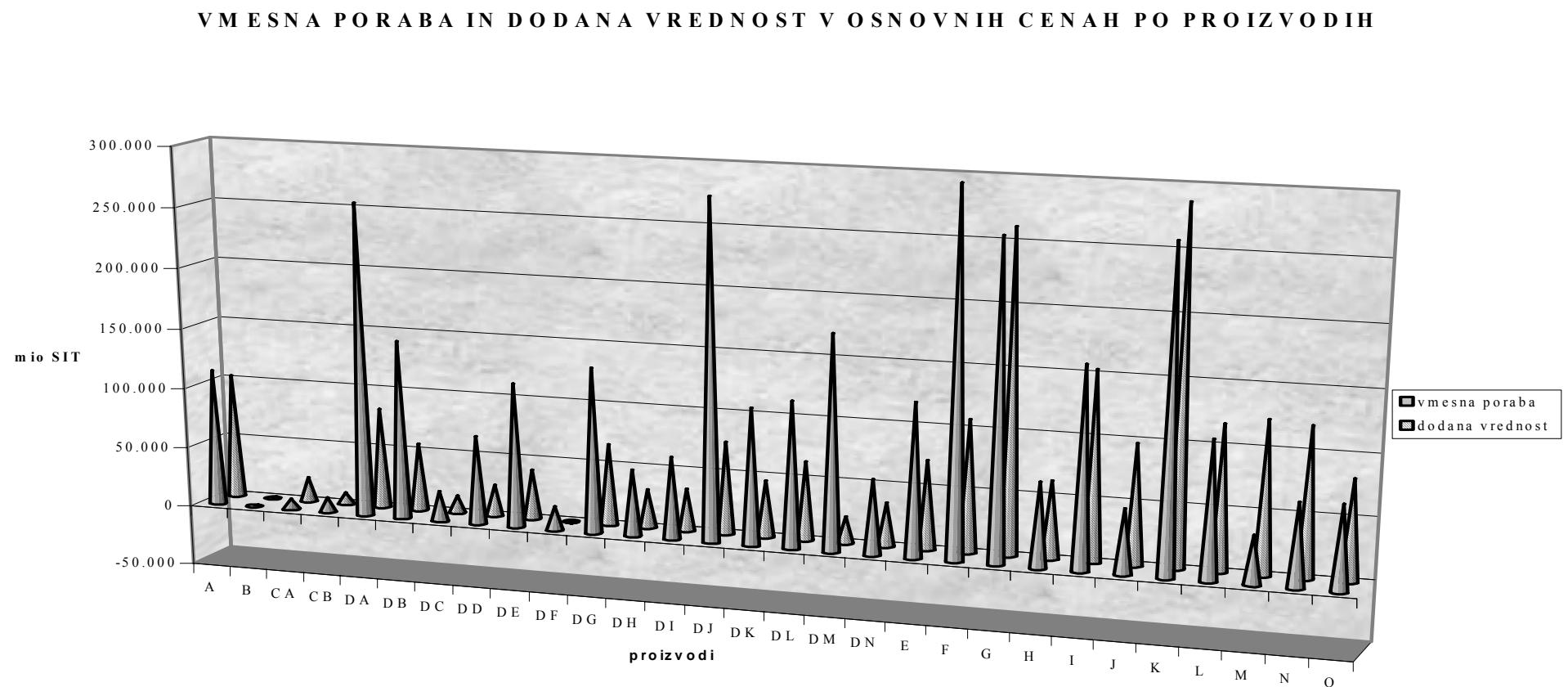
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

### *3.3.8 Grafični prikaz primerjave med I. in III. kvadrantom*

Na Sliki 51 je prikazano razmerje med vmesno porabo v osnovnih cenah in dodano vrednostjo v osnovnih cenah. Vidimo lahko, da je vmesna poraba v osnovnih cenah skorajda povsod večja kot dodana vrednost v osnovnih cenah. Izjema so proizvodi CA (premog in lignit; šota; surova nafta in zemeljski plin; uranova in torijeva ruda) in storitve. Na sliki je vidno veliko odstopanje velikosti dodane vrednosti pri proizvodu K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve) ter pri proizvodu G (prodaja, popravila motornih vozil ter izdelkov široke porabe). Na splošno lahko potrdimo, da je dodana vrednost višja od vmesne porabe predvsem pri terciarnih proizvodih.

Če Sliko 51 primerjamo s Sliko 50, str. 54 ugotovimo, da prevladujejo iste skupine proizvodov. Prav te skupine proizvodov so tudi bile podrobnejše predstavljene v tem poglavju. To je popolnoma razumljivo in vsekakor pričakovano, saj se morajo glede na zakonitosti input-output tabele zneski porabe in ponudbe ujemati. Drugače sploh ne more biti, saj je lahko porabljenih le toliko proizvodov, kolikor jih je proizvedenih.

Slika 51: Vmesna poraba in dodana vrednost po osnovnih cenah po proizvodih



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

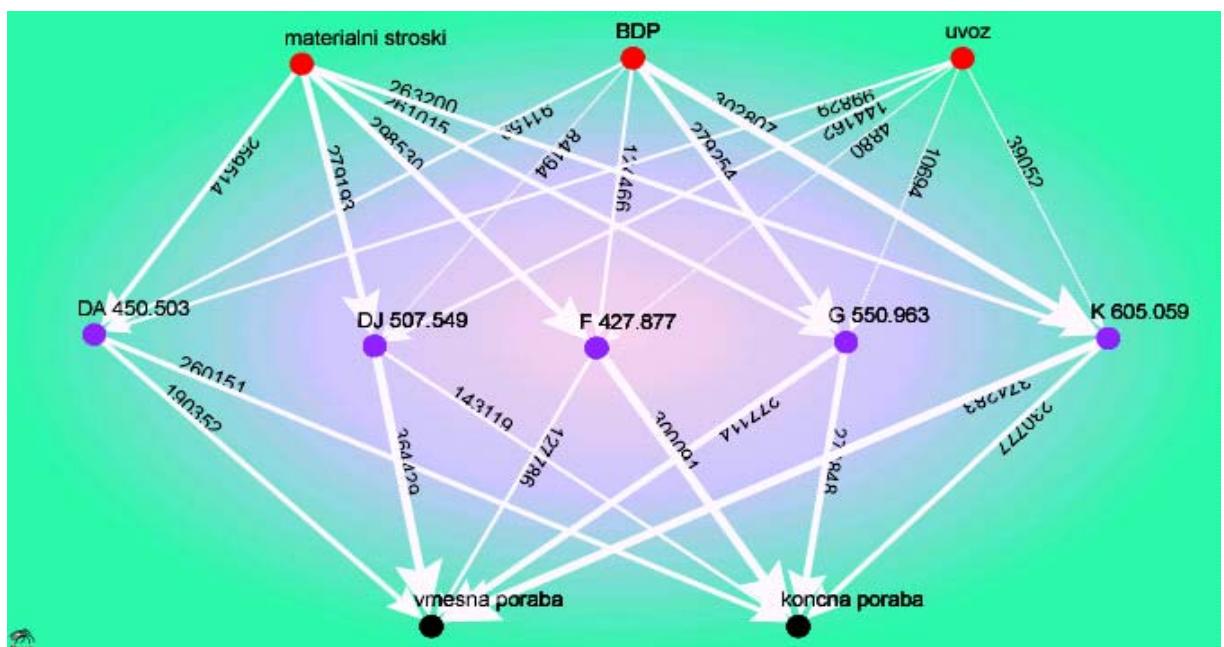


## 4. SKUPNI PRIKAZ VSEH TREH KVADRANTOV

V prvih treh poglavjih diplomske naloge sem opisala zgodovinski razvoj input-output tabele in osnove značilnosti programa Pajek. Natančno sem predstavila II. in III. kvadrant simetrične input-output tabele, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah za Slovenijo za leto 1996. Ker je v I. kvadrantu predstavljenih 29 skupin proizvodov, sem natančneje predstavila le pet skupin proizvodov, med katerimi potekajo največji tokovi. V tem poglavju pa bom združila svoje ugotovitve o položaju skupin proizvodov v Sloveniji, do katerih sem prišla pri pisanju te diplomske naloge. Napisala bom tudi komentar o programu Pajek ter o prednostih oz. pomanjkljivostih, na katere sem naletela pri njegovi uporabi.

### 4.1 Grafični prikaz vseh treh kvadrantov

Slika 52: Pet skupin proizvodov, med katerimi potekajo največji tokovi



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Na Sliki 52 je prikazanih pet skupin proizvodov, ki sem jih natančneje predstavila že v poglavju 3.3. Na tej sliki so prikazani tokovi, ki potekajo med vsemi tremi kvadranti input-output tabele. Na vrhu kvadranta so prikazane tri točke, ki kažejo, kako se je ustvarjala vrednost ponudbe v osnovnih cenah. Slednjo kategorijo tako sestavljajo trije elementi:

- materialni stroški, ki jih sestavljajo vmesna poraba/končna poraba v osnovnih cenah (to je seštevek vrednosti reprodukcijske porabe drugih skupin proizvodov, ki so sodelovali v proizvodnji določene skupine proizvodov), ter nakupi rezidentov v tujini;
- BDP (bruto domači proizvod) je seštevek dodane vrednosti v osnovnih cenah (ki jo sestavljajo sredstva za zaposlene, drugi neto davki na proizvodnjo, poraba stalnega kapitala in neto poslovni presežek) ter neto davka na proizvode;
- uvoz;

Rezultat seštevka vseh treh tokov je skupaj ponudba v osnovnih cenah. Iz slike lahko razberemo, da dva največja toka potekata iz točke BDP, sicer pa največji delež pri oblikovanju ponudbe v osnovnih cenah prispevajo materialni stroški. Opazimo lahko tudi, da je uvoz v primerjavi z ostalima dvema točkama manj pomemben. Na spodnjem delu slike sta prikazani dve točki, ki kažeta, kako so bili proizvedeni proizvodi in storitve porabljeni. Vmesna poraba predstavlja seštevek porabe določene skupine proizvodov pri proizvodnji ostalih skupin proizvodov, končno porabo pa sestavljajo izdatki za končno porabo gospodinjstev, izdatki za končno porabo NPISG, izdatki za končno porabo države, bruto investicije v osnovna sredstva in dragocenosti, sprememba zalog ter izvoz. Vmesna in končna poraba tako pokažeta, kako so bili proizvodi in storitve porabljeni.

Če se osredotočimo na izbranih pet skupin proizvodov, lahko vidimo, da se je največ proizvodov in storitev opravilo v okviru proizvoda K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve). K skupni vrednosti ponudbe v osnovnih cenah v višini 605.059 mio SIT polovico prispeva BDP (302.807 mio SIT), pri izvajjanju storitev, ki po CPA spadajo k proizvodu K, je bilo porabljenih 263.200 mio SIT proizvodov in storitev, uvoza pa je bilo za 39.052 mio SIT. Večji del ponudbe proizvodov K (374.283 mio SIT) je bil vključen v proizvodne potrebe drugih skupin proizvodov, 230.777 mio SIT pa se je porabilo za končno porabo. Do podobnih ugotovitev lahko pridemo tudi pri proizvodu G (prodaja, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe), kjer je skupaj ponudba/poraba znašala 550.963 mio SIT, od tega je bilo polovico ustvarjenega z BDP (279.254 mio SIT), za 261.015 mio SIT je bilo materialnih stroškov, uvoz pa je znašal 10.694 mio SIT. Ustvarjena ponudba je bila pri tem proizvodu zelo enakomerno porazdeljena med vmesno porabo (277.114 mio SIT) in končno porabo (273.848 mio SIT). Pri ostalih treh proizvodih pa je stanje nekoliko obrnjeno, saj večji del ustvarjene ponudbe zajemajo materialni stroški, večji je tudi delež uvoza. Tako so materialni stroški k skupni vrednosti ponudbe kovin in kovinskih izdelkov (proizvodi DJ) v osnovnih cenah, ki je znašala 507.549, doprinesli 279.193 mio SIT, uvoz 144.162 mio SIT, BDP pa le 84.194 mio SIT. Večji del ustvarjene ponudbe se je porabil za vmesno porabo, saj se je kar 364.429 mio SIT kovin in kovinskih izdelkov porabilo pri proizvodnji drugih skupin proizvodov, 143.119 mio SIT proizvodov skupine DJ pa je šlo za končno porabo. K skupni vrednosti ponudbe hrane, pijače in tobačnih izdelkov (proizvodi DA) v osnovnih cenah, ki je leta 1996 v Sloveniji znašala 450.503 mio SIT, so več kot polovica prispevali materialni stroški, in sicer 259.514 mio SIT, višina BDP je znašala 91.159 mio SIT, le nekoliko višji je bil uvoz, in sicer je znašal 99.829 mio SIT. 260.151 mio SIT ustvarjenih proizvodov A se je porabilo v končni porabi, 190.352 mio SIT pa za vmesno porabo. V gradbeništvu (proizvodi F) so materialni stroški k skupni vrednosti ponudbe v osnovnih cenah, ki je znašala 427.877 mio SIT, prispevali skoraj tri četrtine celotne vrednosti in so znašali 298.530 mio SIT. BDP je znašal 124.466 mio SIT, uvoz pa je bil nizek in je znašal vsega skupaj 4.880 mio SIT.

V Sloveniji je bilo leta 1996 ustvarjene ponudbe v osnovnih cenah v višini 7.159.047 mio SIT, k čemur so v dobršni meri prispevale storitve. Pri ustvarjanju ponudbe storitev ima pomembnejši delež BDP, na njegovo velikost pa pomembno vplivajo sredstva za zaposlene, kar je lepo razvidno iz Slike 34, str. 37. Razlogov za to je veliko, prav tako je veliko razlag, ali je to dobro ali slabo. To oceno bom prepustila drugim, opozorila bi le še na dejstvo, da so investicije kot oblika porabe različnih skupin proizvodov tako rekoč zanemarljive. V večji meri se pojavljajo zgolj pri gradbeništvu (proizvodi F), pri vseh ostalih skupinah proizvodov pa skorajda niso opazne.

#### **4.2 Prednosti in pomanjkljivosti uporabe programa Pajek**

Večina slik, ki so prikazane v tej diplomski nalogi, je pripravljenih s programom Pajek. Uvodoma sem omenila, da je ta program namenjen analizi velikih omrežij, kar slovensko gospodarstvo vsekakor je. Ker je program Pajek zelo obsežen in ponuja veliko možnosti, ne moremo govoriti o vseh njegovih prednostih in pomanjkljivostih. Poznam le delček vseh možnosti, ki jih program ponuja, in bom zato le v okviru tega podala nekaj pohval oz. pripomb.

S pomočjo programa Pajek sem lahko iz slik, ki so bile popolnoma nepregledne in niso veliko povedale, s pomočjo različnih omejitev preprosto oblikovala slike, ki so pregledne in so že na prvi pogled podale informacijo. Prednost uporabe tega programa je tako predvsem v možnosti obdelave velikega števila podatkov, ki jih lahko s poljubnim omejevanjem odstranjujemo. Prav s pomočjo omejitev sem pripravila nekakšen "zoom-in" oz. natančnejši vpogled v slovensko gospodarstvo. Prednosti programa vidim tudi v možnosti oblikovanja različnih oblik in barv točk ter različnih ozadij, s čimer lahko poudarimo posamezne detajle. Poljubno lahko tudi prikazujemo vrednosti tokov in jih prikazujemo na različnih delih puščic, katere so lahko različnih debelin in različnih barv. S pomočjo vektorjev lahko vrednosti tokov tudi seštevamo in prikažemo njihovo vrednost. Iz tega pa izvira manjša pomanjkljivost, in sicer da se ne da hkrati prikazati opisne in vektorske vrednosti točke. Pri Sliki 52 sem poskušala to pomanjkljivost obiti tako, da sem ročno seštela vrednosti ponudbe/porabe in vrednost točke sama napisala. Pomembna prednost programa je, da je prosti dostopen in da zanj ni treba odšteti ogromne vsote denarja.

Med pomanjkljivostmi programa, na katere sem naletela pri pisanju diplomske naloge, je določanje položaja opisa točk, saj se določi položaj za vse točke enako, kar pripelje do možnosti prekrivanja opisa v primeru, da v neko točko teče več tokov (povezav), ki prekrivajo opis točke. Nekoliko težav sem imela tudi pri prikazovanju vrednosti tokov, saj se tudi v tem primeru položaj določa za vse tokove, kar pripelje do tega, da so nekatere vrednosti obrnjene na glavo. Predlagali bi še eno posodobitev programa, in sicer občutljivost debeline tokov na dejansko velikost tokov. Debeline tokov se namreč spreminjajo le glede na različne razrede, vsekakor pa bi bilo dobrodošlo, da bi se debelina tokov spreminjała glede na velikost posameznega toka. Tako bi že iz same debeline lahko

razbrali, kolikokrat večji je določen tok od drugih. Še ena pomanjkljivost, ki pravzaprav ni vezana na sam program Pajek pa je, da še ni pripravljen pripomoček, s pomočjo katerega bi se lahko uporabljal program. To pomanjkljivost sem uspela premagati s pomočjo avtorja programa Pajek doc. dr. Andreja Mrvarja.

## SKLEP

V diplomski nalogi so grafično predstavljeni kvadrant končne porabe (II. kvadrant), kvadrant dodane vrednosti (III. kvadrant) in pet skupin proizvodov iz centralnega (I.) kvadranta. Na podlagi podatkov, pridobljenih iz simetrične input-output tabele, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah za Slovenijo za leto 1996 (novejših podatkov žal še ni bilo na voljo) in prikazanih s pomočjo programa Pajek, sem predstavila osnovne tokove, ki potekajo v slovenskem gospodarstvu. Na podlagi slik sem ugotovila, da se v okviru končne porabe največ proizvodov in storitev porabi v gospodinjstvu in izvozu, da k dodani vrednosti največ prispevajo sredstva za zaposlene ter da so glavne skupine proizvodov, v katerih se ustvari največja ponudba oz. poraba, proizvodi skupine K (poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve), G (prodaja, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe), DJ (kovine in kovinski izdelki), DA (hrana, pičača in tobačni izdelki) in F (gradbeništvo).

Razlog, da sem predstavila le 5 od 29 vrst proizvodov, kolikor jih vsebuje input-output tabela, je preveliko število podatkov. Lahko bi sicer združila vseh 29 vrst proizvodov v nekaj večjih skupin, vendar sem ugotovila, da so že zdaj nekatere skupine proizvodov, ki so oblikovane po klasifikaciji proizvodov po dejavnostih (CPA), zelo heterogene. Tako bi z dodatno združitvijo že tako heterogenih skupin lahko zabrisala dokaj realno sliko, ki jo kaže zdajšnja postavitev skupin proizvodov. Poleg tega se pojavi vprašanje, kako združiti omenjenih 29 skupin, da bi bila njihova združitev smiselna. Problem velikega števila podatkov sem torej rešila s predstavitvijo petih največjih vrst proizvodov, s čimer smo lahko dobili sliko o tem, v katerih skupinah proizvodov se oblikujejo najvišji BDP, visoka vmesna poraba in kako so omenjene skupine proizvodov porabljene.

V diplomski nalogi nisem posebej (razen v redkih primerih) opisovala razlogov, zakaj so določeni tokovi višji od drugih, omejila sem se zgolj na predstavitev slik. V glavnem delu so predstavljene slike, na katerih so prikazani vsi in največji/najmanjši tokovi določene skupine proizvodov oz. elementa končne porabe/dodane vrednosti. Slike, na katerih so predstavljeni vsi tokovi, so nekoliko manj pregledne, kljub vsemu pa na večini teh slik dobimo popolno informacijo o tem, kolikšno je skupno število tokov in kako veliki so ti tokovi v posamezni točki. Na slikah, kjer so predstavljeni le največji/najmanjši tokovi, pa takoj vidimo, katere skupine proizvodov oz. elementi končne porabe/dodane vrednosti so najpomembnejši in pomembneje vplivajo na položaj posamezne skupine proizvodov. Za še natančnejšo in popolnejšo predstavitev sem v prilogah oblikovala slike za posamezen razred tokov. V prilogi teh tokov nisem razlagala, saj je razlaga identična razlagi v glavnem delu diplomske naloge.

S pomočjo programa Pajek sem lahko oblikovala barvite slike. Poskušala sem jih razložiti na enostaven način, saj moj namen ni bil zapletati stvari, temveč na preprost in razumljiv način prikazati glavne tokove, ki potekajo v slovenskem gospodarstvu. Ker česa

podobnega ni še nihče pripravil, sem se v celoti oprla na svoje znanje, pri čemer sta mi bila v pomoč zunanja svetovalca. Pri uporabi programa Pajek mi je bil v veliko pomoč avtor tega programa, profesor na Fakulteti za družbene vede, doc. dr. Andrej Mrvar. Priročnik za uporabo tega programa se namreč šele pripravlja. Pri razlagi nekaterih tokov pa mi je pomagala avtoricah input-output tabele ga. Janja Kalin. Obema se za pomoč lepo zahvaljujem.

## LITERATURA

1. Babić Mate: Osnove input-output analize. Zagreb: Narodne novine, 1978. 166 str.
2. Babusek Medic Metka: Siva ekonomija v slovenskem gospodarstvu in predlog njenega reševanja. Naše gospodarstvo, Ljubljana, 45 (1999), 3-4, str. 210–214.
3. Batagelj Vladimir, Mrvar Andrej: Pajek. Program for Large Network Analysis, University of Ljubljana  
[URL:<http://vlado.fmf.uni-lj.si/pub/networks/pajek/doc/pajekman.htm>]
4. Bulmer – Thomas V: Input-Output Analysis in Developing Countries. Chichester: John Wiley & Sons, 1982. 297 str.
5. Hoen Alex R.: An input-output analysis of European integration. 1<sup>st</sup> ed., Amsterdam: North Holland/Elsevier, 2002. 248 str.
6. Križanič France, Oplotnik Žan: Učinkovitost investiranja v Sloveniji. Gospodarska gibanja, Ljubljana, 2001, 328, str. 23 – 40.
7. Kunstič Peter: Pomen tokov tujih neposrednih naložb v svetu in slovenske izhodne neposredne naložbe. Naše gospodarstvo, Ljubljana, 45 (1999), 3-4, str. 161–171.
8. Lavrač Ivo, Tavčar Branka, Zakotnik Ivanka: Sistem nacionalnih računov SAM. Slovenija 1995, Ljubljana, VII (1998) 3, 89 str.
9. Leontief Wassily W: Input-Output economics. 2<sup>nd</sup> ed., New York: Oxford University Press, 1986. 436 str.
10. Logar Janez: Analiza zunanje trgovine Slovenije in Jugoslavije v letu 1978 s pomočjo tabel medsebojnih odnosov gospodarskih dejavnosti. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekomska fakulteta, 1991, 62 str.
11. Mrvar Andrej, Priprava slik in iskanje zanimivih vzorcev porok v rodovniku s programom Pajek. Bilten slovenskega rodoslovnega društva, 8 (2001) 4, 32 str.
12. Mušič Alenka: Ključni sektorji gospodarstva Republike Slovenije: analiza na podlagi input-output tabel. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekomska fakulteta, 1993. 47 str.
13. Sever Maja: Definicija NPISH. Interno gradivo. Ljubljana, 2001. 4 str.

14. Strmšnik Igor, Metodologija in eksperimentalna ocena medsektorske tabele SR Slovenije za leto 1988: primerjalna analiza metod ocenjevanja regionalnih input-output tabel. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomski fakulteta, 1989. 149 str.
15. Štraser Vesna: Razmerja v slovenskem gospodarstvu v letih 1992 in 1993 v luči input-output tabel. Delovni zvezek št. 11/letnik IV/1995. Ljubljana: UMAR, 1996. 111 str.
16. Vidovič Sonja: Kompleksna uvozna odvisnost gospodarstva Republike Slovenije (analiza na podlagi medsektorskih tabel). Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomski fakulteta, 1994, 62 str.
17. Zakotnik Ivanka: Slovenija 1998: matrika nacionalnih računov, Ljubljana: UMAR, 1999. 79 str.
18. Žižmond Egon: Ekonomika naravnega gospodarstva, gradivo za vaje. 1. izd. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1993. 67 str.

## VIRI

1. Kalin Janja: Input-output tabele, Slovenija, 1996. Ljubljana: SURS, 2001. 48 str.
2. Klasifikacija proizvodnih dejavnikov (CPA),  
[URL <http://www.sigov.si/zrs/nip99w/cpa2.htm>]
3. Statistični letopis Republike Slovenije 1998. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, Nacionalni računi, 1998. str. 436–438.

## **Seznam prilog**

PRILOGA 1:	Definicija NPISG .....	1
PRILOGA 2:	Input-output tabela .....	6
PRILOGA 3:	Proizvodi po standardni klasifikaciji dejavnosti (CPA).....	10
PRILOGA 4:	Slika A: II. kvadrant – tokovi drugega razreda.....	11
	Slika B: II. kvadrant – tokovi tretjega razreda .....	11
PRILOGA 5:	Slika C: II. kvadrant z različno širokimi razredi .....	12
PRILOGA 6:	Slika Č: II. kvadrant – drugi razred.....	13
	Slika D: II. kvadrant – tretji razred .....	13
	Slika E: II. kvadrant – četrti razred .....	14
	Slika F: II. kvadrant – peti razred .....	14
PRILOGA 7:	Slika G: Sprememba zalog – tretji razred .....	15
	Slika H: Sprememba zalog – četrti razred .....	15
PRILOGA 8:	Slika I: III. kvadrant – drugi razred.....	16
	Slika J: III. kvadrant – tretji razred .....	16
	Slika K: III. kvadrant – četrti razred .....	16
	Slika L: III. kvadrant – peti razred.....	17
	Slika M: III. kvadrant – šesti razred.....	17
	Slika N: Najmanjši in največji tokovi v III. kvadrantu .....	17
PRILOGA 9:	Slika O: Najmanjši in največji tok porabe stalnega kapitala (točke so v krogu po vrsti) .....	18
	Slika P: Srednja dva razreda tokov porabe stalnega kapitala.....	18
PRILOGA 10:	Slika R: Drugi in tretji razred tokov poslovnega presežka .....	19
	Slika S: Četrti razred tokov poslovnega presežka .....	19
PRILOGA 11:	Slika Š: Reproduksijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA) – najmanjši tokovi .....	20
	Slika T: Reproduksijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA) – drugi razred tokov .....	20
	Slika U: Reproduksijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA) – tretji razred tokov .....	21
	Slika V: Reproduksijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA) – četrti razred tokov.....	21
PRILOGA 12:	Slika Z: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DA) – najmanjši tokovi....	22
	Slika Ž: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji	

različnih vrst proizvodov (vrstica DA) – drugi razred tokov	22
Slika AA: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DA) – tretji razred tokov	23
Slika AB: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DA) – četrti razred tokov	23
<b>PRILOGA 13: Slika AC: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov v gradbeništvu (stolpec F).....</b>	<b>24</b>
Slika AČ: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov v gradbeništvu (stolpec F) – prva dva razreda tokov .....	24
<b>PRILOGA 14: Slika AD: Uporaba gradbeništva pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica F) – vsi tokovi .....</b>	<b>25</b>
Slika AE: Uporaba gradbeništva pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica F) – najmanjši tokovi .....	25
<b>PRILOGA 15: Slika AF: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) – vsi tokovi.....</b>	<b>26</b>
Slika AG: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) – najmanjši tokovi .....	26
Slika AH: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) – drugi razred tokov .....	27
Slika AI: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) – tretji razred tokov .....	27
<b>PRILOGA 16: Slika AJ: Poraba storitev prodaje, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica G) – vsi tokovi .....</b>	<b>28</b>
Slika AK: Poraba storitev prodaje, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica G) – najmanjši tokovi .....	28
<b>PRILOGA 17: Slika AL: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K) – vsi tokovi .....</b>	<b>29</b>
Slika AM: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K) – najmanjši tokovi .....	29
Slika AN: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K) – drugi razred tokov .....	30
Slika AO: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in	

poslovnih storitvah (stolpec K) – tretji razred tokov .....	30
PRILOGA 18: Slika AP: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve pri proizvodnji različnih skupin proizvodov (vrstica K) – vsi tokovi.....	31
Slika AR: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve pri proizvodnji različnih skupin proizvodov (vrstica K) – najmanjši tokovi .....	31
Slika AS: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve pri proizvodnji različnih skupin proizvodov (vrstica K) – drugi razred tokov .....	32
Slika AŠ: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve pri proizvodnji različnih skupin proizvodov (vrstica K) – tretji razred tokov .....	32

## PRILOGA 1

### 1. Definicija NPISG

#### A. *SYSTEM OF NATIONAL ACCOUNTS 1993 (SNA93)*

***Ne-profitne ustanove*** (NPI) so pravne ali družbene celote (entity), ustanovljene z namenom produciranja proizvodov in storitev, ki ne dopuščajo biti edini vir dohodka, profita ali drugih finančnih koristi enotam, ki jih osnujejo, nadzirajo ali financirajo. V praksi so njihove produktivne aktivnosti dolžne ustvarjati bodisi suficit ali deficit. Institucionalne enote, ki jih nadzorujejo in upravlja niso upravičene do deleža v profitu ali dohodku, ki ga NPI prejme. Prav iz slednjih razlogov, so le-te pogosto izvzete iz plačila različnih oblik davka.

***Motivi***, ki ostale institucionalne enote – ali osebe, podjetja ali državo– napeljujejo k osnovanju NPI so različni:

- zagotavljanje storitev za koristi oseb ali podjetij, ki jih nadzirajo ali financirajo;
- iz dobodelnih, človekoljubnih ali socialnih namenov (zagotavljanje proizvodov in storitev, ki jih nekateri ljudje potrebujejo);
- nudenje zdravstvenih ali izobraževalnih storitev za honorar;
- promoviranje interesov vplivnih skupin v gospodarstvu ali politiki;
- kljub temu, da lahko zagotavlja storitve skupinam oseb ali institucionalnim enotam, so le-te po konvenciji dolžne zagotavljati le individualne in ne skupnih storitev.

***Osnovne značilnosti NPI*** lahko na kratko povzamemo:

Večina NPI je pravnih celot, ustanovljenih po zakonitih postopkih. Prepoznane so neodvisno od oseb, podjetij ali državnih enot, ki jih osnujejo, kontrolirajo ali financirajo. Namen NPI je najpogosteje omenjen v členih ustanove ali zapisan v podobnem dokumentu ob ustanovitvi. V nekaterih državah, posebno v državah v razvoju, je NPI lahko informacijska celota, ki je prepoznana s strani družbe, vendar nima nobenega pravnega statusa. Takšne NPI so verjetno ustanovljene z namenom produciranja netržnih proizvodov in storitev, katerih koristi prejemajo posamezna gospodinjstva ali skupine gospodinjstev.

Številne NPI so nadzirane s strani združenj, katerih člani imajo enake pravice, vključujoč enakovredne volilne glasove pri vseh pomembnejših odločitvah, ki zadevajo NPI. Člani uživajo omejeno odgovornost glede na delovanje NPI.

NPI nima delničarjev, ki bi zahtevali delež v profitu ali equity. Člani niso upravičeni do deleža v kakršnemkoli profitu ali presežku, ki ga generira produktivna dejavnost NPI. Takšen profit je zadržan znotraj obsega NPI.

Uprava NPI je podeljena skupini uradnikov, izvršilnemu odboru ali podobnemu telesu, ki ga po kvalificirani večini glasov vseh članov. Ti uradniki so dvojni upravnega odbora v podjetjih in so odgovorni za imenovanje managerjev.

Termin »neprofitne ustanove« izvira iz dejstva, da člani združenja, ki nadzirajo NPI, niso upravičeni do finančnih koristi, ki izvirajo iz delovanja in niso upravičeni do prisvojitve kakršnegakoli presežka, ki ga NPI realizira.

### ***NPI kot tržni in kot netržni producenti***

Kot v primeru proizvodnih enot v državni lastnini je pomembno razlikovati med NPI zaposlenih v tržni ali netržni proizvodnji, saj na podlagi teh razvrščamo NPI v posamezne sektorje gospodarstva. Ni nujno, da se NPI ukvarja le z netržno proizvodnjo.

#### ***a) tržne NPI***

Tržni proizvajalci so proizvajalci, ki večino ali celoten ustvarjen output prodajo po cenah, ki so ekonomsko značilne (to so cene, ki imajo značilen vpliv na količino, ki jo je proizvajalec pripravljen ponuditi in na količino, ki jo je potrošnik pripravljen kupiti). Šole, univerze, klinike, bolnišnice itd. osnovane kot NPI so tržni producenti, ko zaračunavajo določeno ceno, ki temelji na produkcijskih stroških in ki je dovolj visoka, da ima značilen vpliv na povpraševanje po njihovih storitvah. Njihova produktivna dejavnost mora ustvarjati poslovni presežek ali izgubo. Ustvarjeni presežek se zadrži znotraj ustanove, če jim njihov status preprečuje distribuiranja le-tega drugim. Po drugi strani, zaradi njihovega statusa kot »neprofitne ustanove«, pa so si sposobne povečati sredstva z donacijami oseb, podjetij ali države. Prav tako pa so sposobne pridobiti sredstva, ki poleg ostalih dohodkov generirajo dohodek iz premoženja, kar jim omogoča zaračunavanje cen pod povprečnimi stroški. Povzamemo lahko, da jih lahko smatramo kot tržne proizvajalce vse dokler so njihove cene v večini determinirane z njihovimi produkcijskimi stroški in dokler so le-te dovolj visoke, da lahko značilno vplivajo na povpraševanje. Dejanski cilj tovrstnih NPI je pogosto zagotavljanje izobraževalnih, zdravstvenih in ostalih storitev visoke kvalitete.

Večina tržnih NPI, ki služijo podjetjem je ustanovljenih s strani združenj podjetij, katerih interesi so usmerjeni v napredok. Te vključujejo trgovinske zbornice, kmetijska, industrijska in trgovinska združenja, delavske organizacije, raziskovalne in analitične laboratorije, ostale organizacije in ustanove, ki se vključujejo v dejavnosti medsebojnega interesa ali koristi skupine podjetij, ki jih kontrolirajo ali financirajo. NPI se pogosto ukvarjajo, iz enega ali več razlogov, z objavljanjem oz. reklamo v imenu določenih skupin, lobiranjem oz. izvajanjem pritiskov na politike, zagotavljanjem svetovanja ali podpore posameznim članom v težavah. NPI so najpogosteje financirane s prispevki poslovnih združenj. Prispevki se obravnavajo kot plačila za opravljene storitve in ne kot transferji. Prav iz tega razloga takšne NPI klasificiramo kot tržne. Ko so trgovinske zbornice ali podobne organizacije nadzirane in v večini financirane s strani države, pa le-te uvrščamo v netržne NPI, posledično pa jih uvrščamo v sektor države.

### **b) netržne NPI**

V večini držav je večina NPI, prej netržnih kot pa tržnih proizvajalcev. Netržni proizvajalci so proizvajalci, ki večino outputa ostalim zagotovi brezplačno ali po cenah, ki niso ekonomsko značilne (po cenah, ki nimajo značilnega voliva na količino, ki jo je pripravljen proizvajalec ponuditi in na količino, ki jo je potrošnik pripravljen kupiti). Sledi, da NPI, ki se v večini ukvarjajo z netržno produkcijo, lahko delimo ne samo glede na dejstvo, da so nesposobne zagotavljati finančne koristi enotam, ki jih nadzirajo ali upravljajo, temveč tudi na dejstvo, da se morajo pri pokrivanju produkcijskih stroškov ali ostalih aktivnosti v glavnem zanašati na ostala sredstva in ne na tista od prodaje. Njihov osnovni vir financiranja je lahko stalen prispevek članov združenja, ki jih nadzira ali transferji ali donacije tretjih enot, vključujuč državo.

NPI, osredotočene v večini na netržno produkcijo lahko delimo na dve osnovni skupini:

#### **a) NPI, kontrolirane in v večini financirane s strani države**

NPI, kontrolirane in v večini financirane s strani države, so temeljito konstituirane pravne celote, ki obstajajo povsem ločeno od države. V tem kontekstu, kontrolo razumemo kot sposobnost določanja splošne politike ali programa delovanja NPT, s pravico zaposlovanja upravljalcev NPI. Takšne NPI se lahko ukvarjajo z raziskavami in razvojem za koristi določenih skupin proizvajalcev (npr. kmetov), s skrbjo za okolje ali vzdrževanjem določenih standardov na področju zdravstva, varnosti, okolja, računovodstva, financ, izobraževanja za koristi podjetij in gospodinjstev. Država podpira ustanavljanje takšne NPI raje kot osnovanje posebnih državnih služb za opravljanje iste funkcije, saj NPI, ki skrbijo za javne standarde predstavljajo neodvisne in objektivne enote brez političnih pritiskov. NPI, ki so kontrolirane in financirane s strani države, klasificiramo v sektor države, neupoštevajoč vrste institucionalne enote, ki prejema večino koristi od njene dejavnosti.

#### **b) NPI, ki zagotavljajo netržne proizvode in storitve gospodinjstvom in ki so financirane v večini s transferji nedržavnega izvora (gospodinjstva, podjetja ali nerezidenti).**

To skupino netržnih NPI imenujemo »neprofitne ustanove, ki služijo gospodinjstvom« (NPISG) in tvorijo popolnoma samostojen sektor gospodarstva v sistemu nacionalnih računov. Sektor NPISG vključuje NPI, ki zagotavljajo proizvode in storitve gospodinjstvom brezplačno ali po ekonomsko neznačilnih cenah. Znotraj sektorja NPISG ločimo dva osnovna tipa:

**a)** Prvi tip zajema NPISG, ki jih ustanovijo združenja oseb z namenom zagotavljanja proizvodov ali pogosteje storitev, od katerih imajo člani koristi. Storitve so najpogosteje zagotovljene brezplačno, financirane so s stalnimi članskimi prispevki ali članarinami. Sem uvrščamo strokovna društva, politične stranke, sindikate, združenja potrošnikov, cerkve ali verska društva in družbena, kulturna, rekreacijske in športna društva. V to skupino pa ne uvrščamo tistih, ki sicer opravljajo podobne funkcije, vendar so nadzirane in financirane s

strani države - izjema so le cerkve. Politične stranke v državah z enostrankarskim političnim sistemom vedno uvrščamo v sektor države.

NPISG, ki nimajo pravnega statusa ali formalnih členov združenja obravnavamo kot NPISG, če opravlja iste funkcije kot društva, stranke ali zveze, opisane zgoraj, kljub temu, da niso pravno konstituirana kot NPISG. NPISG naj bi opravljale kontinuirano vlogo in naj ne bi bile osnovane za enkratne projekte, omejenega trajanja.

**b.** Drugi tip NPISG zajema dobrodelne ustanove, ustanove za podporo in pomoč, ki so ustanovljene iz človekoljubnih namenov. NPISG zagotavljajo proizvode in storitve na netržnih osnovah, predvsem tistim gospodinjstvom, ki so v stiski (posledice vojne ali naravnih katastrof). Osnovne vire financiranja le-teh predstavljajo prispevki (v gotovini ali v ostalih oblikah) širše javnosti, podjetij ali države. Lahko pa so zagotovljeni tudi s transferji nerezidentov, vključujuč podobne vrste rezidenčnih NPISG v ostalih državah.

### **B. EUROPEAN SYSTEM OF ACCOUNTS 1995 (ESA95)**

ESA95 predstavlja le evropsko inačico sistemov nacionalnih računov SNA93. Oba sistema sta popolnoma kompatibilna.

ESA95 definira neprofitno ustanovo kot »pravno ali družbeno celoto (entity) ustanovljena z namenom produkcije proizvodov in storitev, katerih status ne omogoča virov dohodka, profita ali drugih finančnih koristi za enote, ki jih osnujejo, nadzirajo ali financirajo. V praksi, so njihove produktivne dejavnosti vezane na ustvarjanje bodisi presežka ali deficit, vendar v primeru presežka, si le-tega ostale institucionalne enote ne smejo prilastiti.« (ESA95 § 3.31) Zaradi slednjega je potrebno definicijo populacije neprofitnih ustanov oddaljiti od poistovetenja s tistimi vrstami pravnih statusov, ki so tipični za pravni sistem posamezne države in katerih organizacija se približuje tipičnim značilnostim neprofitnih ustanov.

Neprofitne ustanove so del kateregakoli institucionalnega sektorja po ESA95. Njihova klasifikacija upošteva:

- njihovo ekonomsko pomembnost
- vire financiranja (privatno ali javno) in
- in tržno oz. netržno naravo njihove ekonomske dejavnosti.

Glede na ESA95 je prvi element, potreben za definicijo neprofitne ustanove, organizacijski sistem, vključujuč pravni status. Poleg tega je potrebna tudi ekonomska pomembnost, sicer enoto klasificiramo v sektor gospodinjstev. Ustanove brez pravnega statusa (npr. politične stranke, sindikati, številna združenja) bi bile lahko napačno uvrščene v sektor gospodinjstev. ESA95 pa je njihovo pomembnost, z vključitvijo med ustanove sektorja S.15, izpostavila. (ESA95 § 2.88)

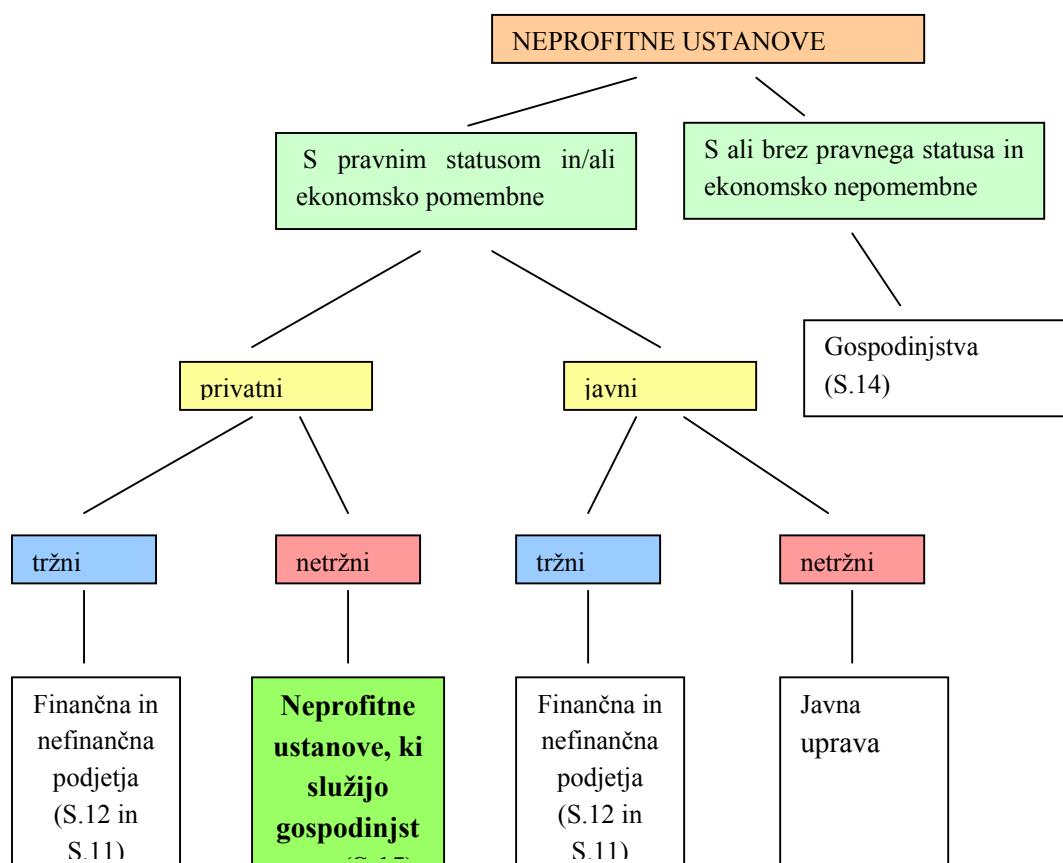
Za razločevanje neprofitnih ustanov na tržne in netržne ustanove ESA95 uporablja kriterij 50%:

» Če je več kot 50 % produkcijskih stroškov kritih s prodajo, potem tovrstno institucionalno enoto uvrščamo med tržne proizvajalce in klasificiramo v sektor finančnih in nefinančnih podjetij.«

» Če je manj kot 50 % produkcijskih stroškov kritih s prodajo, potem tovrstno institucionalno enoto uvrščamo med netržne proizvajalce in jih klasificiramo v sektor neprofitnih ustanov, ki služijo gospodinjstvom.«

Kriterij 50 % po ESA95, ki razvršča ustanove na tržne in netržne, lahko uporabljamo v popisu ustanov glede na zaposlene, registrirane v sistemu socialnega varstva (NACE) in katere izdajajo DDV poročilo.

#### *DEFINICIJA IN KLASIFIKACIJA NEPROFITNIH USTANOV PO ESA95:*



## PRILOGA 2

8. Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, mio si Symmetric input-output table, product by product, basic prices, Slovenia 1996, current prices, mio si

### Symmetric input-output table, product by product, basic prices, Slovenia 1996, current prices, mio si

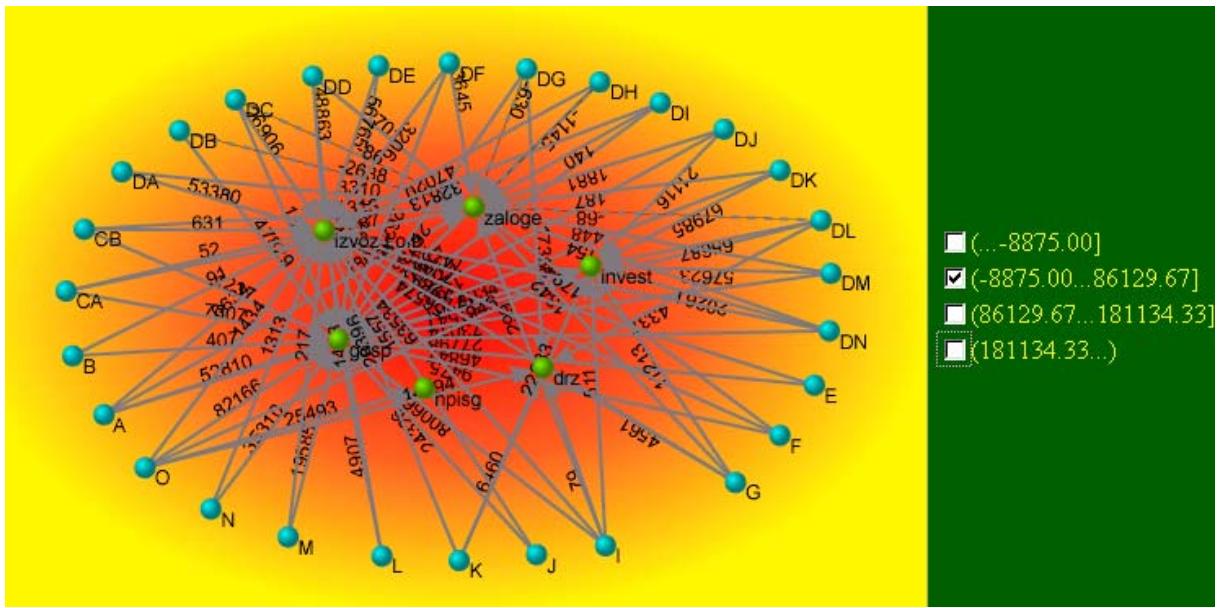
## PRILOGA 3

Proizvodi po standardni klasifikaciji dejavnosti (CPA)

- A ..... Kmetijski, lovski in gozdarski proizvodi in storitve
- B ..... Ribe in drug ribiški ulov, storitve za ribištvo
- CA ..... Premog in lignit, šota; surova nafta in zemeljski plin; uranova in torijeva ruda
- CB ..... Rude in kamnine
- DA ..... Hrana, pijača, tobačni izdelki
- DB ..... Tekstil, tekstilni in krvnenci izdelki, oblačila
- DC ..... Usnje, obutev in usnjeni izdelki
- DD ..... Les, leseni, plutovinasti, pletarski izdelki (razen pohištva)
- DE ..... Vlaknine, papir in papirni izdelki, založniške in tiskarske storitve
- DF ..... Koks, naftni derivati, jedrsko gorivo
- DG ..... Kemikalije, kemični izdelki in umetna vlakna
- DH ..... Izdelki iz gume in plastičnih mas
- DI ..... Drugi nekovinski in mineralni izdelki
- DJ ..... Kovine in kovinski izdelki
- DK ..... Strojne naprave in oprema
- DL ..... Električna in optična oprema
- DM ..... Vozila in plovila
- DN ..... Pohištvo; drugi izdelki; reciklaža
- E ..... Električna energija, plin, para, voda
- F ..... Gradbeništvo
- G ..... Prodaja, popravilo motornih vozil in izdelkov široke porabe
- H ..... Gostinske storitve
- I ..... Prometne, telekomunikacijske storitve
- J ..... Storitve finančnega posredništva
- K ..... Poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve
- L ..... Storitve javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja
- M ..... Storitve izobraževanja
- N ..... Storitve zdravstvenega in socialnega varstva
- O ..... Druge javne, skupne in osebne storitve

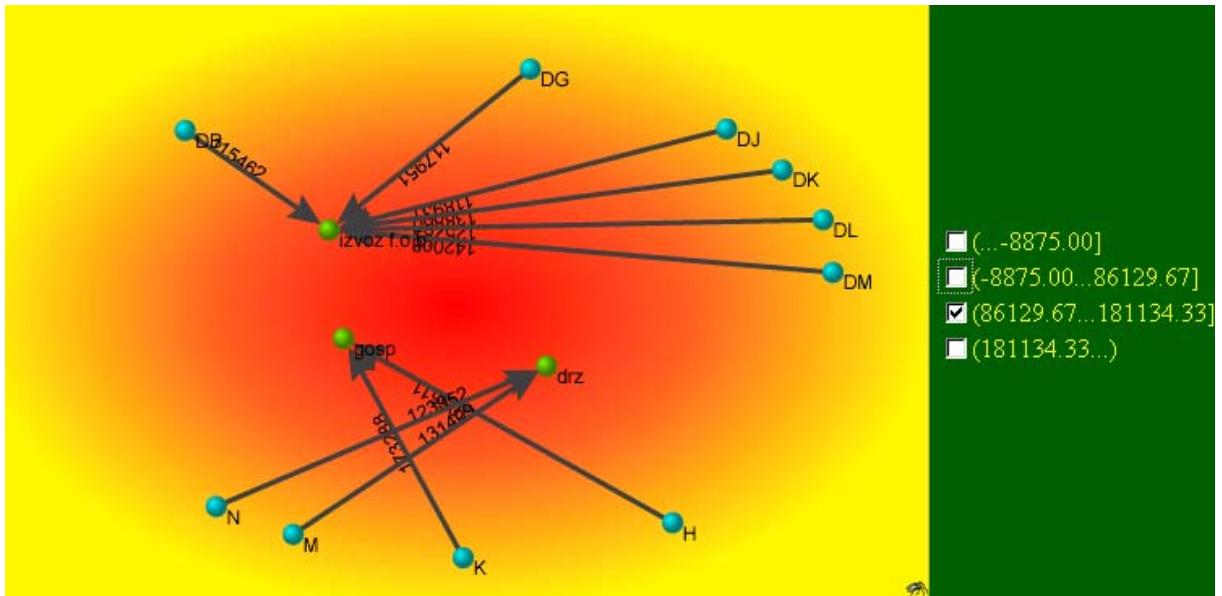
## PRILOGA 4

Slika A: II. kvadrant – tokovi drugega razreda



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28, 29

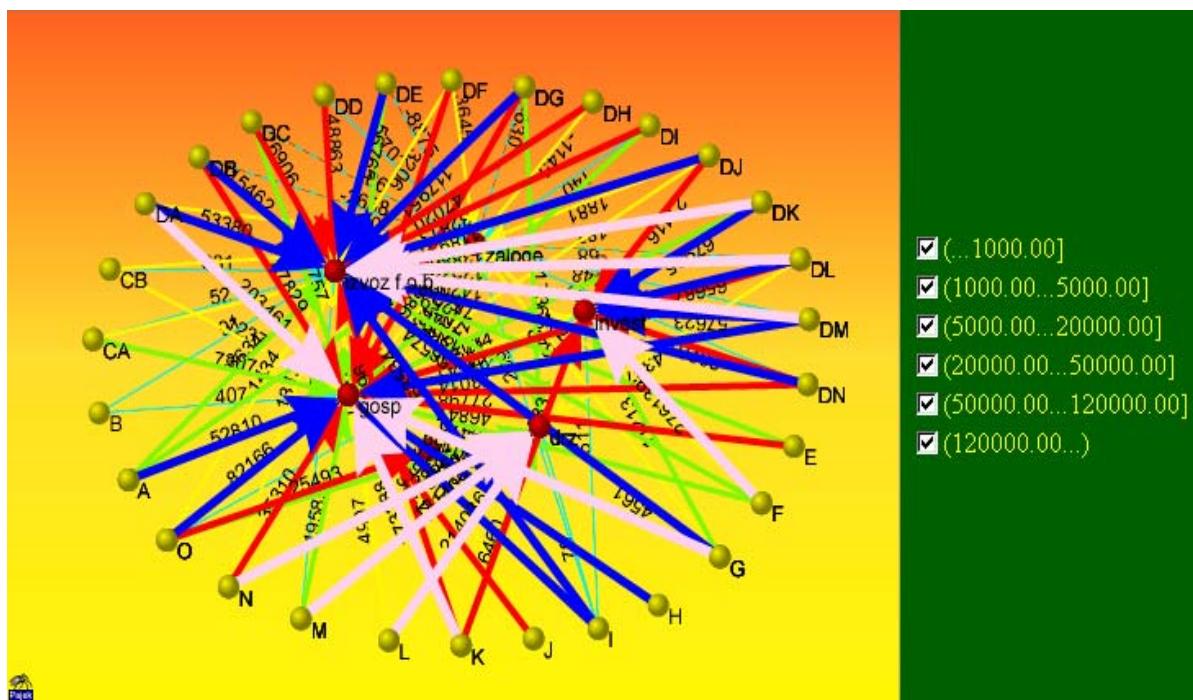
Slika B: II. kvadrant – tokovi tretjega razreda



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

#### PRILOGA 4

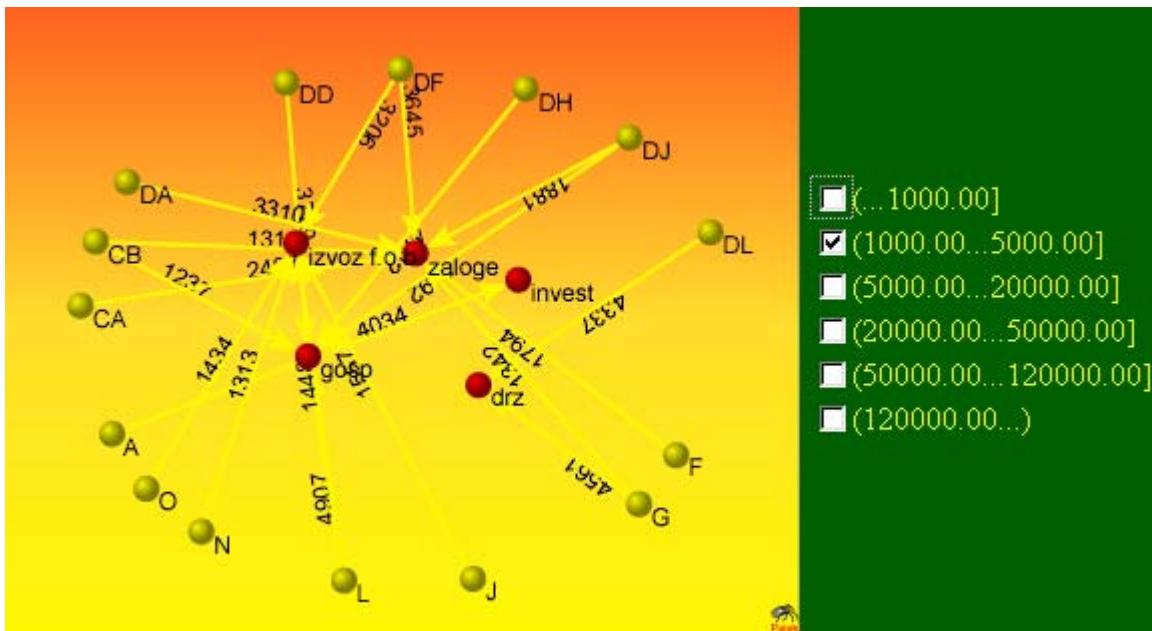
Slika C: II kvadrant z različno širokimi razredi



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28, 29

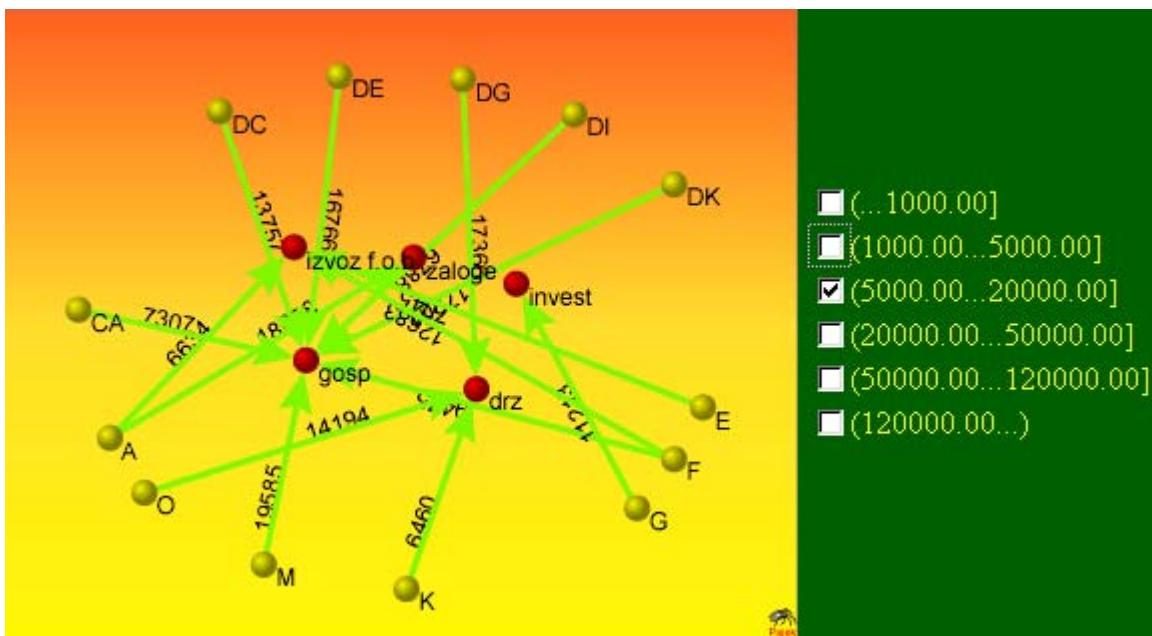
## PRILOGA 6

Slika Č: II. kvadrant – drugi razred



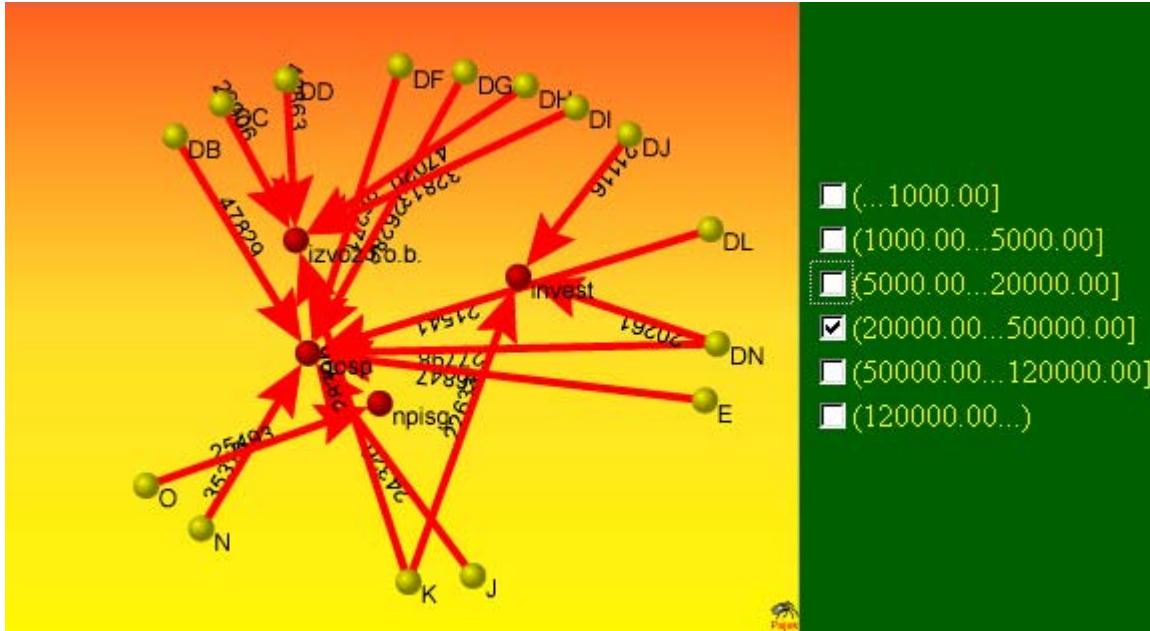
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika D: II. kvadrant – tretji razred



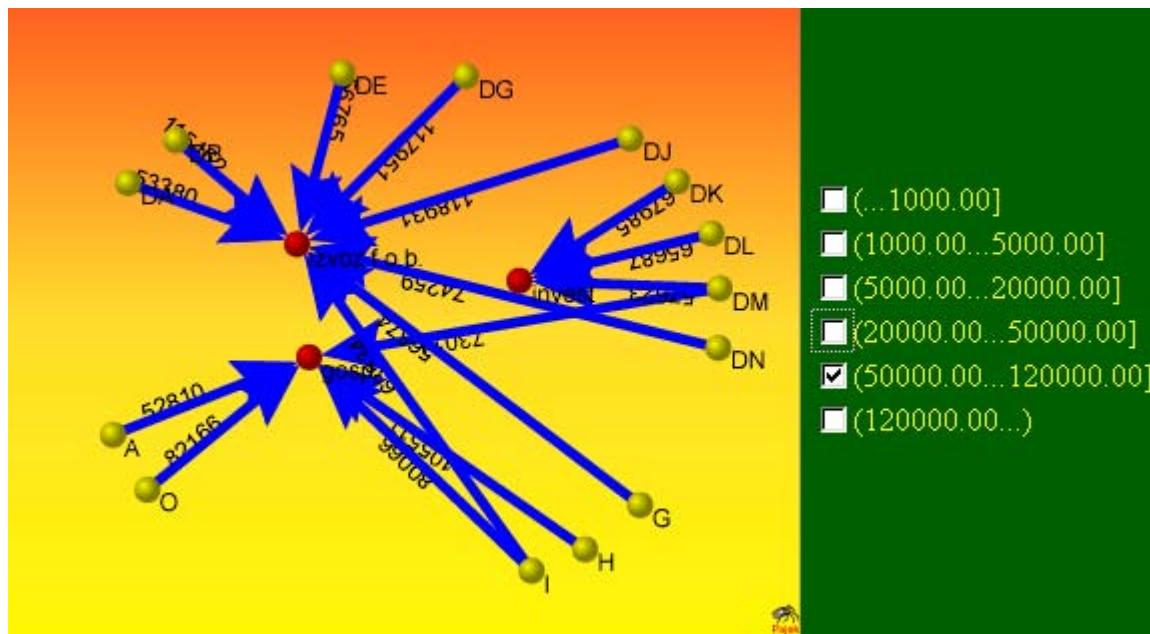
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika E: II. kvadrant – četrti razred



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

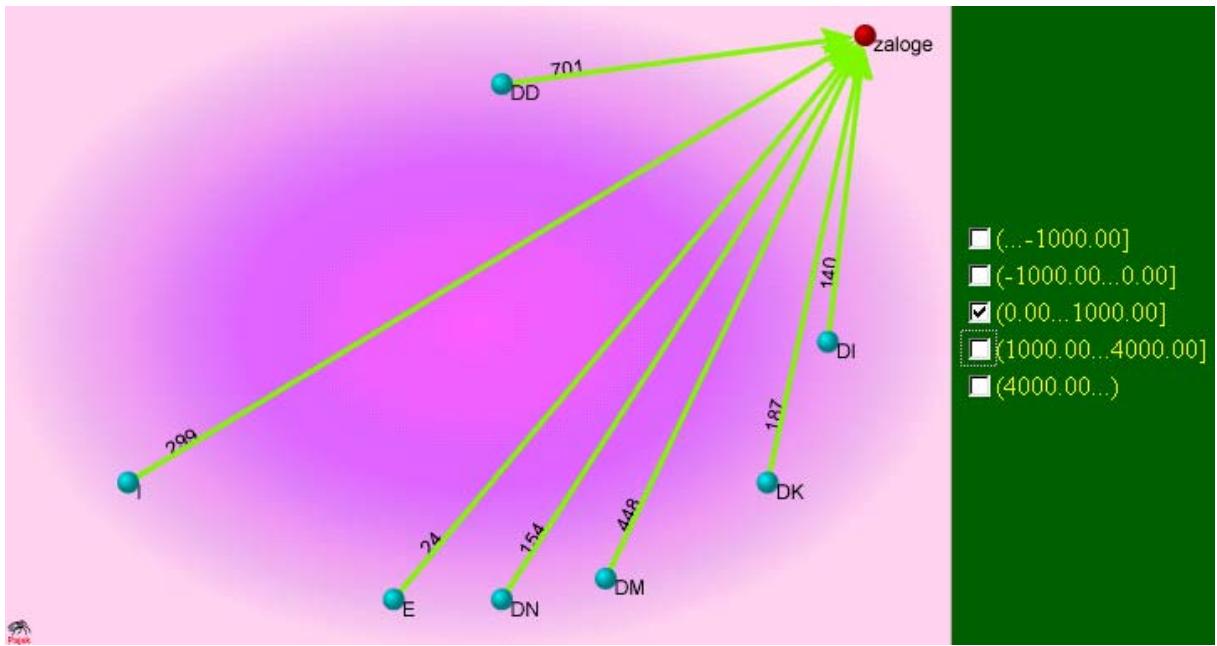
Slika F: II. kvadrant – peti razred



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

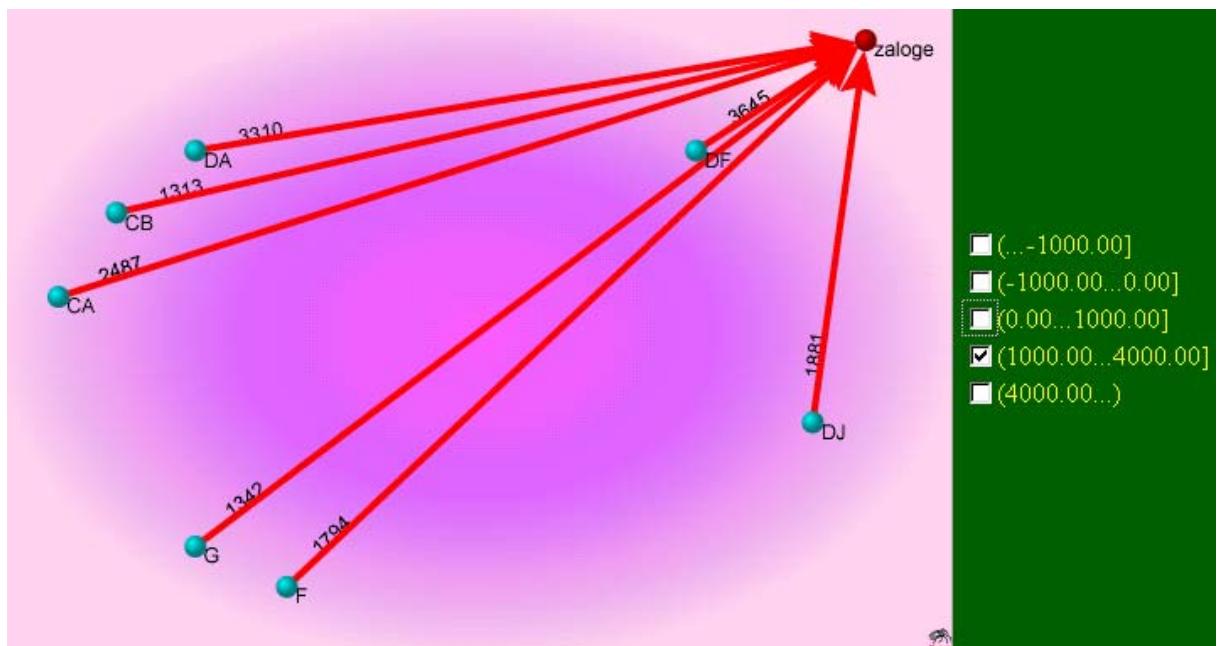
## PRILOGA 7

Slika G: Sprememba zalog – tretji razred



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

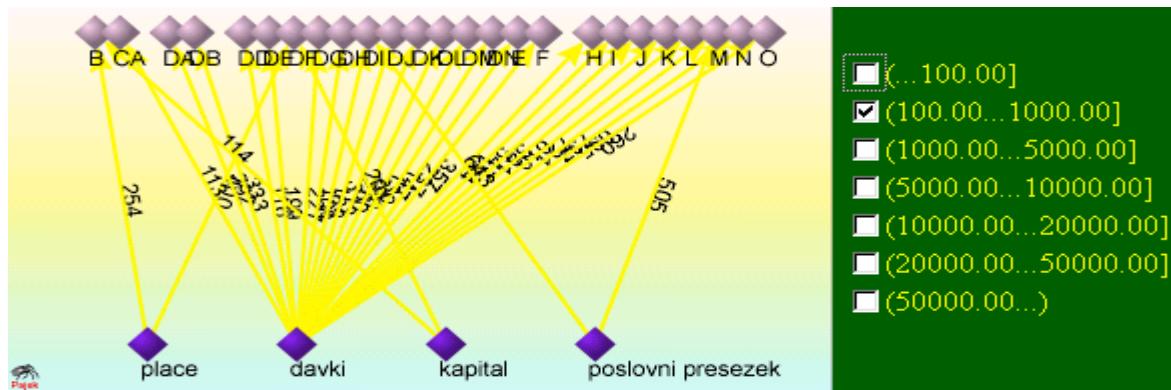
Slika H: Sprememba zalog – četrti razred



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

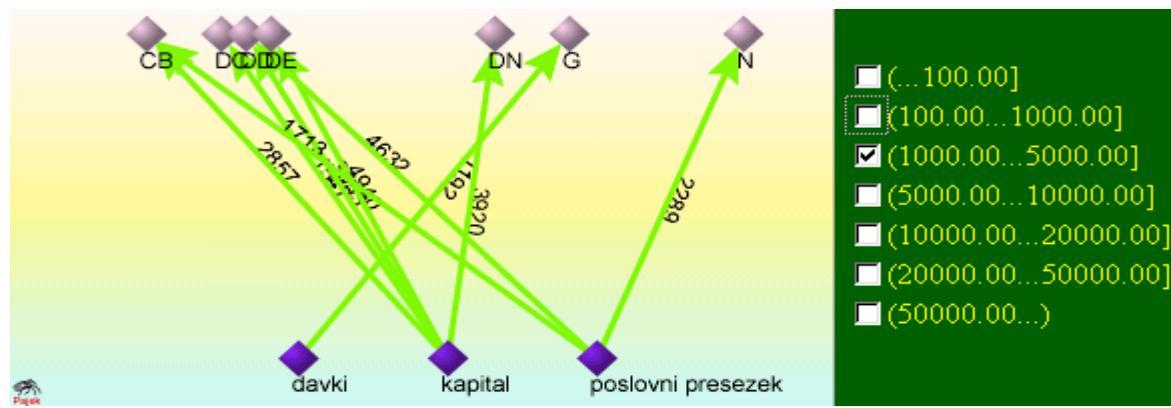
## PRILOGA 8

Slika I: III. kvadrant – drugi razred



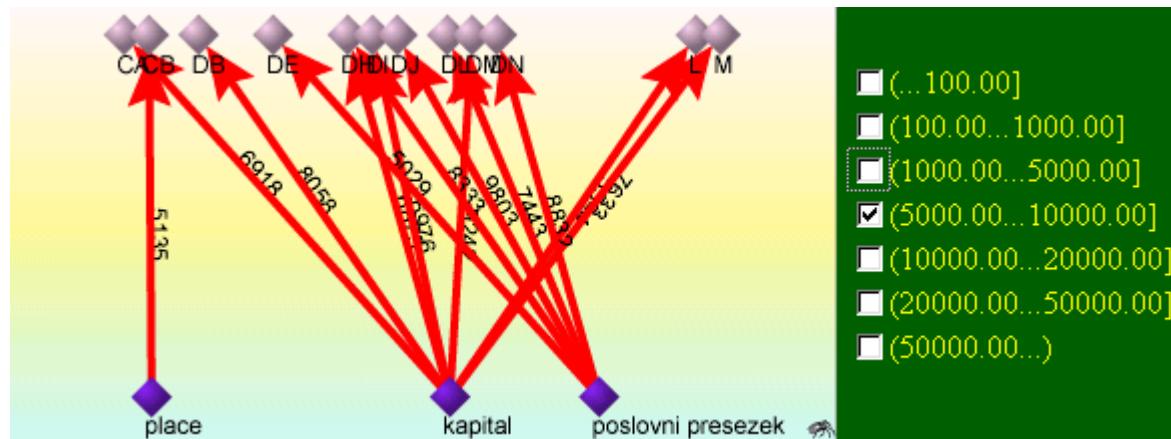
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika J: III. kvadrant – tretji razred



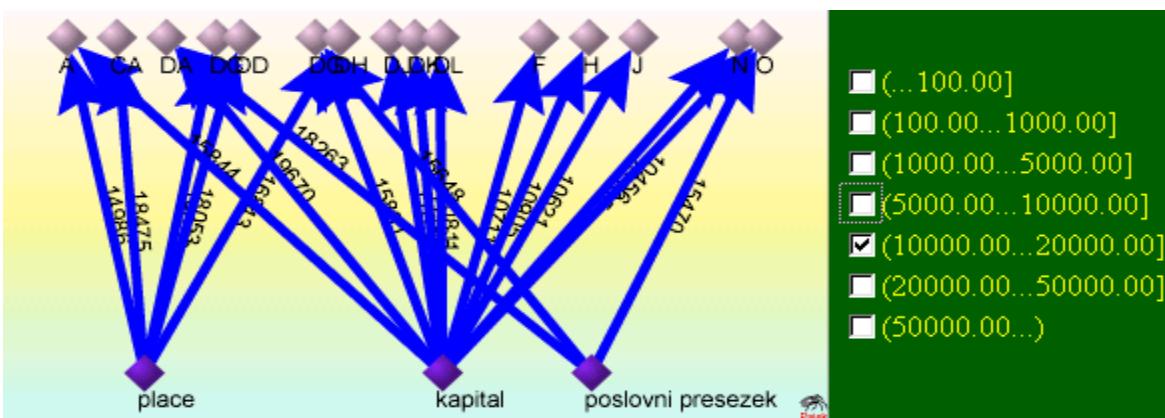
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika K: III. kvadrant – četrти razred



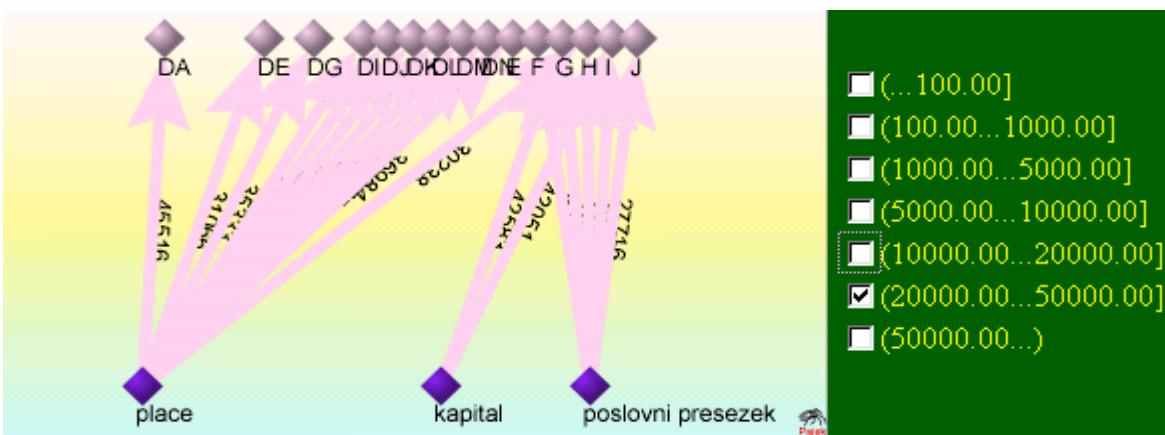
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika L: III. kvadrant – peti razred



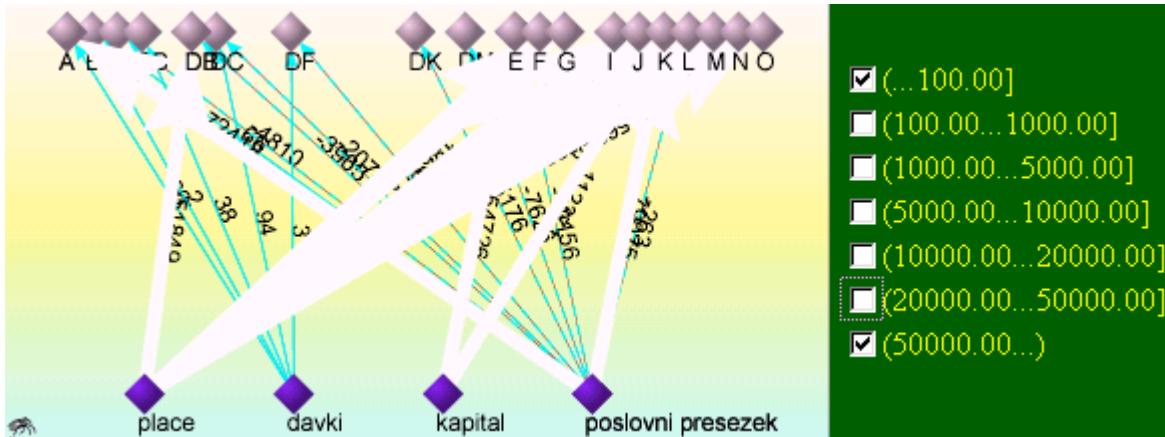
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika M: III. kvadrant – šesti razred



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

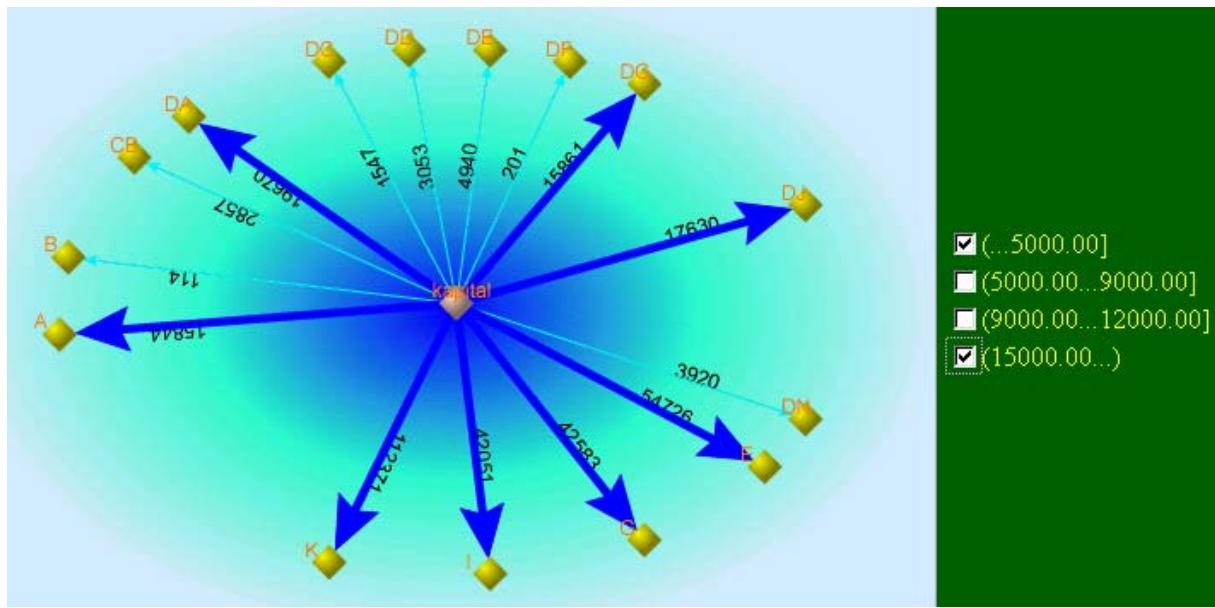
Slika N: Najmanjši in največji tokovi v III. kvadrantu



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

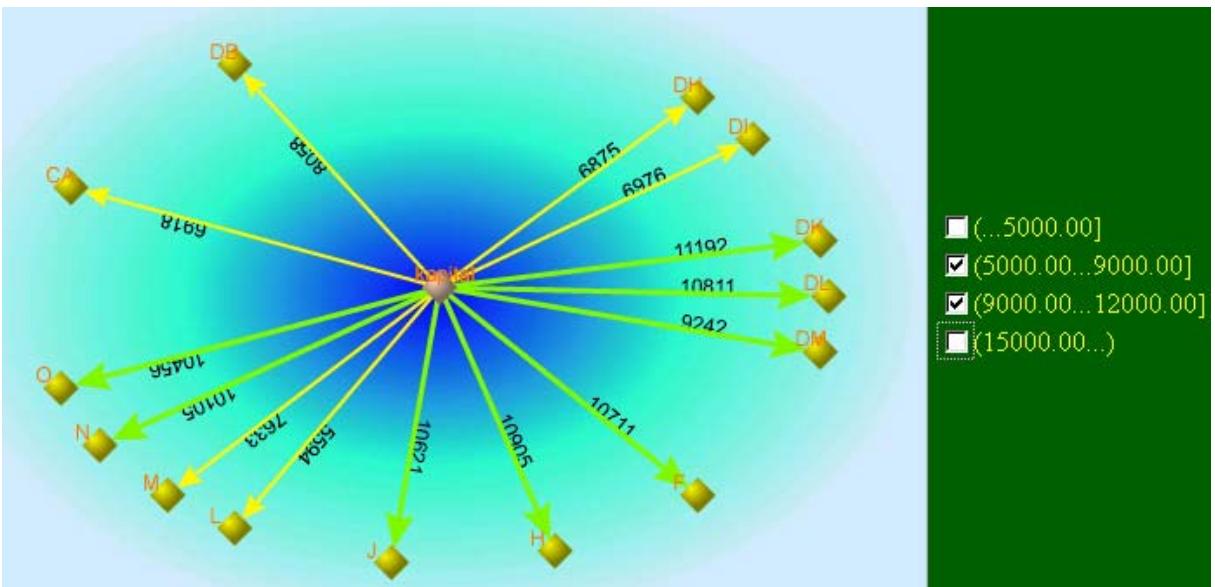
## PRILOGA 9

Slika O: Najmanjši in največji tok porabe stalnega kapitala (točke so v krogu po vrsti)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

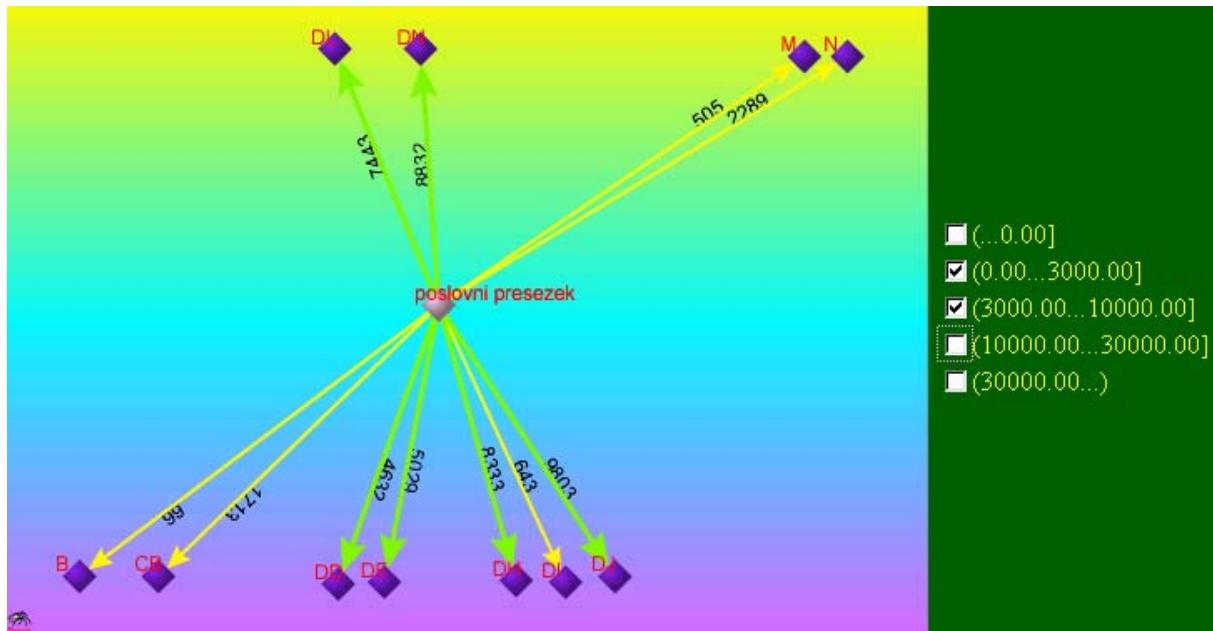
Slika P: Srednja dva razreda tokov porabe stalnega kapitala



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

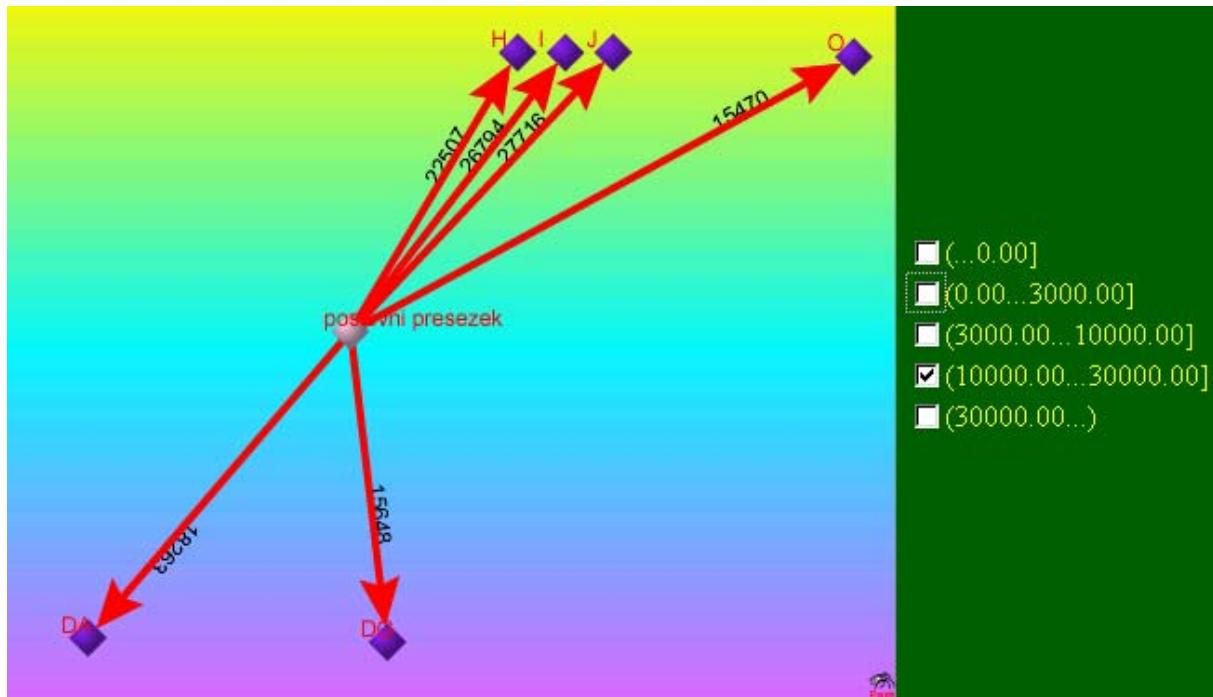
## PRILOGA 10

Slika R: Drugi in tretji razred tokov poslovnega presežka



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

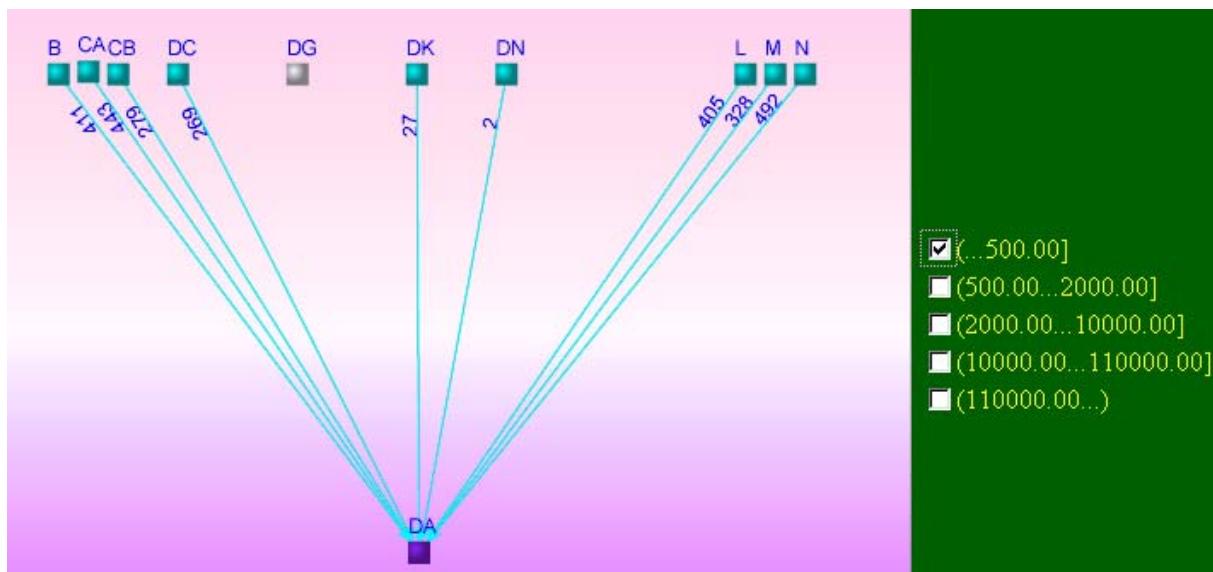
Slika S: Četrtri razred tokov poslovnega presežka



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

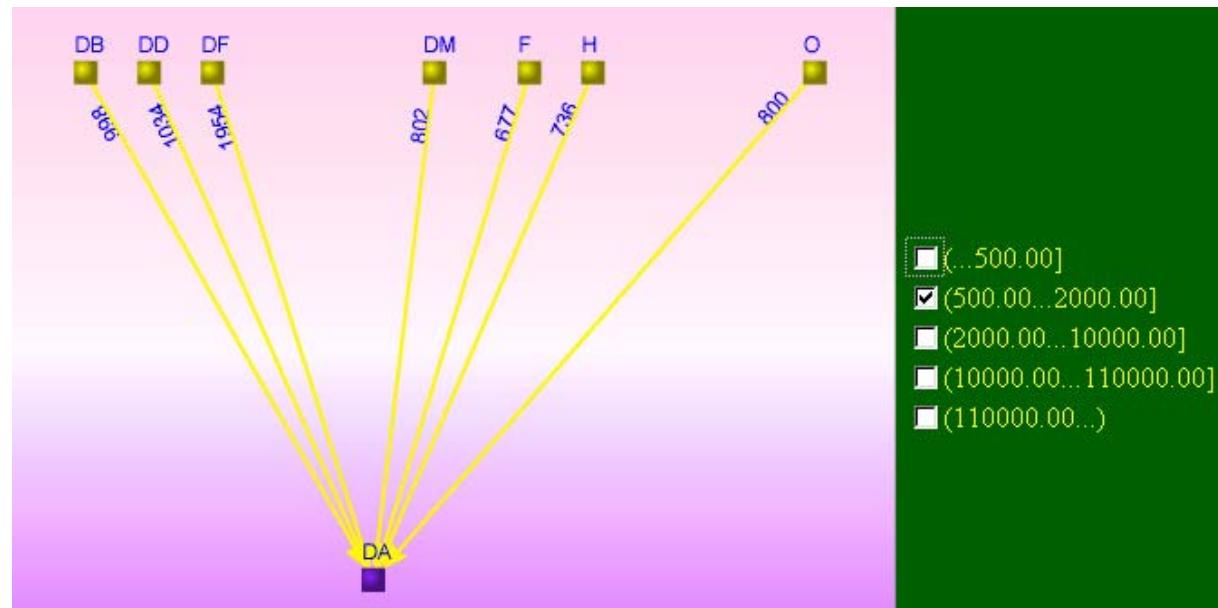
## PRILOGA 11

Slika Š: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA) – najmanjši tokovi



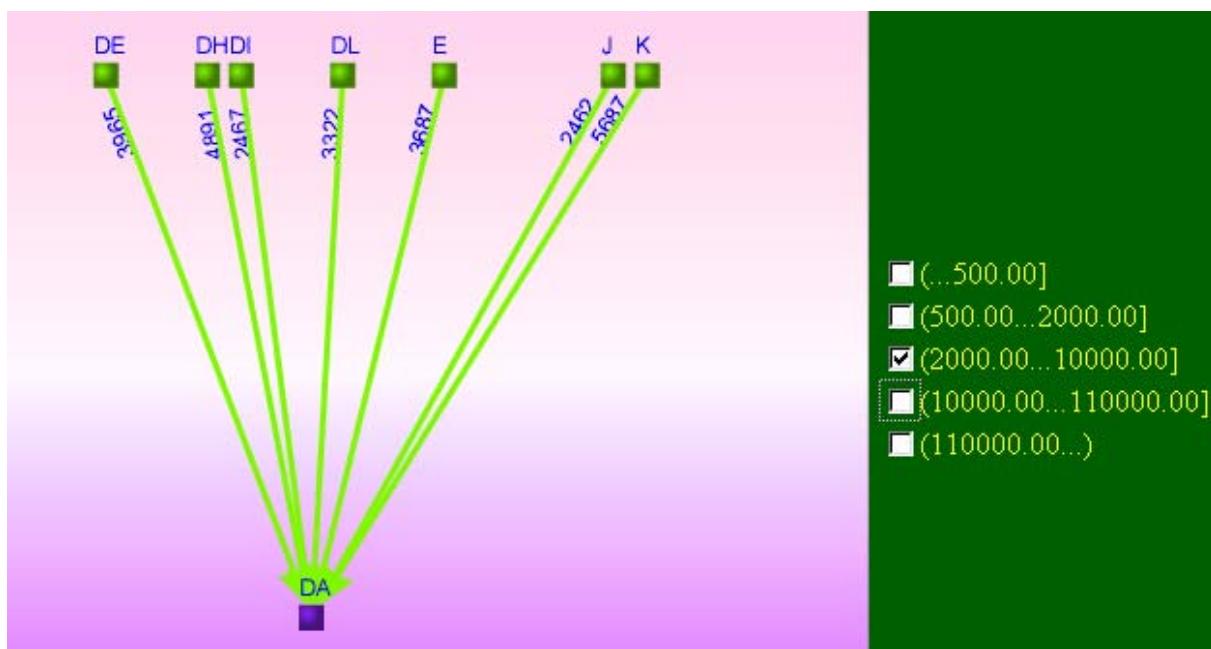
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika T: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA) – drugi razred tokov



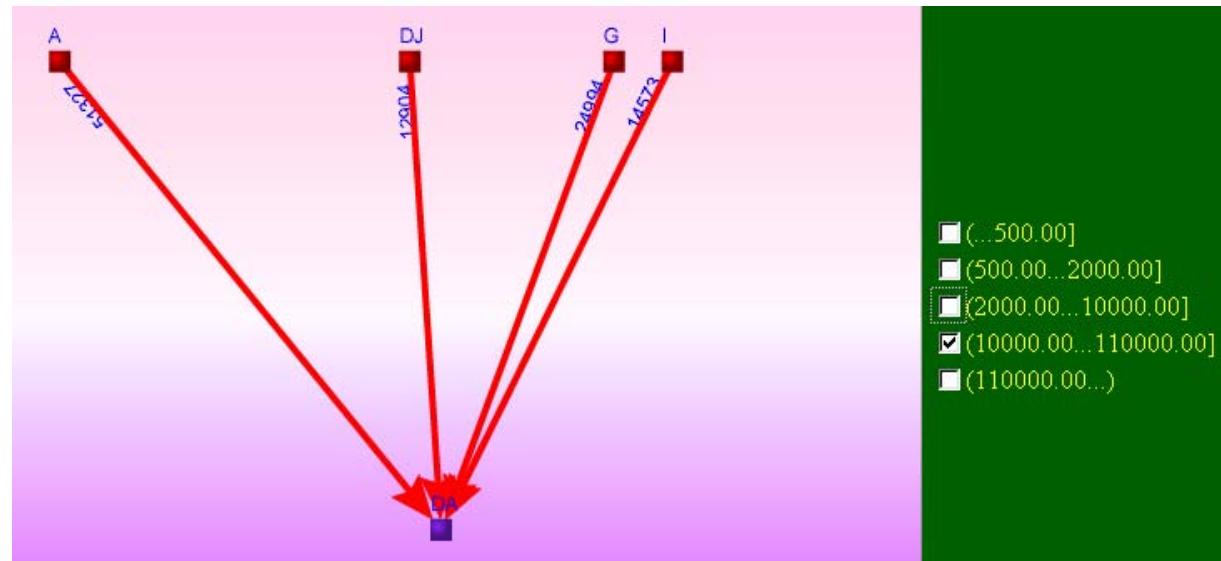
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika U: Reproduksijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA) – tretji razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

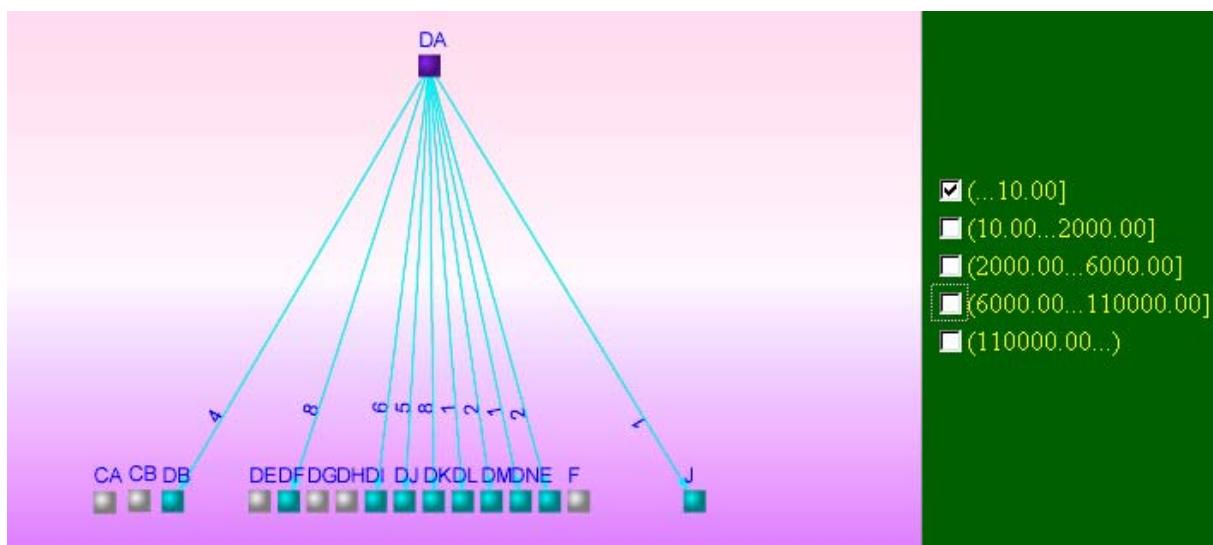
Slika V: Reproduksijska poraba različnih vrst proizvodov za proizvodnjo hrane, pijače in tobačnih izdelkov (stolpec DA) – četrti razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

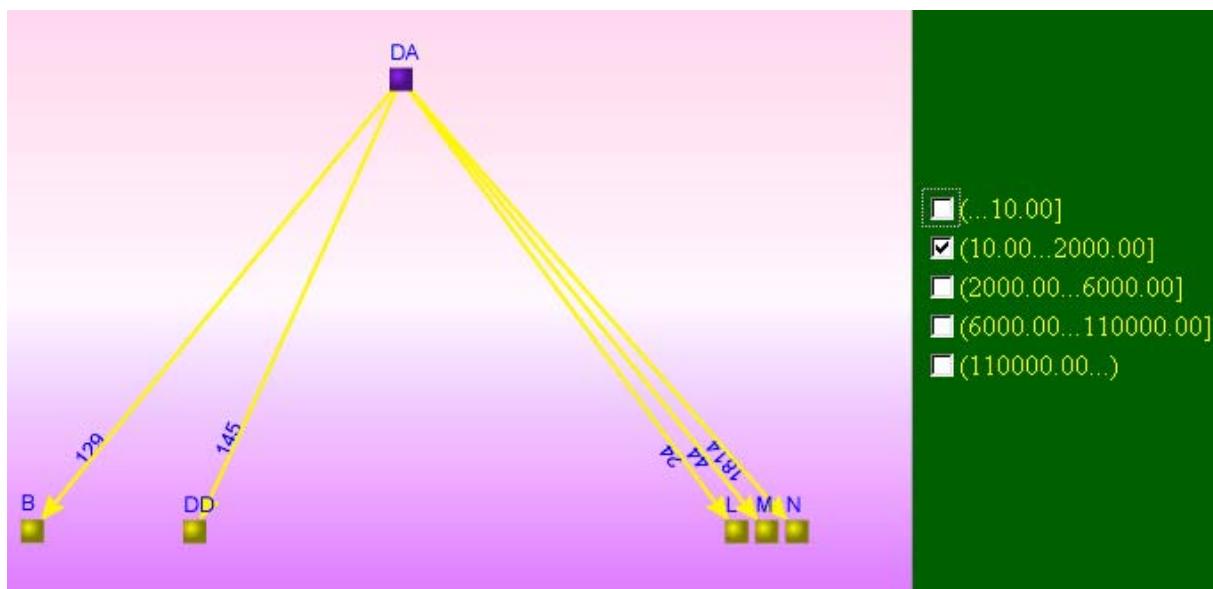
## PRILOGA 12

Slika Z: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DA) – najmanjši tokovi



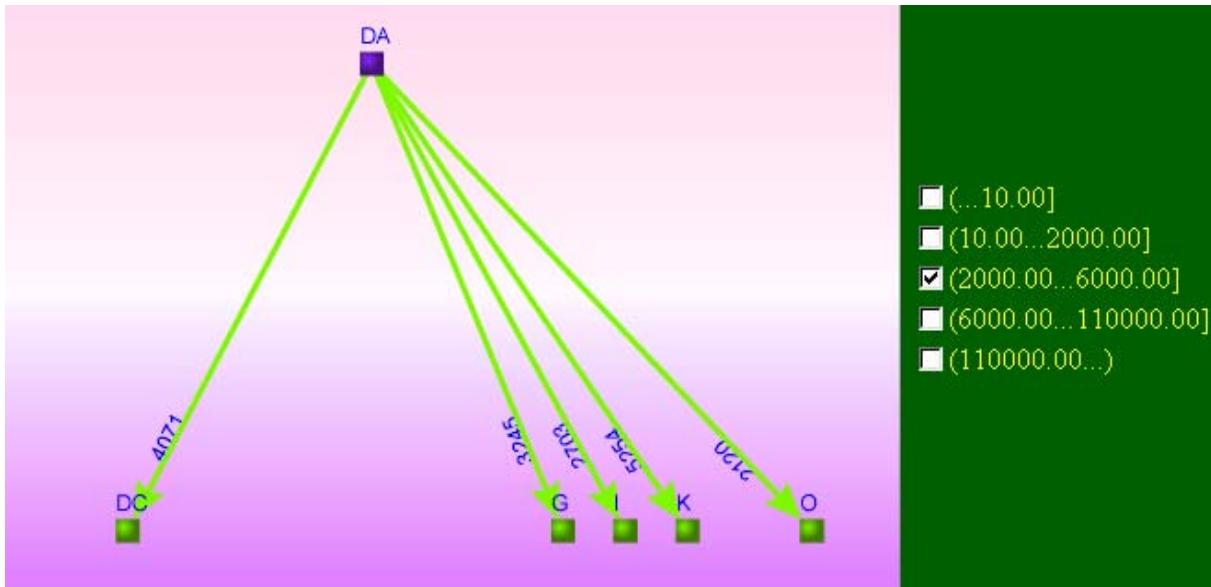
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika Ž: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji drugih različnih vrst proizvodov (vrstica DA) – drugi razred tokov



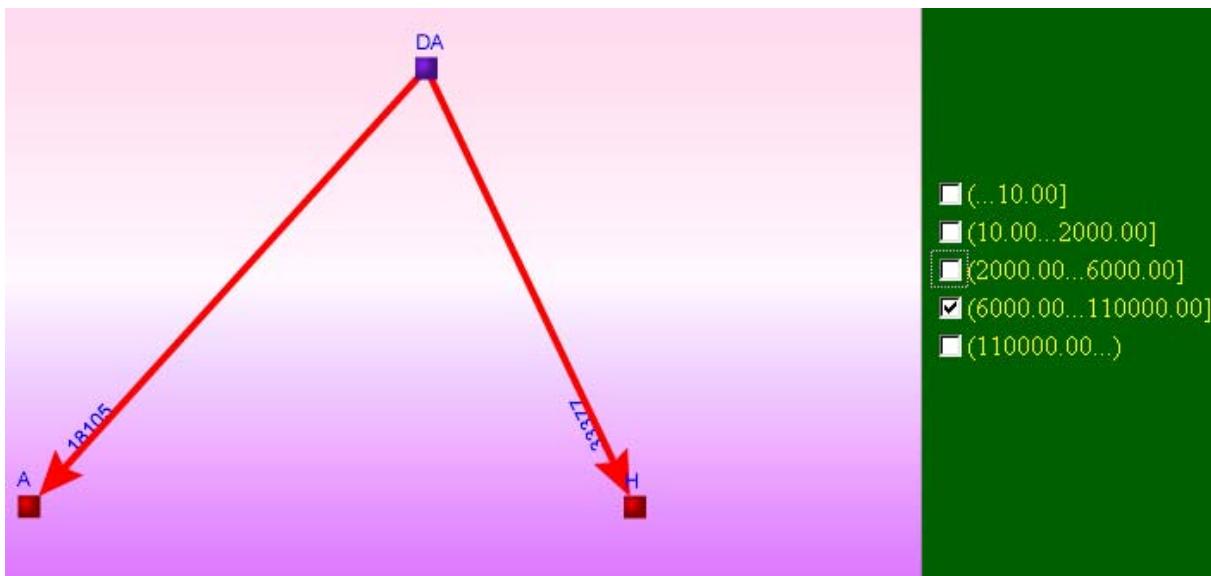
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika AA: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DA) – tretji razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

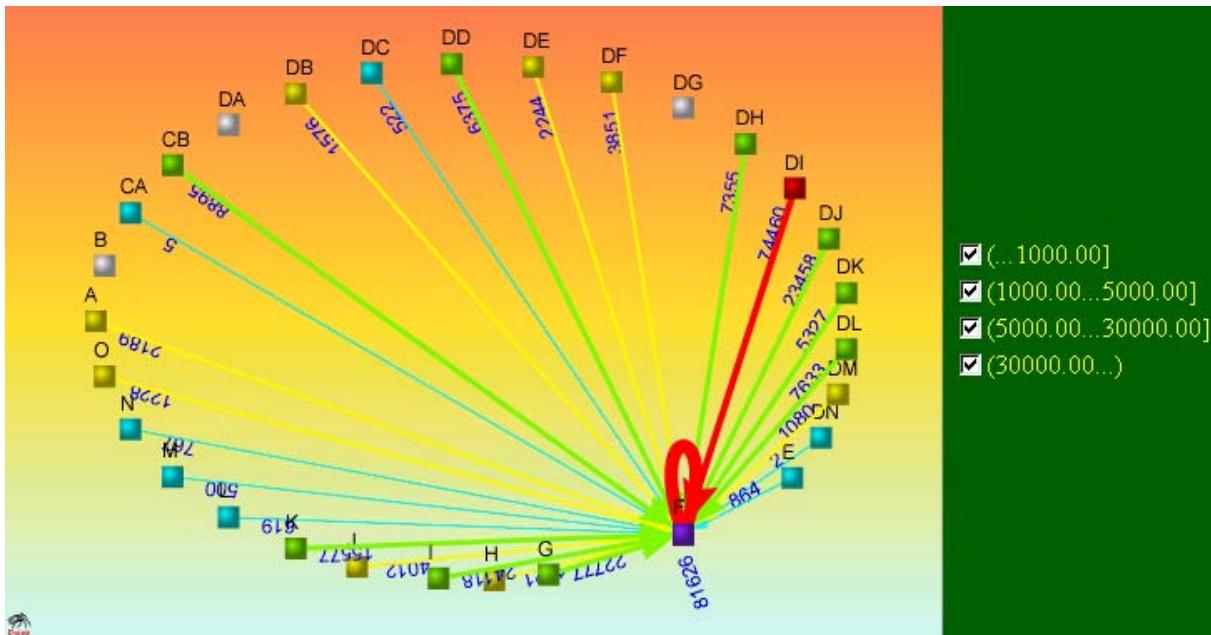
Slika AB: Poraba hrane, pijače in tobačnih izdelkov pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica DA) – četrti razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

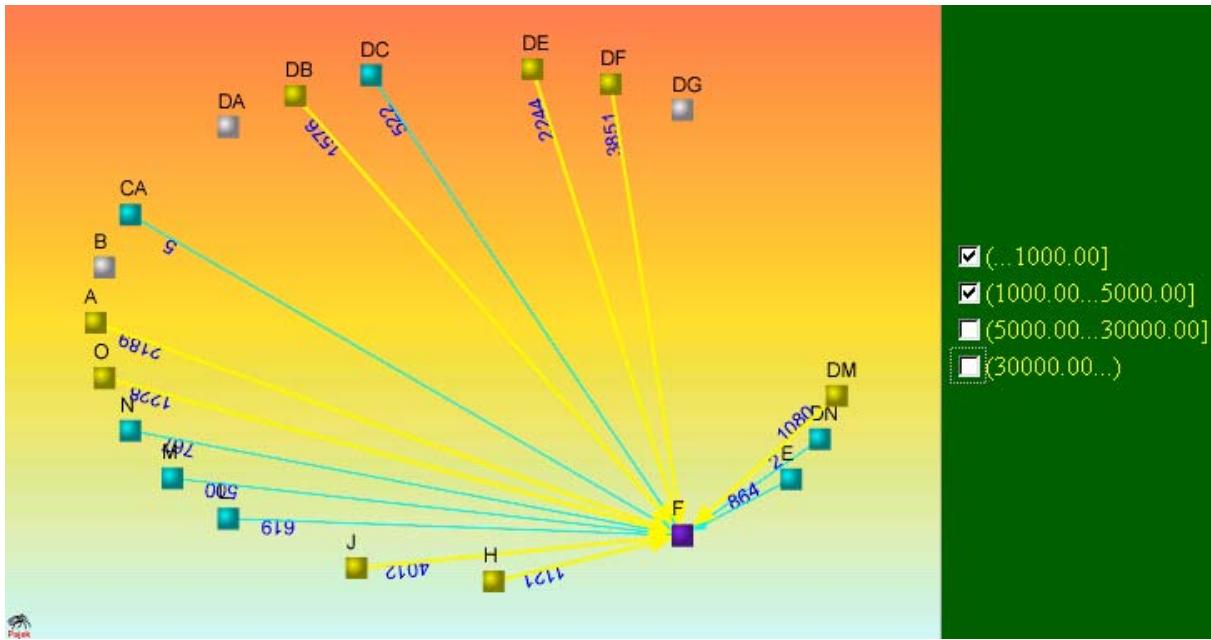
### PRILOGA 13

Slika AC: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov v gradbeništvu (stolpec F)



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

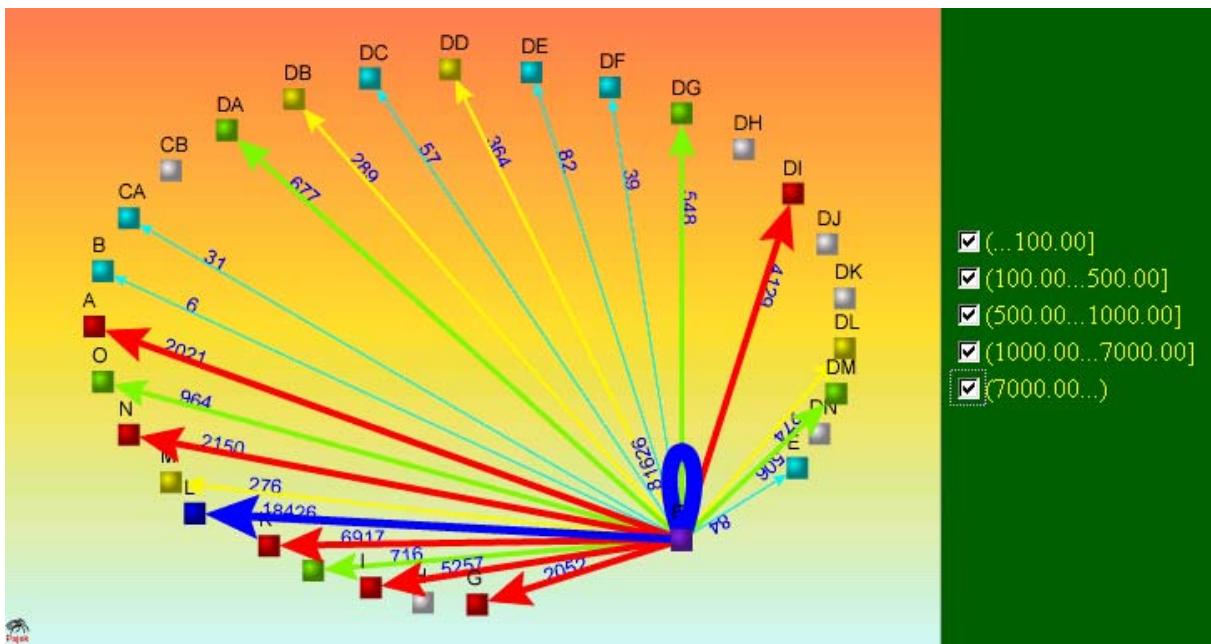
Slika AČ: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov v gradbeništvu (stolpec F) – prva dva razreda tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

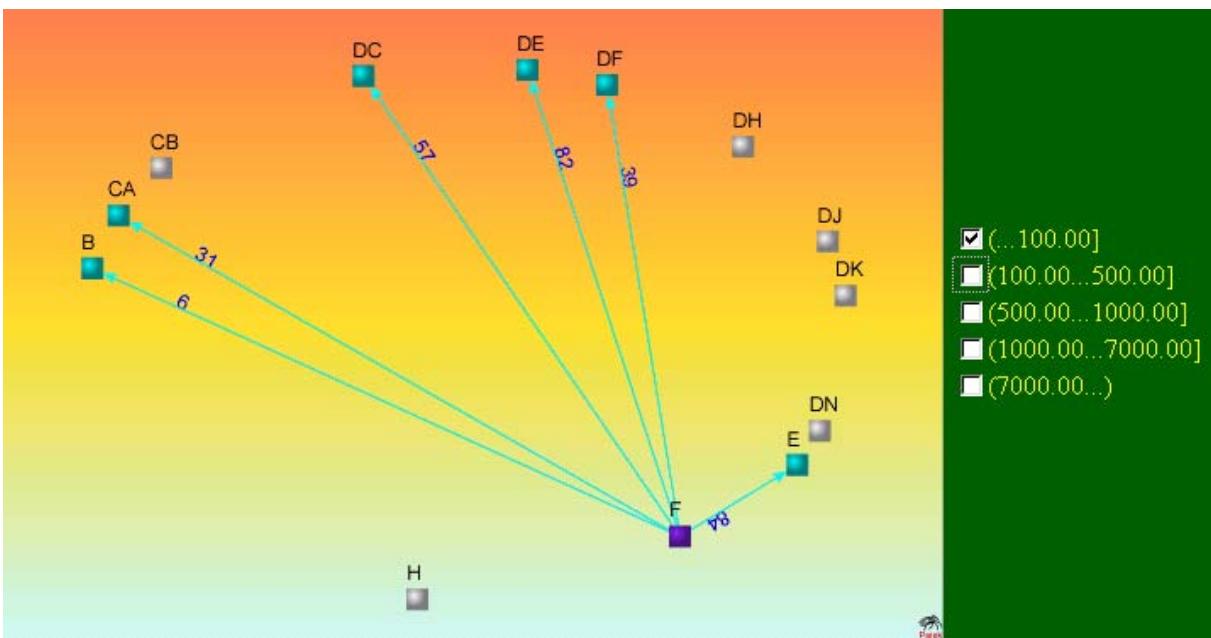
#### PRILOGA 14

Slika AD: Uporaba gradbeništva pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica F) – vsi tokovi



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

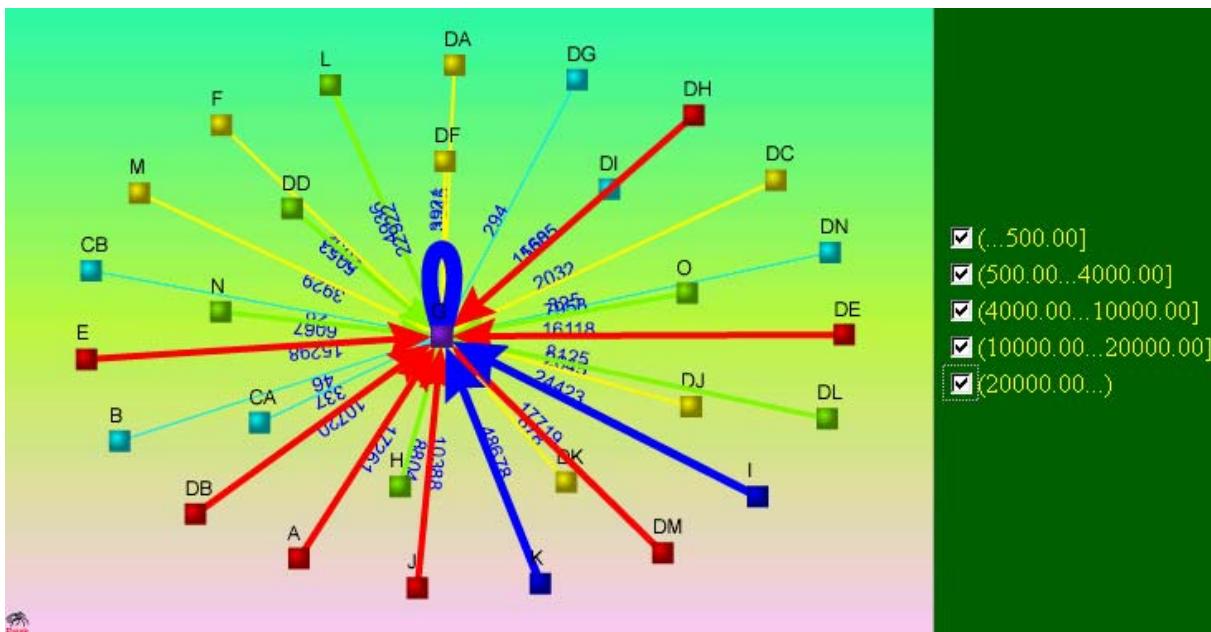
Slika AE: Uporaba gradbeništva pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica F) – najmanjši tokovi



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

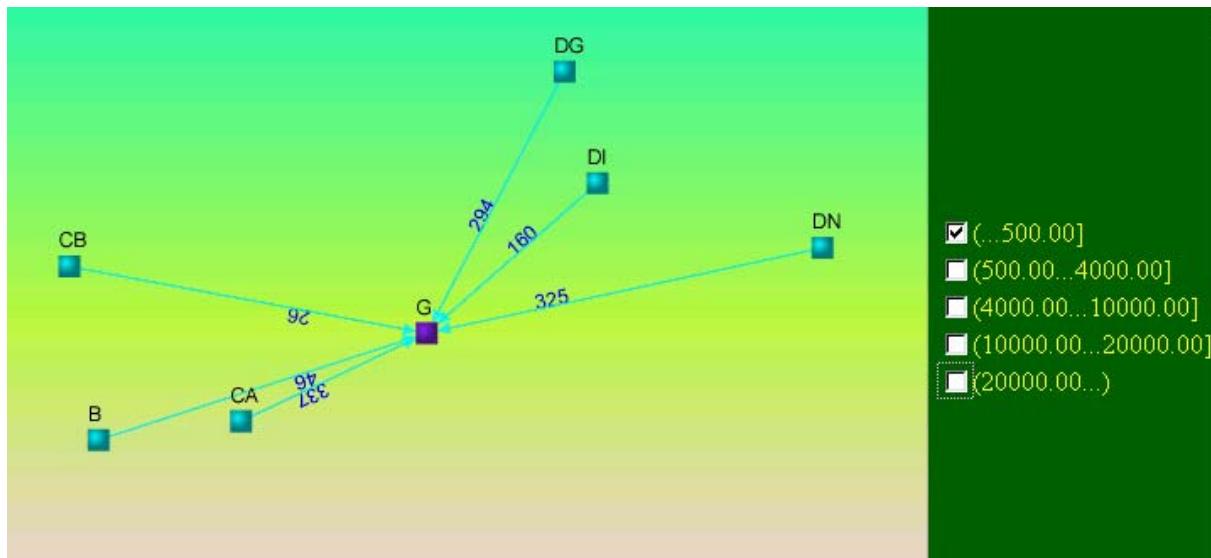
## PRILOGA 15

Slika AF: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) – vsi tokovi



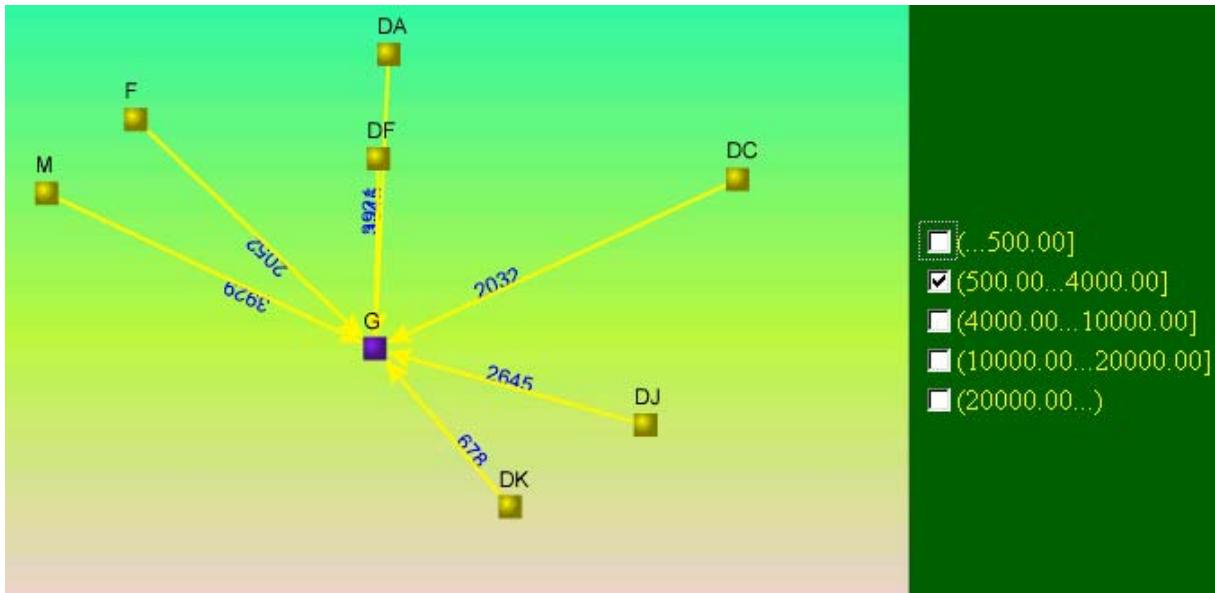
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika AG: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) – najmanjši tokovi



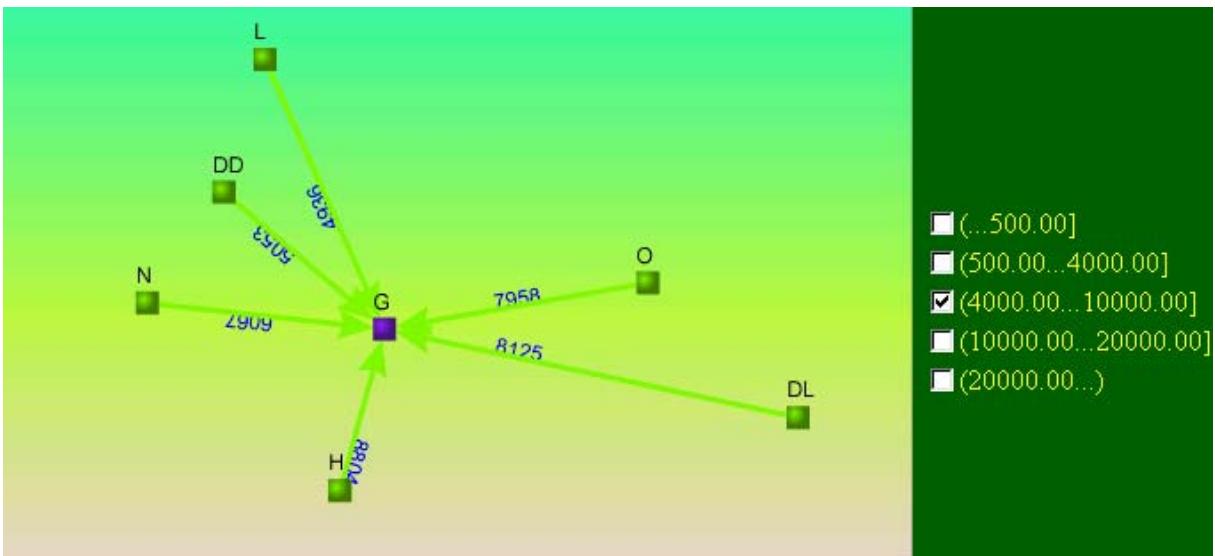
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika AH: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) – drugi razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

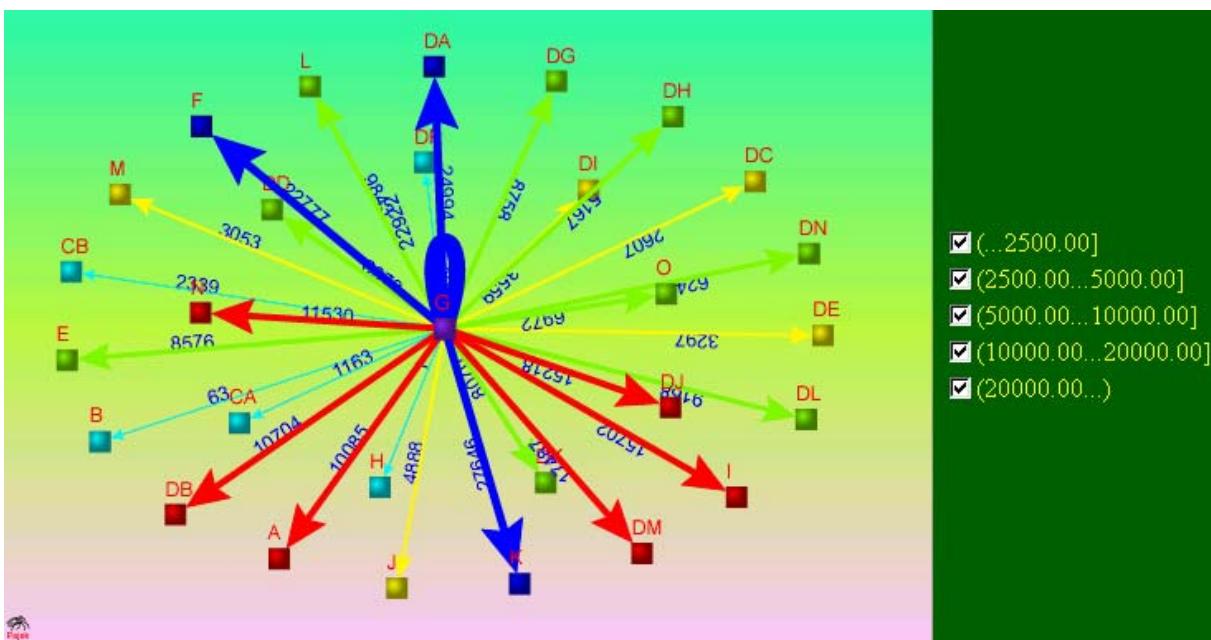
Slika AI: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri prodaji, popravilu motornih vozil in izdelkov široke porabe (stolpec G) – tretji razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

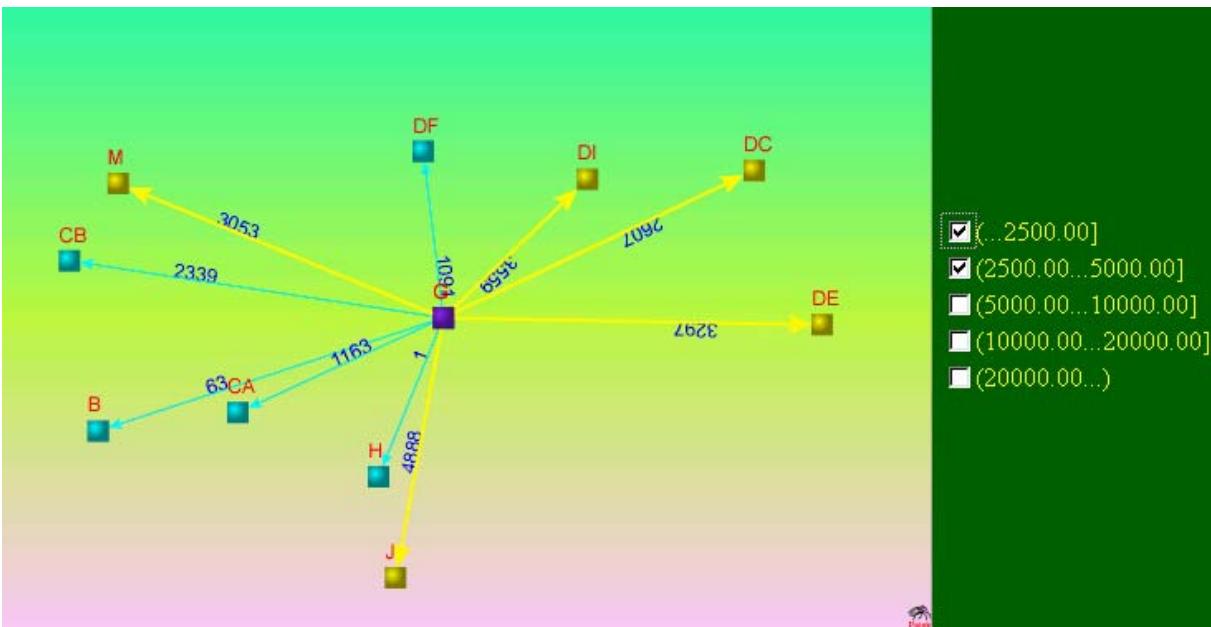
## PRILOGA 16

Slika AJ: Poraba storitev prodaje, popravila motornih vozil IN izdelkov široke porabe pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica G) – vsi tokovi



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

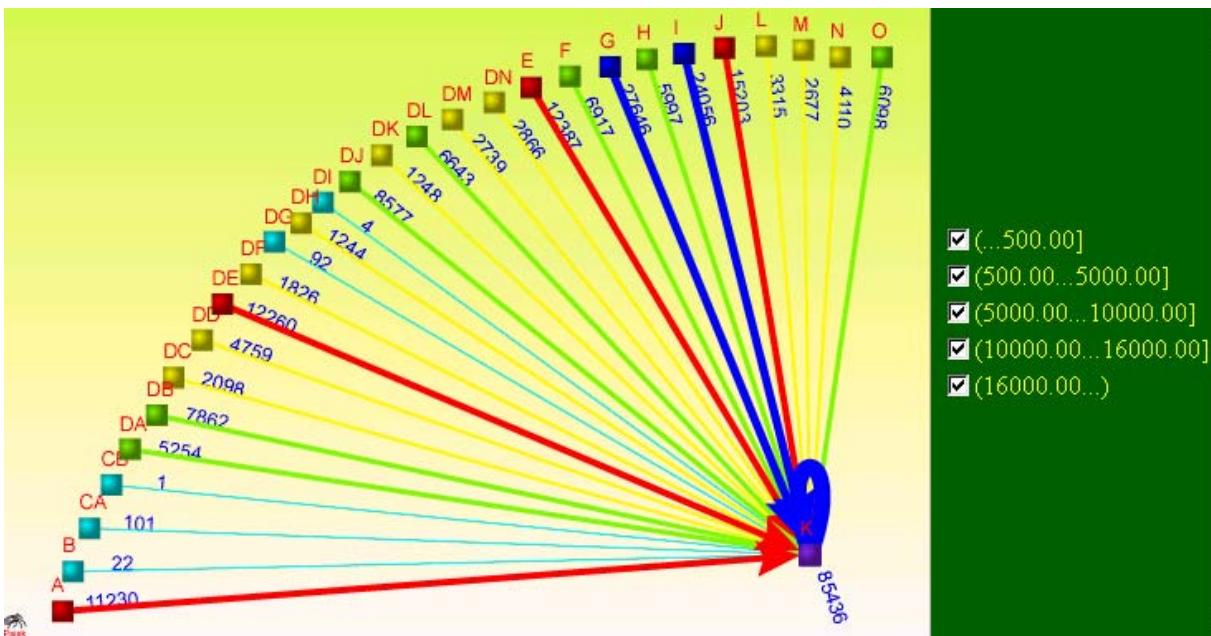
Slika AK: Poraba storitev prodaje, popravila motornih vozil IN izdelkov široke porabe pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica G) – najmanjši tokovi



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

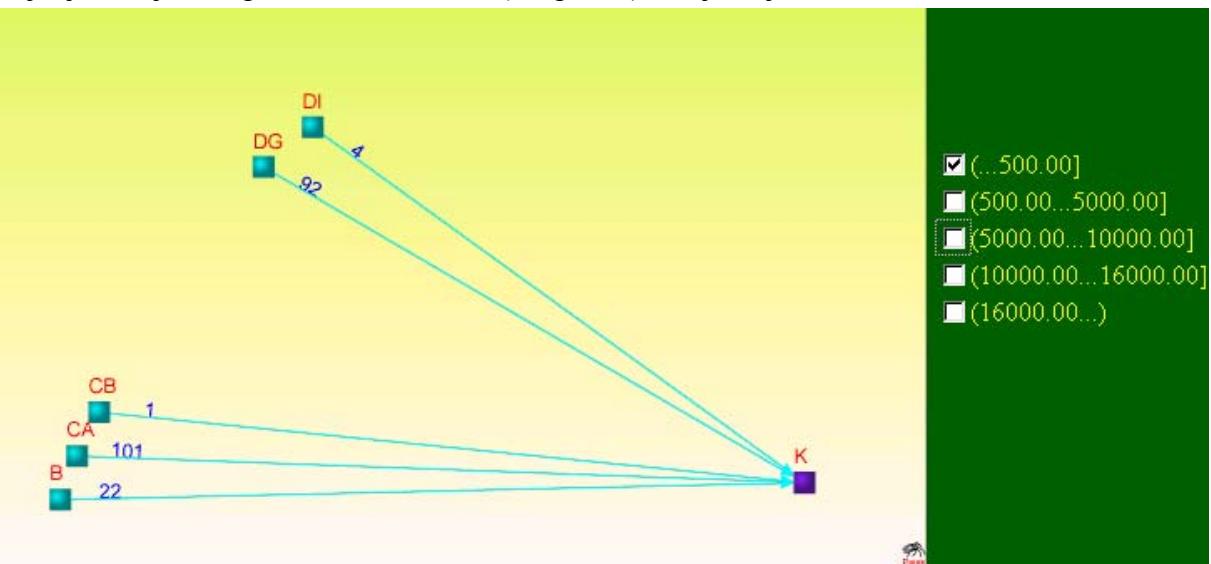
## PRILOGA 17

Slika AL: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K) – vsi tokovi



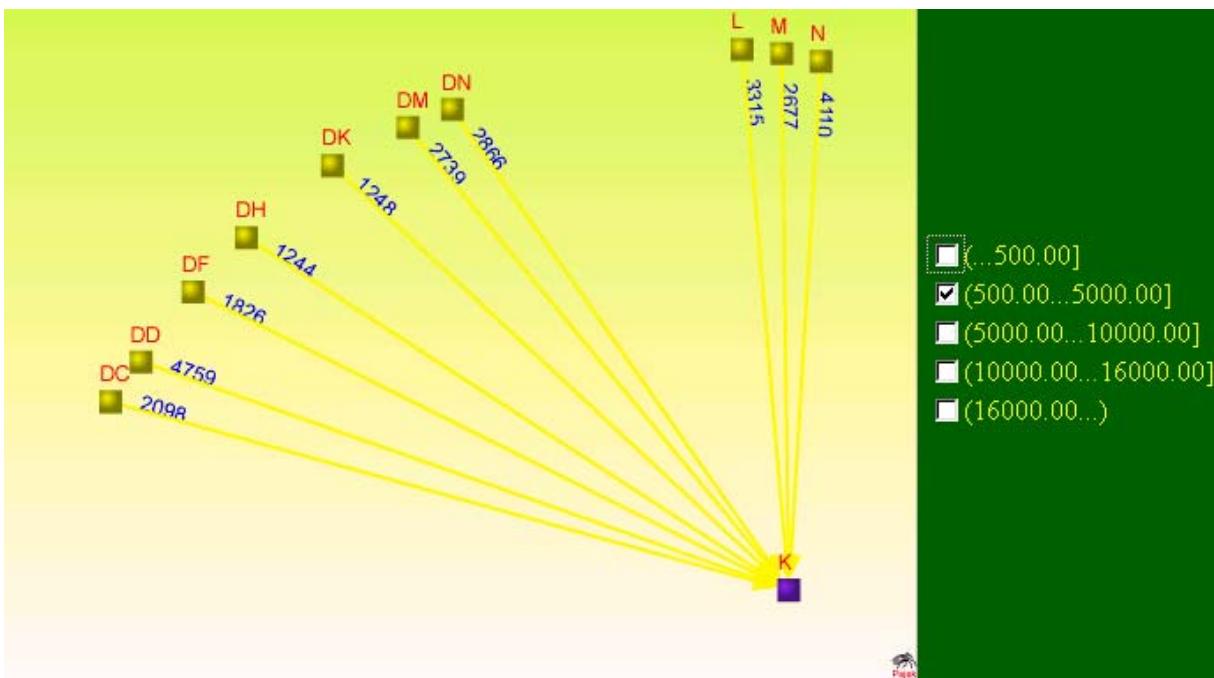
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika AM: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K) – najmanjši tokovi



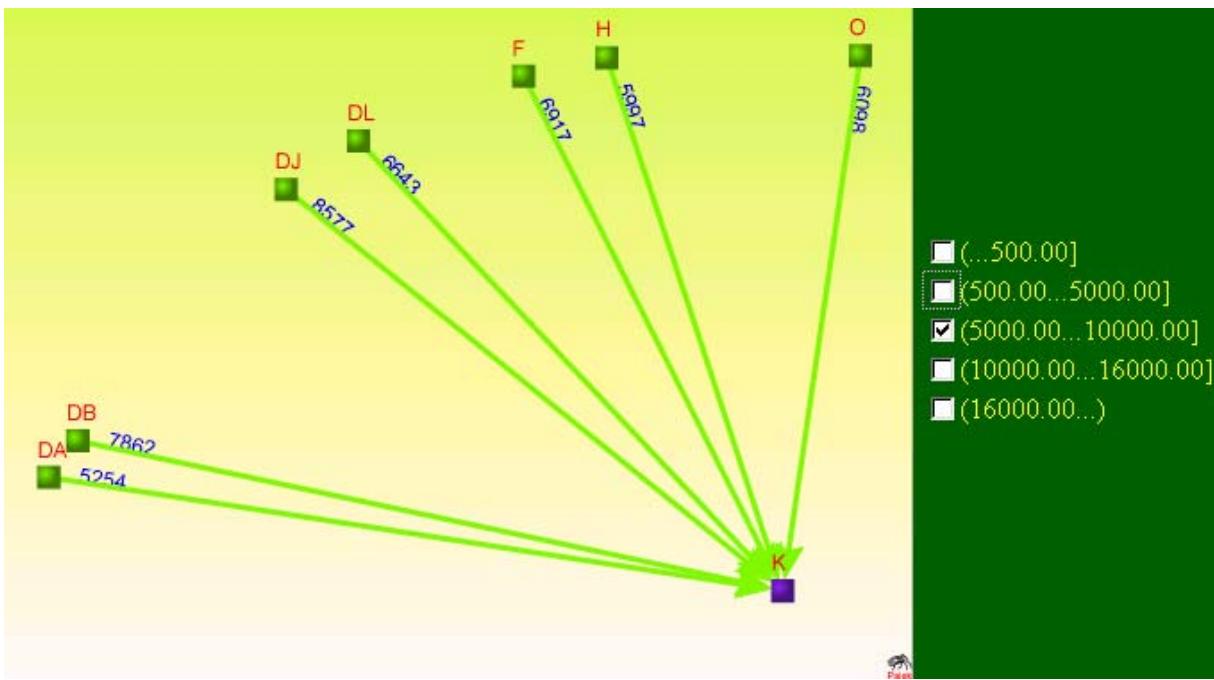
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika AN: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K) – drugi razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

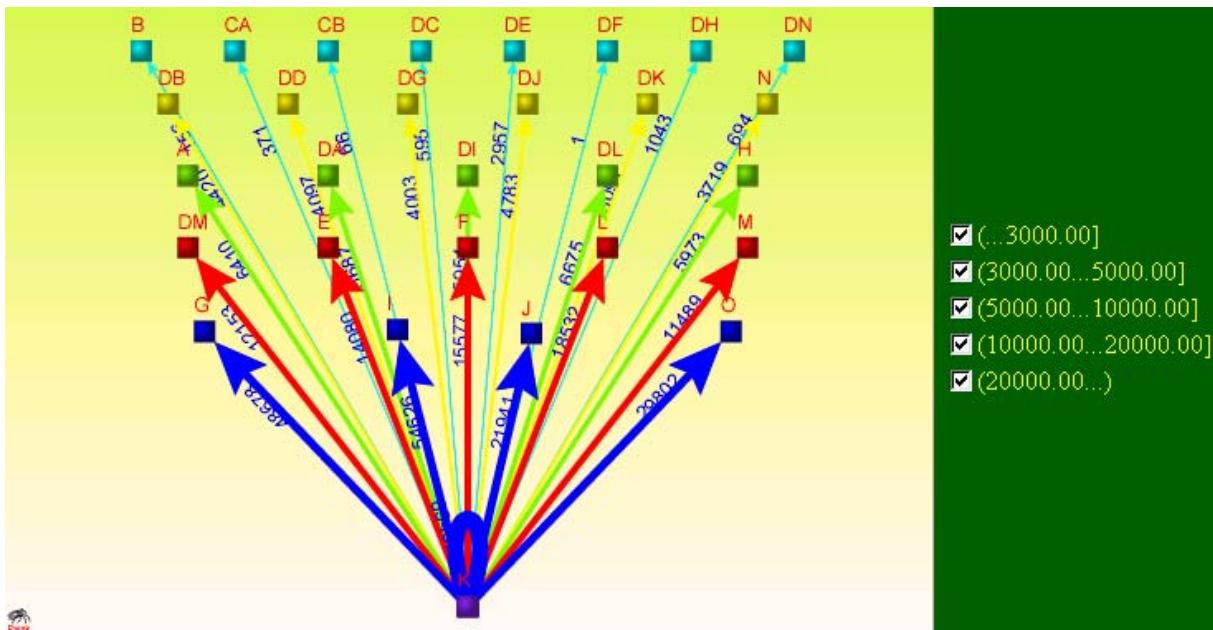
Slika AO: Reprodukcijska poraba različnih vrst proizvodov pri poslovanju z nepremičninami, dajanju v najem in poslovnih storitvah (stolpec K) – tretji razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

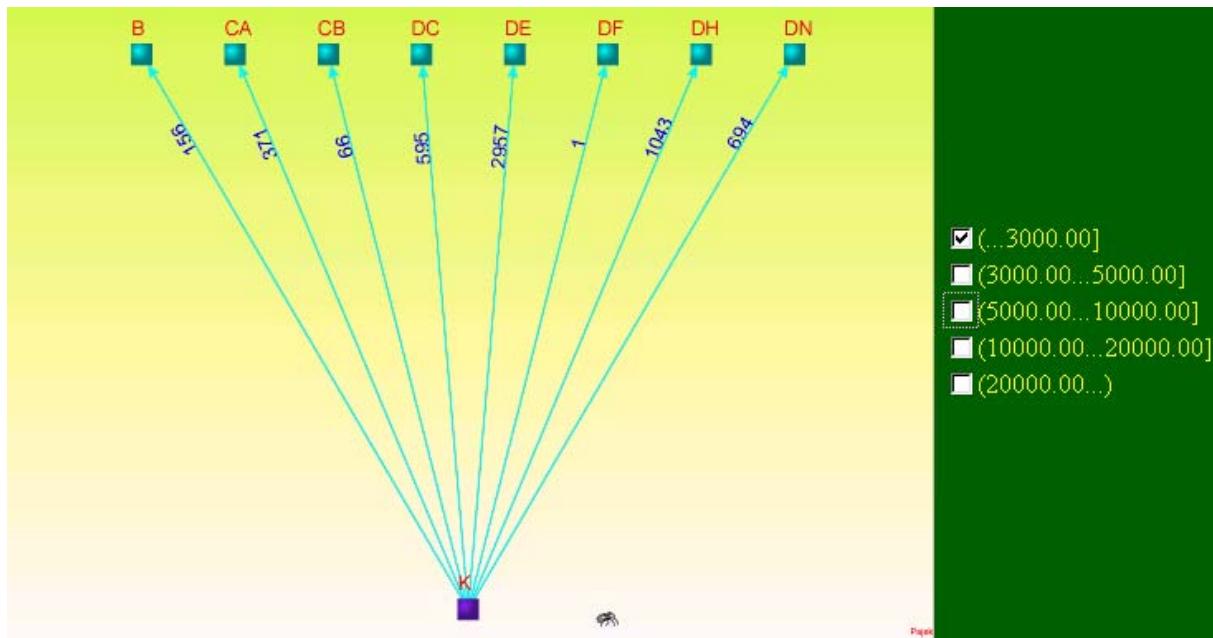
## PRILOGA 18

Slika AP: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovne storitve pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica K) – vsi tokovi



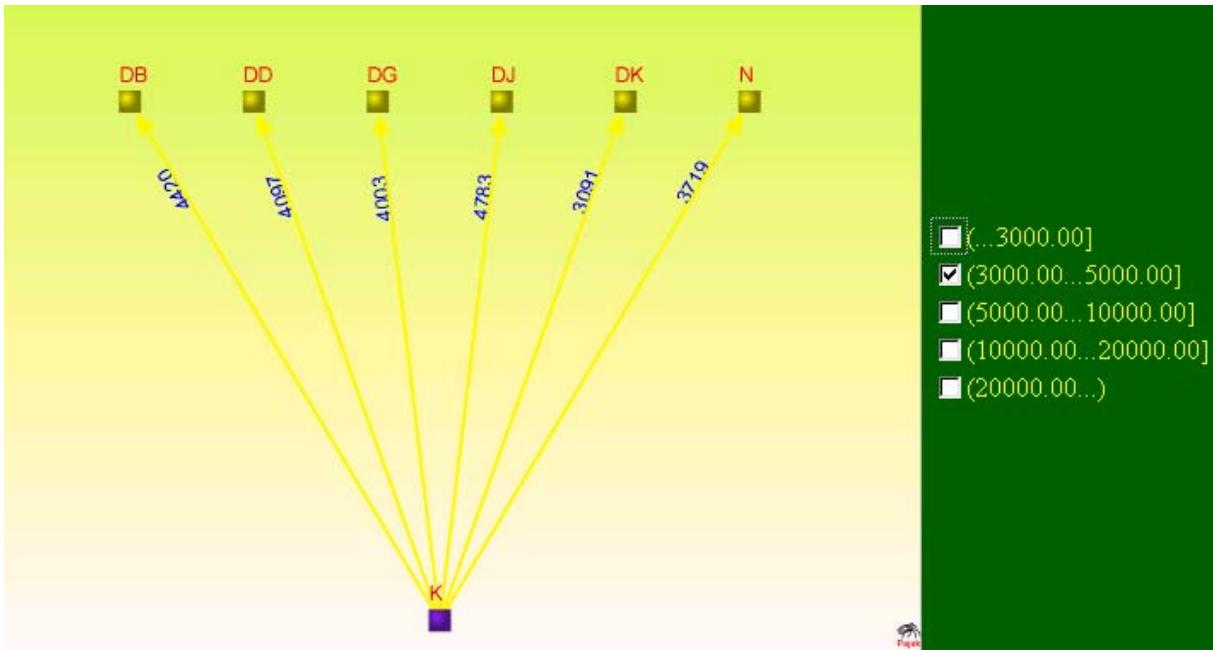
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika AR: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovnih storitev pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica K) – najmanjši tokovi



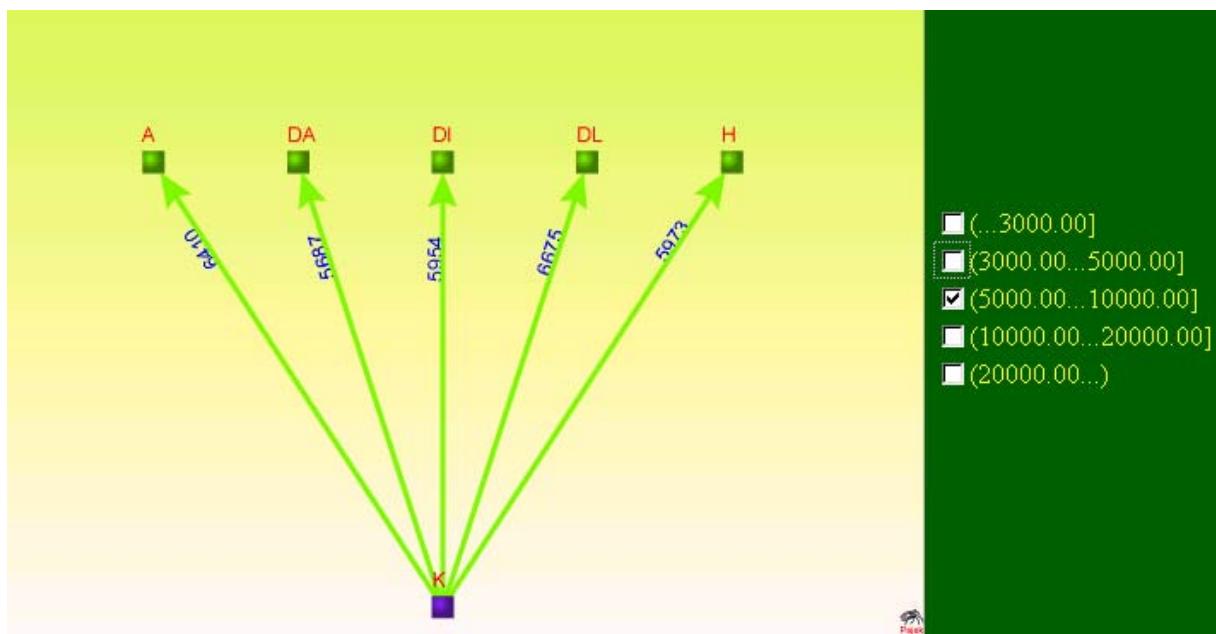
Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika AS: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovnih storitev pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica K) – drugi razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.

Slika AŠ: Poraba storitev poslovanja z nepremičninami, dajanje v najem in poslovnih storitev pri proizvodnji različnih vrst proizvodov (vrstica K) – tretji razred tokov



Vir: Simetrična input-output tabela, proizvod-proizvod, v osnovnih cenah, Slovenija 1996, tekoče cene, v mio sit, SURS, Ljubljana, 2001, str. 28-29.